

FUNDACJA
DAJEMY
DZIECIOM
SIŁĘ

Standardy ochrony dzieci

w klubach sportowych

Opracowanie

Magdalena Hojnor, Katarzyna Katana, dr Anna Krawczak,
Urszula Kubicka-Kraszyńska, Katarzyna Poniatowska,
Justyna Rosiak, Joanna Ruchała, Agata Sotomska

Konsultacja

Joanna Kopycka, dr Szymon Wójcik

Redakcja i korekta

Anna Obrębska-Woźniczka

Projekt graficzny

Norbert Grzelka

Fotografia na okładce

Baylee Gramling (unsplash.com)

Copyright © Fundacja Dajemy Dzieciom Się

Fundacja Dajemy Dzieciom Się

ul. Walecznych 59

03-926 Warszawa

fdds@fdds.pl

www.fdds.pl

Stan prawny na: 1.10.2024 r.

Sfinansowano ze środków Plan International przekazanych przez DEC w ramach realizacji projektu pn. „Children affected by the Ukraine Crisis and host communities thrive in safe home environments in Poland”.

Financed by the project entitled "Children affected by the Ukraine Crisis and host communities thrive in safe home environments in Poland".

Spis treści

4	Wprowadzenie
8	Część I. Kontekst standardów ochrony dzieci w sporcie
8	Wdrażanie standardów ochrony dzieci w sporcie
20	Część II. Standardy ochrony dzieci
20	CZYM SĄ STANDARDY OCHRONY DZIECI?
20	Standard I. POLITYKA
21	Standard II. PERSONEL
22	Standard III. PROCEDURY
23	Standard IV. MONITORING
26	Część III. Wdrażanie standardów ochrony dzieci
26	1. GRUPA ROBOCZA
27	2. DIAGNOZA: AUDYT WEWNĘTRZNY W KLUBIE I OCENA RYZYKA
30	3. OPRACOWANIE <i>POLITYKI OCHRONY DZIECI</i>
44	4. UPOWSZECHNIANIE STANDARDÓW OCHRONY DZIECI
46	5. MONITOROWANIE I EWALUACJA
48	Część IV. Wzory dokumentów i załączniki
48	Załącznik nr 1. Wzór polityki ochrony dzieci
62	Załącznik nr 2. Schemat pytań „Ocena ryzyka”
63	Załącznik nr 3. Tabela „Obszary ryzyka”
64	Załącznik nr 4. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu
66	Załącznik nr 5. Zasady bezpiecznych relacji personel–dziecko
74	Załącznik nr 6. Zasady bezpiecznych relacji rodzic–dziecko, rodzic–trener/trenerka
77	Załącznik nr 7. Zasady ochrony wizerunku dziecka
80	Załącznik nr 8. Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby trzecie
81	Załącznik nr 9. Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osobę nieletnią, czyli taką, która nie ukończyła 17. roku życia
82	Załącznik nr 10. Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez rodzica lub opiekuna
83	Załącznik nr 11. Wzór karty interwencji
84	Załącznik nr 12. Monitoring polityki – kwestionariusz potrzeb personelu
90	Załącznik nr 13. Monitoring Polityki – ankieta dla dzieci

Wprowadzenie

Niniejszy podręcznik ma na celu popularyzację standardów ochrony dzieci (standardów ochrony małoletnich), czyli zasad, które pomagają tworzyć bezpieczne i przyjazne środowisko we wszystkich podmiotach działających na rzecz dzieci, m.in. w klubach sportowych.

Postulat sformułowania standardów ochrony dzieci pojawił się na początku XXI wieku po ujawnieniu przypadków wykorzystywania seksualnego dzieci przez członków misji i organizacji, które udzielały im wsparcia w ramach programów pomocy rozwojowej w Afryce. W odpowiedzi na ten problem grupa organizacji, koordynowana przez brytyjską fundację National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC), stworzyła w 2003 r. *Kodeks ochrony dzieci w organizacjach pozarządowych*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę przeniosła tę ideę do Polski, promując wdrażanie standardów w instytucjach opiekuńczych (żłobki i przedszkola), oświatowych (szkoły) oraz w placówkach opieki instytucjonalnej.

Publikację adresujemy do klubów i innych podmiotów sportowych zobowiązanych do wprowadzenia standardów ochrony dzieci. Podręcznik przeznaczony jest zarówno dla tych organizacji, które posiadają już *Politykę ochrony dzieci* i zamierzają poddać ją ewaluacji, jak również dla tych, które dopiero planują ją przygotować. Przedstawione tutaj założenia oraz dobre praktyki mogą być pomocne w skutecznym dążeniu do zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa. Przyjęcie standardów daje bowiem gwarancję, że klub poprzez działania profilaktyczne dba o to, by nie narażać dzieci na ryzyko krzywdzenia, oraz dowodzi, że wprowadzono procedury, które pozwalają odpowiednio zareagować w przypadku zaistnienia obaw o dobro dziecka.

Wyznajemy zasadę, że każde dziecko powinno cieszyć się możliwością uprawiania sportu w przyjaznym środowisku, w którym jego bezpieczeństwo jest traktowane priorytetowo, a jego głos jest szanowany i słyszalny. Dziecko wkraczające w świat sportu ma wielkie marzenia. Doświadczenie aktywności fizycznej buduje jego charakter, sprawia, że jest zdrowsze, a także wspiera kształtowanie wielu kompetencji społecznych. Dla młodej osoby to czas zabawy i radości, a często także decyzji o tym, czy uprawiać sport zawodowo. Podczas treningów i wyjazdów dzieci budują pierwsze przyjaźnie. Dorośli natomiast odnajdują w dzieciach potencjał i wspierają je w rozwijaniu talentów. Cele sportu są wartościowe, więc chcemy, żeby dzieci jak najczęściej doświadczały satysfakcji z jego uprawiania. Nie sposób jednak nie zauważyć, że sport dziecięcy ma również swoją ciemną stronę. Przyczyn możemy doszukiwać się w dużej rywalizacji, presji, stresie, które wydają się nieuniknione przy tym rodzaju aktywności. Łatwo jednak przekroczyć granice i stawianie ambitnych wyzwań zamienić w przemoc. Standardy ochrony dzieci są narzędziem przeciwdziałania temu zjawisku. Od zarządów klubów i związków zależy bezpieczeństwo dzieci oraz to, czy sport będzie dla nich przygodą, która może przerodzić się w sposób na życie.

Ważnym kontekstem podręcznika jest ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, która nakłada na podmioty pracujące z dziećmi, w tym te prowadzące działalność sportową, obowiązek posiadania standardów ochrony małoletnich. Wraz z wejściem w życie nowych przepisów standardy ochrony dzieci zmieniły swój charakter. Nie są już jedynie kwestią dobrowolnej regulacji, będącej wyrazem współodpowiedzialności zarządu i kadry pracowników oraz współpracowników za bezpieczeństwo dzieci, lecz elementem osadzonego w prawie systemu ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

W dalszej części podręcznika stosujemy dwa ważne terminy: standardy ochrony dzieci (SOD) i *Polityka ochrony dzieci*. Poniżej porządkujemy te pojęcia, aby łatwiej było zrozumieć relację między nimi oraz strukturę samego opracowania.

Standardy ochrony dzieci to zasady, których wdrożenie sprawia, że dana organizacja jest bezpieczna dla dzieci – jej personel potrafi zidentyfikować sytuacje stwarzające ryzyko krzywdzenia dziecka i podjąć działania profilaktyczne oraz interwencyjne. *Polityka ochrony dzieci* (POD) przed krzywdzeniem pełni dwojaką funkcję. Z jednej strony jest wewnętrznym dokumentem, który porządkuje standardy ochrony dzieci i w kolejnych rozdziałach opisuje, w jaki sposób klub będzie je wdrażać, realizować, monitorować i ewaluować. Z drugiej – samo przyjęcie *Polityki*... jest wprowadzeniem pierwszego z czterech standardów proponowanych w modelu Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę.

Standardy ochrony dzieci (SOD)¹

Standardy ochrony dzieci to pojemne hasło. Dlatego, by uporządkować zagadnienie obowiązków nałożonych na podmioty, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę proponuje 4 standardy, które uwzględniają zarówno wymogi ustawowe, jak i rekomendacje Fundacji, oparte na wieloletnim doświadczeniu we wspieraniu instytucji w zakresie wdrażania SOD.

Standard I. POLITYKA

Placówka ustanawia i wprowadza w życie *Politykę ochrony dzieci*.

Standard II. PERSONEL

Placówka monitoruje, edukuje i angażuje swoich pracowników w kwestie zapobiegania krzywdzeniu dzieci.

Standard III. PROCEDURY

W placówce funkcjonują procedury zgłaszania podejrzeń oraz podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dziecka.

Standard IV. MONITORING

Organizacja/instytucja monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi standardami ochrony dzieci.

Słowniczek

Dziecko – każda osoba do ukończenia 18. roku życia, w tym osoba niepełnoletnia pełniąca funkcję kadry (np. niepełnoletni sędzia)².

Personel/kadra pracowników i współpracowników (pojęcia używane w podręczniku zamiennie) – każda osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, członek zarządu klubu, członek klubu, a także wolontariusz, stażysta i praktykant.

Krzywdzenie dziecka – popełnienie czynu zabronionego albo czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym członka personelu, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie. To każde zamierzone lub niezamierzone działanie/zaniechanie jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i wolności dzieci i/lub zakłócają ich optymalny rozwój. Wyróżnia się 5 podstawowych form krzywdzenia: przemoc fizyczną, emocjonalną, seksualną, zaniedbanie oraz przemoc rówieśniczą.

Zarząd klubu/związku/podmiotu sportowego – osoba, organ lub podmiot, który w strukturze danego klubu/związku/podmiotu sportowego jest – zgodnie z obowiązującym prawem i/lub wewnętrznymi dokumentami – uprawniony do podejmowania decyzji o jego działaniach.

Opiekun dziecka – osoba uprawniona do reprezentowania dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. Opiekunem jest również rodzic zastępczy.

Podmiot sportowy – każdy podmiot prowadzący działalność sportową, niezależnie od jego formy prawnej.

- 1 W ustawie z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich w brzmieniu obowiązującym od 15 lutego 2024 roku stosowane jest sformułowanie „Standardy ochrony małoletnich” (SOM). Na potrzeby niniejszego podręcznika pojęcia SOD oraz SOM będą stosowane zamiennie.
- 2 W zależności od specyfiki potrzeb i charakteru działania danego klubu sportowego możemy poszerzyć definicję dziecka o osoby pełnoletnie (np. jeśli w grupie zawodników znajdują się osoby niepełnoletnie i osiemnastoletnie lub zawodnikami są osoby powyżej 18 r.ż. z niepełnosprawnością intelektualną pozostające w silnych zależnościach od innych dorosłych).

Podręcznik podzielono na cztery części.

Część I

Pierwsza część podręcznika poświęcona jest kontekstowi, z którego wynika idea standardów ochrony dzieci w podmiotach sportowych. Przedstawiamy wyniki pierwszych w Polsce badań nad przemocą wobec dzieci w sporcie, przeprowadzonych przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Omawiamy szczegółowo najczęściej doświadczane przez dzieci i młodzież formy przemocy w środowisku sportowym, przytaczając ich przykłady. Przedstawiamy czynniki sprzyjające występowaniu przemocy w sporcie oraz znaczenie etapów sportowego rozwoju dzieci. Pochylamy się nad rolą trenera/trenerki i rodziców oraz omawiamy możliwe konsekwencje przemocy wobec dzieci. Prezentujemy również skutki krzywdzenia oraz działania profilaktyczne zapobiegające temu zjawisku.

Część II

Druga część podręcznika poświęcona jest charakterystyce standardów ochrony dzieci pod kątem działań, które powinien podejmować podmiot sportowy, by wypełnić swoje obowiązki w zakresie przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci. Każdy standard został opisany przekrojowo w sposób umożliwiający ustalenie, co należy robić, by go realizować, oraz jakie korzyści przynosi jego wprowadzenie. Wskazane zostały również wymogi prawne bezpośrednio wynikające z nowelizacji ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

Część III

Trzecia część podręcznika ma formę praktycznego przewodnika po procesie wdrażania SOD w podmiocie sportowym – począwszy od stworzenia grupy roboczej i przeprowadzenia wewnętrznego audytu, poprzez opracowanie *Polityki ochrony dzieci*, aż po upowszechnienie standardów i ewaluację podejmowanych działań. Prezentowany tu model wymaga rozwinięcia w toku dalszych prac prowadzonych w klubach, dlatego dla każdego etapu działań przygotowano wskazówki i wskaźniki, które należy dostosować do konkretnych potrzeb. Ta część zawiera rekomendacje dla podmiotów sportowych wraz ze wskazówkami, jakie działania mogą podejmować, aby minimalizować przemoc wobec dzieci w sporcie. Skupiamy się na działaniach edukacyjnych, skierowanych do ważnych grup odniesienia oraz konkretnych krokach, które mogą wykonać organizatorzy rozgrywek, związki oraz kluby sportowe.

Część IV

W ostatniej części podręcznika prezentujemy wzory dokumentów, które mogą posłużyć jako inspiracja w procesie tworzenia własnej *Polityki ochrony dzieci*. Znajdują się tutaj również przykładowe wzory oświadczeń i wniosków wymienianych w tym podręczniku.

Część I.

Kontekst standardów ochrony dzieci w sporcie

Wdrażanie standardów ochrony dzieci w sporcie

Dobry wychowawca, który nie wtłacza, a wyzwala, nie ciągnie, a wznosi, nie ugniata, a kształtuje, nie dyktuje, a uczy, nie żąda, a zapytuje – przeżyje wraz z dziećmi wiele natchnionych chwil.

Janusz Korczak

Funkcjonowanie w świecie sportu i osiągnięcie sukcesów na tym polu jest wyzwaniem, które wymaga zarówno talentu, jak i niezłomnej determinacji, mądrej pracy oraz odporności psychicznej. Sukcesu nie da się odnieść z dnia na dzień. Słownik języka polskiego definiuje sukces jako: „pomyślny wynik jakiegoś przedsięwzięcia, osiągnięcie zamierzonego celu”³. Co jest zatem sukcesem w sporcie dzieci?

Sport oferuje wiele ścieżek i możliwości rozwoju. Nie tylko wzmacnia organizm fizycznie, ale ma znaczenie dla kształtowania sfery psychicznej i emocjonalnej, w tym rozwoju kompetencji społecznych. W świecie tak dynamicznie rozwijających się technologii, powszechnego dostępu do Internetu i natychmiastowej komunikacji z dowolnym zakątkiem globu, w świecie, w którym przepływ informacji osiąga niewyobrażalne tempo, niezwykle ważne staje się odpowiednie wspieranie dzieci przez najbliższe otoczenie oraz odpowiedzialne budowanie świadomości młodych ludzi. Kluczowe zatem w środowisku sportowym stają się nie tylko treningi fizyczne, ale też pomoc dzieciom we wzmacnianiu umiejętności psychospołecznych, takich jak: kształtowanie poczucia własnej wartości, odporności psychicznej, umiejętności współpracy, asertywności, empatii, skutecznej komunikacji, budowania więzi społecznych, przetrwania porażek, rozwiązywania konfliktów i problemów, a także zdolności podejmowania własnych decyzji. Dzięki temu sport ma szansę stać się obszarem zdrowszym i bardziej harmonijnym oraz przestrzenią, w której zawodnicy bez względu na poziom sportowy mogą się realizować i rozwijać. To z kolei będzie mogło się przełożyć na lepsze radzenie sobie nie tylko w sporcie, ale również w życiu pozasportowym (koncepcja sportu pozytywnego).

W okresie dorastania, na skutek intensywnych zmian we wszystkich obszarach rozwoju, to „globalne” poczucie wsparcia jest czynnikiem warunkującym samoocenę, która ma wpływ na realizację celów i wytrwałość w osiąganiu tego, co ważne i zamierzone przez jednostkę. Potrzebne jest zatem stworzenie bezpiecznej przestrzeni do rozwoju młodych zawodników i zawodniczek poprzez zbudowanie sieci wsparcia, którą tworzą wszyscy związani ze środowiskiem sportowym, nie tylko trenerzy/trenerki.

---

³ Słownik języka polskiego, <https://sjp.pwn.pl/sjp/sukces;2576536.html> (dostęp: 04.09.2024).

Przemoc w sporcie jako temat tabu

W czasach dynamicznie rozwijającego się sportu przemoc nadal pozostaje w tym środowisku zjawiskiem powszechnym, o którym jednak nie mówi się „głośno”. Pomimo wzrastającej skali problemu zagadnienie to wciąż stanowi temat tabu. Zdarza się, że problem ten jest ukrywany czy bagatelizowany, jakby oczekiwano, że zawodnik/zawodniczka zapomni, przemilczy i ruszy dalej. Jednocześnie wiele zachowań o charakterze przemocowym jest w sporcie normalizowanych, a jako argument podaje się twierdzenie, że jest to wyjątkowy obszar działań, w którym pewne zachowania są akceptowalne z uwagi na zorientowanie na realizację celu, jakim jest wygrana.

Przemocy w sporcie nigdy nie powinno się normalizować, ponieważ każdy jej przejaw wywiera negatywny wpływ zarówno na zawodnika/zawodniczkę, jak i na całą drużynę. Przemoc może przybierać różne formy – od jawnej przemocy fizycznej i emocjonalnej, poprzez seksualną, aż po mniej lub bardziej widoczną dyskryminację. Przemoc jest celowym działaniem, które wykorzystuje przewagę sił. Narusza wolność osobistą, łamie prawa człowieka. Jest powodem cierpienia fizycznego i psychicznego. To rana, która pozostawia ślad na zawsze.

W ostatnich latach media nagłośniły sytuacje, które wstrząsnęły światem sportu. Jedną z najgłośniejszych historii jest ujawniony w amerykańskim środowisku gimnastycznym przypadek lekarza kadry narodowej, którego skazano na 175 lat pozbawienia wolności za przestępstwa o podłożu seksualnym⁴. Lekarz stosował przemoc wobec zawodniczek i zawodników aż przez 20 lat! Po nagłośnieniu tej sprawy i emisji dokumentu *Athlete A: Sport w cieniu skandalu* również australijskie gimnastyczki skierowały falę zarzutów wobec swoich trenerów. Natomiast w Wielkiej Brytanii zarządzono dochodzenie po tym, gdy w mediach zawodniczki zaczęły opisywać zastraszanie, dręczenie, głodówki, bicie czy treningi z kontuzjami. Z kolei Julia Galusiakowska, była mistrzyni i wicemistrzyni Polski juniorów i seniorów oraz reprezentantka Polski na arenie międzynarodowej w gimnastyce akrobatycznej, wspominając różne momenty w swojej karierze, przywołała sytuację, która miała miejsce w Brytyjskiej Federacji Gimnastycznej, gdy podczas treningu jedno z dzieci wymiotowało krwią⁵. Na krótko pozwolono zawodnikowi usiąść na zewnątrz, lecz później zmuszono go do kontynuowania ćwiczeń. Przykładów różnych form przemocy i braku natychmiastowej reakcji w literaturze czy mediach można odnaleźć znacznie więcej, problem ten dotyczy również naszej rodzimej, polskiej areny. Wciąż aktualne pozostaje pytanie: Dlaczego nikt nie reagował?

Formy przemocy najczęściej doświadczane przez dzieci i młodzież w środowisku sportowym

Jak wynika z badań przeprowadzonych w 2024 r. przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę⁶, **większość osób (90%), które w dzieciństwie uprawiały regularnie sport w ramach związku,**

4 Abramowicz D. (2022). *Przemoc w sporcie. Do realnej zmiany niezbędna jest edukacja i ochrona ofiar*, <https://dariaabramowicz.com/blog/przemoc-w-sporcie-do-realnej-zmiany-niezbedna-jest-edukacja-i-ochrona-ofiar/> (dostęp: 04.09.2024).

5 Galusiakowska J. (2020). *Trener może wszystko*, <https://www.tygodnikprzeglad.pl/trener-moze-wszystko/> (dostęp: 04.09.2024).

6 Wójcik Sz., Makaruk K., Kopycka J. (2024). *Przemoc wobec dzieci w sporcie. Raport z badań ilościowych. Najważniejsze wyniki*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

klubu lub stowarzyszenia sportowego, mogła doświadczyć w dzieciństwie przynajmniej jednej formy przemocy w środowisku sportowym. Młodzi zawodnicy najczęściej doświadczali przemocy emocjonalnej i zaniedbania (86%), które nie są widoczne na pierwszy rzut oka. Wykluczenie, plotki, groźenie, poniżanie, ignorowanie czy przesadna krytyka nie pozostawiają po sobie siniaków, jednak niosą za sobą równie poważne konsekwencje, co bezpośrednia przemoc fizyczna, której z kolei mogło doświadczyć nawet co drugie (54%) dziecko regularnie uprawiające sport w Polsce. Niemal 1/3 badanych (29%) była pokrzywdzona przemocą seksualną, co wskazuje na poważny problem w zakresie przekraczania granic związanych z seksualnością dzieci i młodzieży w środowisku sportowym. Są to między innymi komentarze o charakterze seksualnym, fotografowanie nagiego ciała, ekshibicjonizm czy dotykanie genitaliów oraz innych części ciała.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że sprawcami przemocy wobec dzieci uprawiających sport są najczęściej ich współzawodnicy (83%) oraz osoby sprawujące nad nimi opiekę i kontrolę (73%). Dorosłymi sprawcami przemocy wobec młodych sportowców byli najczęściej ich trenerzy (74%), ale także rodzice⁷ (11%), działacze sportowi (10%) oraz inne osoby (w tym asystenci, kierownicy drużyn, masażyści).

Nawet 90% osób uprawiających w dzieciństwie regularnie sport w ramach związku, klubu lub stowarzyszenia sportowego mogło doświadczyć przynajmniej jednej formy przemocy w środowisku sportowym⁸.

Przemocy seksualnej ze strony osoby sprawującej opiekę i kontrolę częściej doświadczali młode zawodniczki, natomiast przemocy fizycznej ze strony innego sportowca – młodzi zawodnicy, co może być przydatną wskazówką w kontekście tworzenia przeznaczonych zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych programów edukacyjnych i profilaktycznych dotyczących bezpieczeństwa w środowisku sportowym.

Doświadczenie przez młodych zawodników przemocy może powodować szereg problemów zdrowotnych, zarówno psychicznych, jak i fizycznych. Młody człowiek staje wtedy w obliczu długotrwałego przeżywania trudnych emocji, takich jak: stres, gniew, smutek, złość, beznadzieja, żal, zranienie, zawstydzenie, upokorzenie, samotność, poczucie winy. Wśród dzieci wyczynowo uprawiających sport, wobec których dopuszczono się przemocy, może wystąpić niestabilność emocjonalna, a także zaburzenia psychiczne, depresja czy nieprawidłowości w zakresie odżywiania. Dzieci te mogą także doświadczać przewlekłego i nasilonego niepokoju, lęku oraz bezsenności, a ich samoocena i jakość życia są niższe w stosunku do innych młodych zawodników. Poważnymi konsekwencjami stosowania przemocy w sporcie są także samookaleczenia, próby samobójcze, choroby przenoszone drogą płciową, niechciane

7 Respondenci byli pytani o rodziców tylko w kontekście uprawiania sportu. Podana proporcja nie dotyczy ogółu przemocy ze strony rodziców, a jedynie tej doświadczanej w sytuacjach związanych ze sportem.

8 Wójcik Sz., Makaruk K., Kopycka J. (2024). *Przemoc wobec dzieci w sporcie...*

ciężce, a także urazy wynikające z nadmiernie ciężkiego treningu. Niekiedy młodzi zawodnicy i zawodniczki w obliczu przemocy decydują się na zmianę uprawianej dyscypliny sportowej lub całkowitą rezygnację ze sportu zawodowego.

Podobny raport, oparty na badaniach prowadzonych w sześciu innych europejskich krajach, tj. *Child abuse in sport. European statistics*, który opublikowano w 2021 r.⁹, podaje, że **35% dzieci uprawiających sport doświadcza wykorzystywania seksualnego, 44% dzieci doznaje przemocy fizycznej, natomiast 75% jest poniżanych przez trenerów**. Danych z badań przeprowadzanych w wielu krajach na przestrzeni lat jest coraz więcej. Wyraźnie wskazują one, że przemoc w sporcie jest stosowana w różnych formach i wymaga konkretnych oraz zdecydowanych reakcji, przede wszystkim zmiany schematów działania i rutynowych praktyk, które często powielane są pokoleniowo. Wiąże się to z koniecznością posiadania wiedzy z zakresu psychologii rozwojowej i metod wspierania oraz motywowania młodych zawodników, a także umiejętności identyfikowania czynników ryzyka, wiedzy o typach przemocy, ich objawach i konsekwencjach, jak również gotowości do podejmowania działań naprawczych, np. otwartości na konsultacje bądź współpracę z psychologiem czy terapeutą.

Rodzaje przemocy w sporcie i ich przykłady

Działania osób dorosłych	Możliwe symptomy
Przemoc fizyczna	Dowolny rodzaj dotyku, który powoduje ból fizyczny, w tym: bicie, szarpanie, potrząsanie, popychanie, podduszanie, agresywne „zabawy” treningowe, ucisk, uderzenie różnymi przedmiotami, nadmierne obciążenie treningowe, odmowa dostarczenia napojów, dodatkowe treningi jako kara.
Przemoc psychiczna, emocjonalna, werbalna	Krzyk (niezwiązany z zagrzewaniem do walki, będący przejawem poniżania dziecka i wyładowywania na nim własnych emocji), przekrzykiwanie, przeklinanie, wyzywanie; faworyzowanie (na przykład inne traktowanie dzieci, które osiągają lepsze wyniki w sporcie; faworyzowanie czasami wiąże się też z relacjami między kadrą trenerską a rodzicami dziecka); groźenie (na przykład straszenie usunięciem z drużyny/klubu, jeśli zawodnik nie chce uczestniczyć w zawodach, groźenie uderzeniem/karą); zawstydzanie, upokarzanie, prześladowanie, dokuwanie, krytykowanie (najczęściej dotyczy to wagi, wyglądu, zadania wykonanego na treningu lub podczas występu na zawodach/meczach); ignorowanie, rozpuszczanie plotek, niszczenie lub kradzież rzeczy (często jako działania w złości, np. po porażce); presja (stawianie zawodnikom nierealistycznych wymagań; zmuszanie do gry/zawodów w czasie choroby czy kontuzji); brak wsparcia emocjonalnego (np. po przegranym meczu, porażce w zawodach).
Przemoc seksualna	Fotografowanie nagich/przebiegających się dzieci, gwizdy lub pożądlive spojrzenia, celowe utrzymywanie bliższej relacji, np. przez trenera z faworyzowaną zawodniczką (m.in. utrzymywanie jej pozycji w drużynie, nawet gdy poziom jej gry/startów jest niższy w porównaniu z innymi zawodniczkami), niestosowne komentarze na temat wyglądu, seksualizacja wizerunku zawodników i zawodniczek (nieodpowiednie stroje sportowe), wysyłanie wiadomości o podtekście seksualnym, naruszanie przestrzeni osobistej (np. wchodzenie do łazienki, kiedy kolega/koleżanka z teamu bierze prysznic, nagrywanie, podglądanie), kontakt fizyczny wywołujący poczucie dyskomfortu, np. podczas masażu fizjoterapeutycznego czy instruktą sportowego, oglądanie pornografii przy zawodnikach, wymuszone pocałunki, narażenie na ekshibicjonizm, dotykanie o podtekście seksualnym, próba kontaktu seksualnego, molestowanie seksualne, zgwałcenie.

9 Hartill M., Rulofs B., Lang M. et al. (2021). *CASES: Child Abuse in Sport: European Statistics – Project Report*. Edge Hill University.

Działania osób dorosłych	Możliwe symptomy
Zaniedbanie	Brak wsparcia emocjonalnego, brak zaspokojenia podstawowych potrzeb (jedzenie, picie, sen, opieka medyczna podczas zawodów/obozów), pozostawienie zawodników bez opieki, brak wiedzy, gdzie przebywają małe dzieci, bycie pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych w czasie treningów bądź zawodów, obozów, wyjazdów; brak reakcji na kontuzję zawodnika/zawodniczki.
Nękanie (Bullying)	Często jest zjawiskiem grupowym, celowym, ponawianym, zagrażającym jednej lub większej liczbie osób, motywowanym dążeniem do utrzymania przez sprawcę kontroli; stosowane jest najczęściej ze względu na płeć, status społeczny, pochodzenie etniczne, seksualność, niepełnosprawność, umiejętności sportowe czy wynik sportowy (wynik nie tylko indywidualny, ale przede wszystkim całej drużyny).
„Fala”	Stosowanie rytuałów wobec np. nowych członków zespołu, które są poniżające, degradujące i wiążą się z ryzykiem uszczerbku na zdrowiu bądź samopoczuciu emocjonalnym i fizycznym.
Cyberprzemoc	Zachowania polegające na obrażaniu, zastraszaniu, szantażowaniu i zawstydzaniu osoby/osób za pomocą komputera lub telefonu, na przykład poprzez publikowanie poniżających zdjęć czy filmów z treningów, zawodów bądź wyjazdów, a także podszywanie się pod kogoś, tworzenie kompromitujących treści, hejtowanie – często po doświadczeniu porażki, wykluczenie, wymuszanie lub przesyłanie intymnych zdjęć, „flood” – wysyłanie tej samej bądź różnych wiadomości w zmasowanych ilościach, aby zapełnić czyjąś skrzynkę, udostępnianie prywatnej korespondencji w celu oczernienia drugiej osoby.

Czynniki sprzyjające występowaniu przemocy w sporcie

Działania osób dorosłych	Możliwe symptomy
Proces rozwojowy dziecka	Na pewnych etapach rozwojowych dzieci są bardziej podatne na doświadczanie przemocy, a także na przejawianie trudnych zachowań wobec rówieśników; należy wziąć pod uwagę okres kształtowania się tożsamości dziecka i intensywne zmiany w zakresie fizycznym, psychicznym i emocjonalnym, które są charakterystyczne dla okresu nastoletniego, takie jak zmienność nastrojów, skłonność do skrajnych stanów emocjonalnych, wzrastające znaczenie grupy rówieśniczej jako punktu odniesienia, niepewność co do własnej wartości.
Presja	Stosowanie zasady „wynik ponad wszystko”, presja trenerów/rodziców oczekujących profesjonalizacji dziecka w danej dziedzinie, presja rodziców związana z czynnikiem finansowym („tyle w ciebie zainwestowałem, a ty z byle powodu chcesz zrezygnować?”), presja związana ze spełnianiem oczekiwań rodziców w sporcie, edukacji i innych obszarach funkcjonowania dziecka; często też niespełnione ambicje rodziców, brak wiedzy na temat prawidłowego udzielania wsparcia, brak znajomości etapów rozwoju dziecka.
Nadmierna zależność od trenera/trenerki	Gdy istnieje silna więź emocjonalna i podległość, łatwiej może wystąpić manipulowanie, wykorzystywanie, przekraczanie granic; jeśli występuje też zależność na linii trener/trenerka–rodzic (np. rodzic sponsoruje wyjazdy klubu, jest jego oficjalnym sponsorem bądź znajomym trenera/trenerki) – sprawcy krzywdzenia mogą „zauroczyć” rodziców, żeby tym samym uspić ich czujność.
Pozycja władzy	Wymuszanie funkcjonowania dzieci w świecie zasad dorosłych, zależność trener/trenerka – zawodnik/zawodniczka, oczekiwanie bezwzględnej posłuszeństwa (np. pod groźbą wykluczenia z udziału w zawodach/meczu lub treningach itp.), wymuszanie pozycji poddańczej i brak zgody na podawanie w wątpliwość decyzji osoby dorosłej, wypowiedzanie własnego zdania lub ujawnianie przez dziecko własnych emocji.

Działania osób dorosłych	Możliwe symptomy
Wyczone schematy	Powielanie utartych schematów treningowych, które zawierają elementy przemocy i poniżania (mylnie postrzegane jako sposób na budowanie odporności psychicznej).
Przedmiotowe podejście do zawodników	Brak indywidualnego, podmiotowego podejścia do poszczególnych dzieci, często też niezajomość zawodników oraz ich „sfery mentalnej”, brak komunikacji, rozmów o ich emocjach/odczeniach oraz potrzebach; ignorowanie dzieci w sytuacjach, gdy istnieje potrzeba wsparcia zadaniowego bądź emocjonalnego; oczekiwanie podporządkowania całego życia treningom i zawodom („bo najważniejszy jest wynik”) – brak zrozumienia innych ról społecznych, które dzieci odgrywają w swoim życiu pozasportowym.
Zamknięte środowisko	Brak otwartości na wsparcie z zewnątrz, tuszowanie problemów, tolerowanie przemocy, brak możliwości lub niechęć do korzystania ze wsparcia psychologicznego; tworzenie zmywy milczenia i źle rozumiana solidarność, polegająca na nieujawnianiu złych zachowań kolegów/koleżanek z klubu.
Nieobecny rodzic	Brak zainteresowania, wsparcia, towarzyszenia, spontanicznej rozmowy na temat sportowych doświadczeń, pozostawienie dziecka samemu sobie, opuszczenie, niewiedza na temat tego, co się dzieje na treningach, wyjazdach, zawodach lub meczach.
Zbyt szybka profesjonalizacja	Duży nacisk na organizację i samokontrolę zawodników w różnych aspektach rozwoju sportowego, takich jak: dieta, przygotowanie do treningów i meczy; nazbyt surowe podejście do kwestii rozwoju w danej dyscyplinie, związane z przedkładaniem osiągnięć ponad spontaniczność, swobodę i czerpanie przyjemności z uczestnictwa w sporcie; zbyt szybkie przechodzenie dziecka na wyższy etap (do starszych dzieci), bez starannego rozważenia, na jakim etapie rozwoju psychofizycznego ono aktualnie się znajduje.
„Wyścig szczurów”	Niezdrowa rywalizacja między trenerami, klubami, rodzicami.
Internet	Hejt, agresja, cyberprzemoc.
Brak reakcji na przemoc	Milczenie, przyzwolenie na przemoc, brak interwencji, ignorowanie bądź bagatelizowanie zgłoszeń dotyczących przemocy.
Niepełnosprawność, neuroróżnorodność (np. Spektrum autyzmu, adhd), kryzys zdrowia psychicznego	Wykluczenie, brak obiektów przystosowanych dla osób ze specjalnymi potrzebami, większe narażenie na kontuzje, brak zrozumienia, brak wiedzy trenerskiej dotyczącej doboru treningów i odpowiedniego wsparcia, w tym psychicznego.
Płeć	Dyskryminacja ze względu na płeć, nierówne traktowanie oraz stereotypowe pojmowanie ról społecznych kobiet i mężczyzn.
Brak znajomości prawa	Brak wiedzy na temat praw i obowiązków, niepodjęcie interwencji wynikające z niezajomości przepisów.

Rola trenera/trenerki

Niezwykle istotnym czynnikiem warunkującym poczucie bezpieczeństwa dziecka w sporcie jest bezpieczna relacja z trenerem/trenerką. Kształtowanie relacji między dzieckiem a opiekunem sportowym lub inną osobą dorosłą z klubu wiąże się z pewnym procesem i odpowiedzialnością, której trener/trenerka się podejmuje.

Trener/trenerka staje się dla dziecka bardzo często nie tylko autorytetem sportowym, ale też wzorem do naśladowania. Jest liderem, inspiratorem i przewodnikiem, który musi mierzyć się z różnymi wyzwaniami. System nagród i kar w sporcie aktywuje różne emocje, co dodatkowo może prowadzić do uruchomienia cyklu uzależnienia. Przy czym trenerom, którzy uznawani są za „wszechmocnych”, łatwiej jest stosować przemoc wobec zawodników. W pełni świadomi swojej władzy nad podopiecznymi mogą stosować intencjonalnie kontrolę, manipulację czy dopuszczać się różnych form przemocy. Kiedy więc nadużywają swojej pozycji przez naruszanie nietykalności fizycznej i psychicznej zawodnika lub zawodniczki, dopuszczają się czynu zabronionego. Tego typu sytuacja często sprawia, że młody zawodnik/zawodniczka wycofuje się czy też zupełnie rezygnuje ze sportu.

Zdarza się również, że poszczególni trenerzy mogą nie być świadomi tego, jak ich zachowanie wpływa na dyspozycję zawodników, oraz nie rozumieć, jakie konsekwencje niesie ono dla całego systemu rozwojowego dziecka. Zachowania takie jak: odwoływanie treningów, informowanie o wyjazdach na ostatnią chwilę, wybuchy złości i agresji, kiedy np. występ pójdzie nie po myśli trenera/trenerki, poniżanie i dyskryminowanie, bagatelizowanie informacji o trudnościach pozasportowych zawodnika, „etykietkowanie” dzieci czy brak szacunku dla życia pozasportowego zawodników mogą być postrzegane jako charakterystyczne i nieodłączne elementy „sportowej kultury”, a ich przemocowy charakter – niewidoczny. Tego typu zachowaniom sprzyja sytuacja, w której trener/trenerka cieszy się zaufaniem i ma autorytet w środowisku sportowym, lokalnym, wśród rodziców czy władz klubu. W takich przypadkach dzieci doświadczające przemocy często zmuszane są do milczenia, czego konsekwencjami mogą być problemy zdrowia fizycznego i psychicznego. Przywoływane wyżej badanie przeprowadzone przez FDDS¹⁰ dowiodło, że **tylko 29% osób, które doświadczyły przemocy w wieku dziecięcym w środowisku sportowym, ujawniło te sytuacje i zwróciło się o pomoc do osoby dorosłej.** Co więcej, 43% badanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że trener ma zawsze rację, a 68% uważało, że to, co się dzieje między zawodnikami w szatni, powinno pozostać w szatni. Kiedy te zasady dotyczą strategii gry podczas meczu, ta postawa może być pomocna, ale musimy pamiętać o jej ciemnej stronie, która ułatwia stosowanie przemocy przez osoby dorosłe czy rówieśników. Skoro nie ujawniamy tego, co dzieje się w szatni, nie wyjawiamy także przypadków krzywdzenia. Taka postawa zdecydowanie sprzyja utrzymywaniu w tajemnicy przemocy, której doświadczają dzieci w środowisku sportowym. Badania przeprowadzone w Kanadzie¹¹ wśród 500 zawodników i ok. 70 trenerów dowiodły, że osoby należące do środowiska sportowego nie zgłaszały przypadków przemocy, ponieważ:

- obawiały się usunięcia z drużyny (38%);
- bały się, że nikt im nie uwierzy (36%);
- czuły się zawstydzone/zażenowane (51%);
- chciały być lojalne wobec trenera/drużyny (29%);
- nie wiedziały, komu powinny o tym powiedzieć (27%).

10 Wójcik Sz., Makaruk K., Kopycka J. (2024). *Przemoc wobec dzieci w sporcie...*

11 Włoch I. (2014). *Naruszenia nietykalności cielesnej i psychicznej, których ofiarami są zawodnicy. Przegląd literatury przedmiotu, badań empirycznych i regulacji związków sportowych.* Ministerstwo Sportu i Turystyki.

Młodzi ludzie potrzebują więc trenerów i trenerek, którzy będą dzielili się z nimi nie tylko swoją wiedzą, ale też będą z uważnością podchodzili do ich rozwoju, udzielając im także wsparcia emocjonalnego. Warto podkreślić, że **nie chodzi tutaj o odejście od koncentracji na wysiłku i ciężkiej pracy, które pozwalają rozwijać umiejętności sportowca**. Działania na rzecz ochrony zawodników i zawodniczek powinny być prowadzone przy zachowaniu równowagi między priorytetem ochrony przed przemocą a wymogami treningu. Wprowadzone w zakresie ochrony dzieci zmiany nie powinny być postrzegane jako „niańczenie” zawodników, ale raczej jako czynnik wspierający, który pozytywnie przekłada się także na osiągane wyniki. Nie można zatem unikać problemów, trzeba je dostrzegać i pomagać przez nie przejść swoim podopiecznym. Dodatkowo to wsparcie powinno być udzielane z uwzględnieniem zasad komunikacji bez przemocy.

Rola rodzica

Rola rodziców/opiekunów prawnych w sportowym rozwoju dziecka jest często niedoceniana przez środowisko sportowe i samych rodziców. Warto jednak pamiętać, że to rodzice/opiekunowie przyprowadzili swoje dzieci po raz pierwszy na trening. To oni im towarzyszą najczęściej, przeżywając wraz z nimi różne emocje i jednocześnie kształtując ich wartości i życiową postawę. Zdarza się również, że ściśle współpracują ze swoimi dziećmi jako trenerzy lub osoby zaangażowane zawodowo w życie klubu, szkółki bądź innego podmiotu sportowego. Ich zaangażowanie, towarzyszenie, motywowanie i mądre wspieranie to czynniki niezwykle istotne. Często jednak postawa rodziców/opiekunów naznaczona jest presją osiągnięć i pogonią za sukcesem już od najmłodszych lat. Na meczach dzieci zdarza się obserwować tzw. „KOR” (Klub Oszalałych Rodziców), który negatywnie wyróżnia się krzykami, uwagami, wulgarnymi odzywkami do trenerów czy sędziów, co jako dystraktor rozprasza i nie pomaga dziecku w skupieniu się na zadaniu/zabawie. Tego typu presja osłabia proces rozwojowy i nie pozwala dziecku „oddychać swobodnie”. Dzieci mają ograniczoną linię obrony, bowiem dopiero poznają świat, kształtują swoją tożsamość i uczą się dbać o siebie.

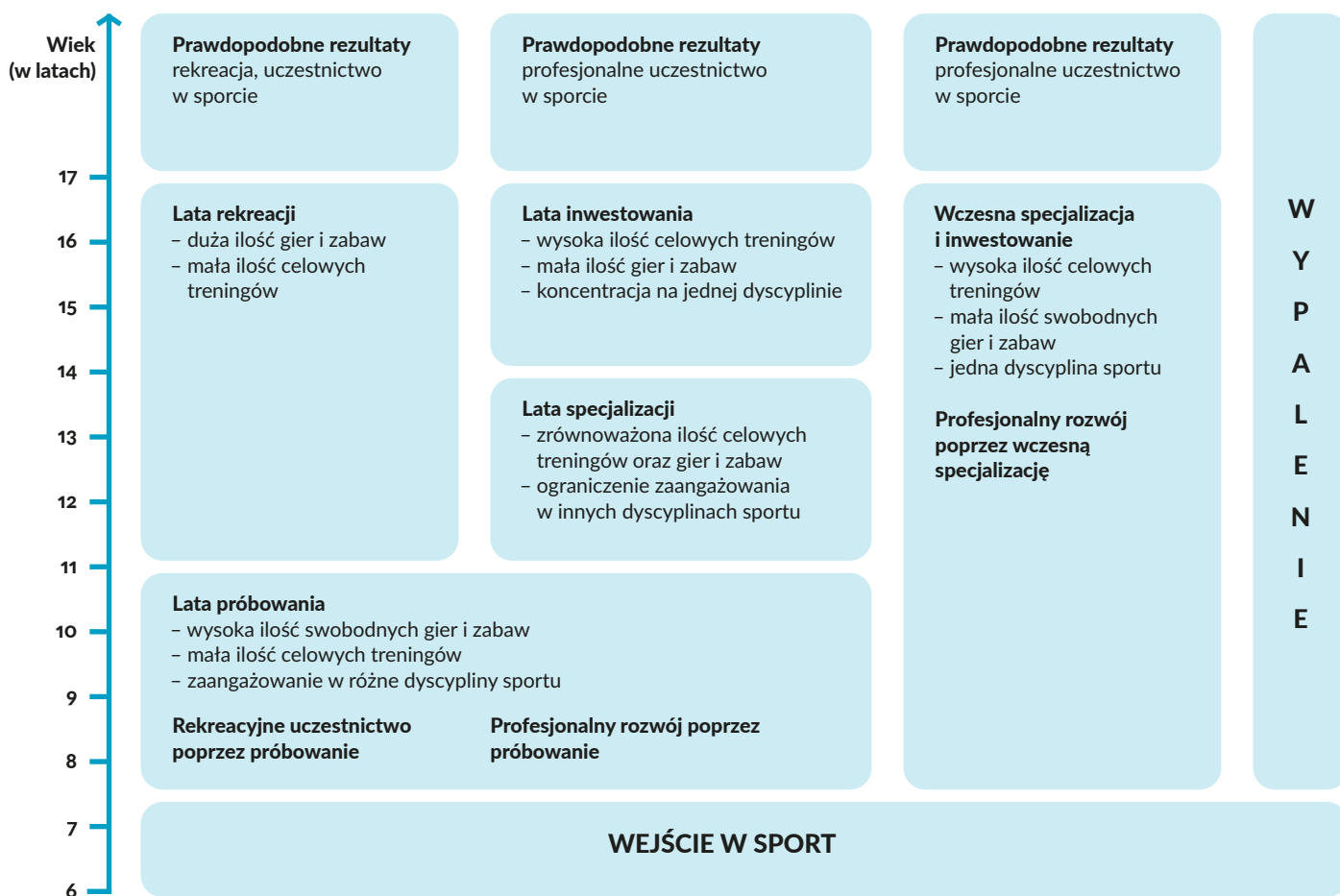
Na drugim końcu kontinuum możemy obserwować odmienną postawę, polegającą na braku zainteresowania dzieckiem i zaangażowania w jego sportową aktywność. Mówimy tu o sytuacjach, w których rodzic nie pojawia się na treningach, aby poznać trenera, nie odpowiada na próby kontaktu telefonicznego i elektronicznego. Może świadczyć to o zaniedbaniu ze strony rodzica, który nie dba o to, by dziecko czuło się ważne, wyjątkowe i kochane, nie troszczy się o nie ani go nie wspiera. Warto, aby trener/trenerka reagował, podejmował rozmowy z rodzicami i nie bał się zwrócić im uwagi.

Okres dojrzewania to nieustanne zmiany, które bywają dla młodego człowieka czasem zagubienia, bezradności, przytłoczenia i lęku. Czasami rodzic/opiekun nie jest tego świadomy, ponieważ presja osiągnięć lub brak czasu i zaangażowania w życie dziecka sprawiają, że nie zauważa on tego, co pokazuje i mówi dziecko. Konsekwencją takiego stanu rzeczy może być wycofanie się dziecka z rozmów z rodzicem/opiekunem (w tym rozmów na temat doświadczanej lub obserwowanej przemocy).

Powinnością rodzica/opiekuna jest zatem dawanie dziecku wyboru, budowanie jego pewności siebie, motywowanie, kibicowanie, ale i szanowanie sportowych przeciwników, wsparcie emocjonalne i finansowe, okazywanie zainteresowania, dostrzeganie potrzeb,

unikanie porównywania z innymi i – co najważniejsze – rozmawianie z dzieckiem o tym, jakiego dopingu oczekuje. W znacznym stopniu na postawę dziecka i jego zachowania w rywalizacji sportowej wpłynąć może również sprawna komunikacja pomiędzy trenerem/trenerką a rodzicem/opiekunem. Dlatego triada zawodnicy–trenerzy–rodzice jest niezwykle istotna w sporcie dzieci i młodzieży.

Etapy sportowego rozwoju dzieci

Źródło: Łukasz Panfil, Matylda Olek-Stępień, *Sport uczy życia. Jak sport może uczynić dzieci dobrymi, mądrymi i zaradnymi?*, Wrocław 2019

Przechodzenie przez kolejne szczeble rozwoju w sporcie dzieci to bardzo ważny proces. Młodzi zawodnicy potrzebują motywacji, aby przez te etapy przechodzić i cały czas się rozwijać. Powinni mieć zatem zapewniane do tego coraz lepsze warunki. Dorosły może być towarzyszem zachodzących zmian, ale **na żadnym etapie rozwoju dziecka i w żadnym jego wieku nie ma miejsca na przemoc.**

W ustaleniu, kiedy dzieci powinny zacząć specjalizację w jednej dziedzinie sportu, pomocny może być trzystopniowy model rozwoju w sporcie, którego autorem jest dr Jean Côté oraz zespół jego badaczy¹².

1 ETAP „lata próbowania” między 10. a 13. r.ż. (ważne, aby skupić się na zabawach, aktywności fizycznej, sportowej rywalizacji i różnorodności doświadczeń; eksperymentowanie pozwala dziecku odkryć jego predyspozycje i umożliwić ich rozwój).

2 ETAP „lata specjalizacji” między 12. a 16. r.ż. (bardziej wymagające treningi, nauka radzenia sobie z presją sportową; może zostać wówczas wybrany jeden wiodący sport, ale warto jednak utrzymywać możliwość uprawiania różnych dyscyplin).

3 ETAP „lata inwestowania” w wieku od 15./16./17. r.ż. wzwyż (rozwój fizyczny i psychiczny dziecka pozwala na angażowanie się w bardziej złożone, świadome treningi przypominające pracę – bardziej akceptowalna staje się monotonia powtórzeń, selekcja, indywidualne monitorowanie rozwoju, dużo więcej treningów i ścieżka profesjonalna).

Powyższe granice wiekowe, które przypisane zostały do poszczególnych etapów sportowego rozwoju dziecka, mają charakter umowny, ponieważ przejście do kolejnego etapu jest również częściowo uzależnione od indywidualnych predyspozycji zawodników. **Przy czym zbyt szybka profesjonalizacja może być przyczyną wypalenia się młodego zawodnika/zawodniczki i rezygnacji z uprawiania sportu, a także przełożyć się na inne negatywne konsekwencje.** Trzeba pamiętać, że aby dziecko odniosło sportowy sukces, nie może zrazić się do sportu. Umożliwienie autonomii i doświadczania odpowiedzialności, predefiniowanie celów sportowych, danie każdemu dziecku szansy zabawy, obniżenie presji rodziców i pełne zaangażowanie trenerów na każdym etapie rozwoju dziecka może przynieść długotrwałe korzyści.

Możliwe konsekwencje przemocy w sporcie dzieci:

- wypalenie sportowe (*children burn-out in sports*);
- rezygnacja ze sportu (*children/youth drop-out of sport*);
- obniżona samoocena, separacja od środowiska, poczucie bezwartościowości;
- trudności w nawiązywaniu zdrowych relacji;
- problemy z koncentracją, uwagą, nauką;
- depresja;
- PTSD – zespół stresu pourazowego;
- zaburzenia/stany lękowe;
- zaburzenia odżywiania;
- zaburzenia snu;
- kryzys psychiczny;
- inne zaburzenia psychiczne;
- samouszkodzenia;
- urazy fizyczne;

---

12 Panfil Ł., Olek-Stępień M. (2019). *Sport uczy życia. Jak sport może uczynić dzieci dobrymi, mądrymi i zaradnymi?* Seria dla trenerów, rodziców i nauczycieli.

- uzależnienia od substancji psychoaktywnych;
- choroby przenoszone drogą płciową;
- niechciana ciąża.

Krzywdzenie w dzieciństwie stanowi jedno z największych zagrożeń rozwoju zdrowia psychicznego i fizycznego oraz bezpieczeństwa dziecka. Przemoc wobec dzieci i młodzieży w skrajnych przypadkach może doprowadzić do samobójstwa, a dane są z roku na rok coraz bardziej niepokojące. W 2023 roku liczba odnotowanych przez policję prób samobójczych wśród dzieci i młodzieży poniżej 18 lat wyniosła 2139. W tym 146 prób samobójczych zakończyło się śmiercią. Dane te mogą być jednak niepełne, bo odnoszą się wyłącznie do udokumentowanych prób samobójczych i samobójstw.

Dzieci, które doświadczyły przemocy w środowisku sportowym, bardziej narażone są na podejmowanie zachowań autodestrukcyjnych oraz prób samobójczych. Wedle wyników polskiego badania¹³ młodzi zawodnicy, którzy doświadczyli przemocy w związku z uprawianiem sportu, dwukrotnie częściej podejmowali działania autodestrukcyjne niż osoby bez tego typu doświadczeń.

Jak zapobiegać krzywdzeniu dzieci w sporcie?

Michael Phelps, Naomi Osaka, Mardy Fish, Kelly Holmes, Justyna Kowalczyk czy Lindsey Vonn – znane postaci ze świata sportu otwarcie komunikują, jak ważna jest dbałość o zdrowie psychiczne. Dzieli się swoimi doświadczeniami z kryzysów również w kontekście przemocy i presji, aby zmieniać perspektywę każdej osoby związanej ze sportem. Wstyd związany z okazywaniem słabości powinien ustąpić miejsca świadomości prawa do przeżywania każdego uczucia i sięgania po specjalistyczną pomoc psychologiczną, terapeutyczną czy psychiatryczną, kiedy tylko się jej potrzebuje. Zwiększanie świadomości społecznej w obszarze zdrowia psychicznego i otwartość środowisk sportowych na poszerzanie swojej wiedzy na ten temat należy uznać za priorytet. Odpowiednie potraktowanie tego zagadnienia pozwoli bowiem lepiej zadbać o dzieci i młodzież, które rozwijają swój życiowy i sportowy potencjał.

Edukacja społeczna stanowi jeden z elementów zapobiegania krzywdzeniu dzieci i młodzieży. Kolejne równie ważne czynniki to: pełne zaangażowanie władz sportowych, trenerów, rodziców, opiekunów, lekarzy, fizjoterapeutów, organizatorów obozów i zawodów, a więc wszystkich osób dorosłych związanych z daną jednostką sportową. Za szczególnie istotne należy uznać następujące postawy:

- kierowanie się najlepszym interesem dziecka;
- zindywidualizowanie podejścia do zawodnika/zawodniczki (dostrzeganie jego reakcji, postaw, zachowań, umiejętności, dostosowywanie komunikacji do wieku i kompetencji dziecka);
- odpowiednia współpraca na linii trener/trenerka – zawodnik/zawodniczka – rodzic;
- wystrzeganie się nadużywania swojej pozycji i władzy;
- niespożywanie alkoholu, substancji psychoaktywnych, narkotyków;

---

13 Wójcik Sz., Makaruk K., Kopycka J. (2024). *Przemoc wobec dzieci w sporcie...*

- unikanie wszelkiego kontaktu fizycznego z zawodnikiem (chyba że stanowi on niezbędną część treningu);
- równe traktowanie podopiecznych;
- kierowanie się prawem dziecka do optymalnego rozwoju (psychicznego, fizycznego, społecznego);
- konstruowanie zajęć tak, aby wszystkim zapewnić optymalny poziom wyzwania;
- otwartość na wysłuchanie oraz branie pod uwagę opinii dziecka (przy uwzględnieniu jego wieku i dojrzałości);
- wspieranie otwartej komunikacji;
- dostarczanie narzędzi do radzenia sobie z przeżywanymi trudnymi emocjami;
- budowanie atmosfery, w której nie ma przyzwolenia na przemoc;
- podmiotowe traktowanie dziecka;
- znajdowanie czasu na rozmowę z każdym dzieckiem, które zgłasza jakiś problem, niebagatelizowanie jego problemów;
- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa;
- podejmowanie interwencji zgodnie z procedurą obowiązującą w sytuacji podejrzenia/pewności popełnienia przestępstwa, w tym stosowanej przemocy;
- ochrona dóbr osobistych i wizerunku każdego młodego sportowca.

28 lutego 2023 roku Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Ministerstwo Sprawiedliwości podjęły współpracę i zawarły porozumienie mające na celu zwrócenie uwagi na potrzebę zwiększenia dostępności pomocy dla sportowców, którzy są ofiarami przestępstw. Dostrzeżono również potrzebę zapewnienia pomocy bliskim sportowców, świadkom przestępstwa, a także konieczność przeciwdziałania przyczynom występującej przemocy.

Zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2023 r., poz. 1606) zarówno organy zarządzające placówkami, w których przebywają dzieci, jak i organizatorzy kierowanej do nich działalności, mają obowiązek wdrożyć standardy ochrony dzieci dostosowane do charakteru i rodzaju podmiotu lub prowadzonej działalności, w tym działalności sportowej. Ustawa wprowadza nowe instrumenty ochrony praw dzieci i młodzieży.

Głównym celem wszystkich podejmowanych działań ma być ochrona młodych zawodników i zawodniczek poprzez dostrzeżenie i minimalizowanie wszelkiego ryzyka ze strony osób trzecich, rówieśników, rodziców/opiekunów czy personelu, które może zagrażać ich zdrowiu, życiu i bezpieczeństwu. Istotnym celem wdrażania standardów jest także wsparcie i ochrona trenerów, a także personelu klubów poprzez wskazanie im modelu właściwego zachowania i postępowania w każdej sytuacji, gdy podejrzewają, że z dzieckiem czy z nastolatkiem dzieje się coś niepokojącego.

Część II.

Standardy ochrony dzieci

CZYM SĄ STANDARDY OCHRONY DZIECI?

SOD to zasady postępowania mające na celu ochronę dzieci przed krzywdzeniem i zagwarantowanie im dobrostanu oraz możliwości rozwoju (*safeguarding*), a także zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w sytuacji, gdy istnieje podejrzenie, że są krzywdzone (*child protection*). Wykonanie kroków opisanych w poniższych standardach FDDS zagwarantuje przemyślane wdrożenie wymogów ustawowych.

Standard I. POLITYKA

Klub ustanawia i wprowadza w życie *Politykę ochrony dzieci*.

1. Polityka dotyczy całego personelu (pracowników, współpracowników, stażystów i wolontariuszy, a także działaczy).
2. Organ zarządzający klubem zatwierdza *Politykę*, a za jej wdrażanie i nadzorowanie odpowiada kierownictwo klubu.
3. Zarząd klubu wyznacza osobę odpowiedzialną za monitoring realizacji *Polityki*. Rola, zadania oraz kwalifikacje tej osoby są jasno określone.
4. Polityka ochrony dzieci jasno i kompleksowo określa:
  - zasady bezpiecznej rekrutacji personelu;
  - sposób reagowania na podejrzenia, że dziecko doświadcza krzywdzenia, oraz zasady prowadzenia rejestru interwencji;
  - zasady bezpiecznych relacji personel–dziecko, dziecko–dziecko, rodzice–trener/trenerka oraz rodzice–dzieci¹⁴;
  - zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych¹⁵;
  - zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci¹⁶;
  - zasady przygotowywania personelu do przestrzegania standardów i sposób dokumentowania tej czynności;
  - zasady przeglądu i aktualizacji standardów oraz sposób dokumentowania tej oceny.

---

14 Zasady bezpiecznych relacji rodzice–trener/trenerka oraz rodzice–dzieci nie wynikają wprost z ustawy. Stanowią rekomendację FDDS stworzoną w myśl intencji ustawodawcy o dostosowaniu standardów do specyficznych potrzeb określonych podmiotów.

15 Jeśli klub nie udostępnia Internetu i nie prowadzi działań związanych z edukacją oraz spotkaniami *online*, można odstąpić od tego wymogu. Ważne jednak, aby w zasadach bezpiecznych relacji uwzględnić zasady komunikacji *online* oraz profilaktykę cyberprzemocy rówieśniczej.

16 Rozumiane nie tylko jako stosowanie polityki RODO, ale też dbałość o godne przedstawianie wizerunku dziecka w mediach społecznościowych oraz podczas treningów i zawodów.

5. Polityka jest opublikowana na stronie internetowej klubu oraz w jego siedzibie i szeroko promowana wśród całego personelu, rodziców i dzieci, a poszczególne grupy są z nią aktywnie zapoznawane poprzez działania edukacyjne i informacyjne, prowadzone w sposób przystępny i zrozumiały.
6. Polityka uwzględnia sytuację dzieci z niepełnosprawnościami oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Realizacja tego standardu oznacza, że w klubie w sposób kompleksowy i systemowy podjęto wdrażanie standardów ochrony dzieci poprzez opracowanie i wprowadzenie w życie *Polityki ochrony dzieci*. Zawiera ona jasne wytyczne dotyczące tego, jak przeciwdziałać naruszaniu praw dzieci, jak tworzyć środowisko przyjazne i bezpieczne dzieciom oraz jakie kroki podjąć w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

Rekomendujemy, aby *Polityka* była oddzielnym dokumentem. Ustanowienie *Polityki ochrony dzieci* stanowi jasny komunikat zarówno dla personelu, jak i dla dzieci oraz ich rodziców/opiekunów, że w codziennej pracy klubu respektowane są takie wartości, jak dobro dziecka oraz jego prawo do życia w bezpiecznym i zapewniającym rozwój otoczeniu.

Standard II. PERSONEL

Klub monitoruje, edukuje i angażuje swój personel w kwestie zapobiegania krzywdzeniu dzieci.

1. W ramach rekrutacji członków personelu pracujących z dziećmi prowadzona jest ocena przygotowania kandydatów do pracy z dziećmi oraz sprawdzane są ich referencje.
2. Klub o każdym członku personelu pozyskał dane z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym oraz informacje z Krajowego Rejestru Karnego, a także – w przypadkach prawem wskazanych – z rejestrów karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw (albo odpowiadających im w przepisach prawa obcego czynów zabronionych) lub oświadczenia o niekaralności;
3. Określone zostają zasady bezpiecznych relacji całego personelu klubu z dziećmi, wskazujące, jakie zachowania są niedozwolone, a jakie pożądane w kontakcie z dzieckiem.
4. Klub wyznacza osobę odpowiedzialną za przygotowanie personelu do stosowania standardów.
5. Klub zapewnia swojemu personelowi podstawową edukację na temat ochrony dzieci przed krzywdzeniem i pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia w zakresie:
  - rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci;
  - stosowania adekwatnych do sytuacji procedur interwencji w przypadku podejrzeń krzywdzenia;
  - odpowiedzialności prawnej personelu zobowiązanego do podejmowania interwencji;

Więcej na ten temat w:
[Uważna placówka, uważna organizacja.](#)
[Praktyczny przewodnik dla pracowników podmiotów zobowiązanych do wprowadzenia standardów ochrony dzieci.](#)

- przestrzegania praw dziecka oraz opartej na szacunku komunikacji z dziećmi i ich rodzicami/opiekunami,
6. Określone zostają zasady przygotowywania personelu do respektowania standardów oraz sposób dokumentowania tej czynności.

Standardy uzupełniające:

1. Cały personel organizacji/instytucji pracujący z dziećmi i ich opiekunami jest przygotowany, by edukować:
  - dzieci na temat ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem;
  - opiekunów dzieci na temat wychowania bez przemocy oraz chronienia ich przed przemocą i wykorzystywaniem.
2. Personel dysponuje materiałami edukacyjnymi dla dzieci i dla rodziców oraz aktywnie je wykorzystuje.

Przyjęcie omawianego standardu oznacza, że w klubie – poprzez wprowadzenie zasad bezpiecznej rekrutacji oraz bezpiecznych relacji personelu z dzieckiem – podjęto odpowiednie kroki, by minimalizować ryzyko krzywdzenia dziecka, wynikające z okoliczności sprzyjających potencjalnym sprawcom, tj. słabej kontroli, dostępności i możliwości. Ponadto jest wyrazem troski o budowanie środowiska, w którym dzieci-zawodnicy są traktowani z szacunkiem, przestrzegane są ich prawa i podejmowane są wszelkie starania, aby wzmocnić pasję dziecka i jego wszechstronny rozwój. Wdrożenie tego standardu wskazuje również, że wszystkie osoby pracujące z dziećmi lub działające na ich rzecz mają dostęp do szkoleń, które są pomocne w zdobywaniu kompetencji niezbędnych do zapewnienia dzieciom ochrony i przeciwdziałania zagrożeniom. Ponadto jest sygnałem, że w klubie zatrudniono przygotowany merytorycznie i sprawdzony personel, a dzieci i opiekunowie mają możliwość poszerzania swojej wiedzy na temat ochrony przed krzywdzeniem.

Standard III. PROCEDURY

W klubie funkcjonują procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dziecka.

1. W klubie funkcjonują powszechnie znane personelowi procedury, które określają krok po kroku, jakie działanie należy podjąć w sytuacji krzywdzenia dziecka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony personelu, członków rodziny, rówieśników i osób trzecich, a także zasady ustalania planu wsparcia dziecka po ujawnieniu krzywdzenia.
2. Klub opracowuje sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru dziecka.
3. Klub wyznacza osobę odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń, uruchamianie odpowiedniej ścieżki interwencji i udzielenie dziecku krzywdzonemu wsparcia.
4. Klub dysponuje danymi kontaktowymi lokalnych instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia dzieci (policja, sąd rodzinny, centrum

interwencji kryzysowej, ośrodek pomocy społecznej, placówki ochrony zdrowia) oraz zapewnia dostęp do nich wszystkim pracownikom.

5. W klubie wyeksponowane są informacje dla dzieci na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

Realizacja tego standardu oznacza, że w organizacji istnieje procedura opisująca krok po kroku, jak i komu zgłaszać podejrzenie krzywdzenia dziecka, oraz w jaki sposób podejmowana jest decyzja o interwencji w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dziecka. Jasne wytyczne nie tylko w przejrzysty sposób regulują działania personelu, ale pozwalają też uniknąć rozproszenia odpowiedzialności, wspierają uwrażliwienie na dobrostan dziecka i zmniejszają ryzyko wynikające z sytuacji, w której niezgłoszenie niepokojących sygnałów może doprowadzić do dalszego krzywdzenia dziecka lub wręcz przyczynić się do jego śmierci.

Standard IV. MONITORING

Klub monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi standardami ochrony dzieci, dokonując ich przeglądu i aktualizacji.

1. Przyjęta *Polityka ochrony dzieci* jest weryfikowana i aktualizowana przynajmniej raz na dwa lata, ze szczególnym uwzględnieniem analizy danych z rejestru przypadków i sytuacji związanych z wystąpieniem zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.
2. W ramach weryfikacji *Polityki* klub konsultuje się z dziećmi¹⁷ i ich rodzicami/opiekunami.

Realizacja tego standardu oznacza, że *Polityka ochrony dzieci* jest funkcjonującym w praktyce dokumentem, podlegającym bieżącej weryfikacji i aktualizowanym, np. poprzez ankiety, jak też ocenę przeszłych wydarzeń pod kątem funkcjonalności procedur. Takie podejście zwiększa zaangażowanie i poczucie odpowiedzialności personelu, ponieważ umożliwia mu sprawdzanie stopnia znajomości zasad i procedur, a także pozwala rozstrzygnąć ewentualne wątpliwości dotyczące niejasności czy niespójności we wprowadzonych regulacjach. Skierowanie pytania o to, jak dzieci postrzegają swoje bezpieczeństwo i obowiązujące w organizacji standardy ochrony dzieci, nie tylko pozwala uwzględnić ich opinię, ale zapewnia im również podmiotowość w działaniach, których są adresatami. Z kolei włączenie opiekunów w proces ewaluacji przyjętych standardów jest ważnym komunikatem, który sygnalizuje, że są oni dla klubu partnerem w procesie wspierania pasji swojego dziecka i wspólnym dbaniu o tworzenie bezpiecznego środowiska dla dzieci.

---

¹⁷ Przykładowy kwestionariusz *Monitoring polityki – ankieta dla dzieci* zamieszczono w [załączniku nr 13](#).

Czego od podmiotów sportowych wymaga znowelizowana ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich?

Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich wprowadza szczególne środki ochrony przeciwdziałające zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i szczególne środki ochrony małoletnich. Są to m.in.:

- obowiązek weryfikacji osób przyjmowanych do pracy (sprawdzanie kandydatów w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym);
- obowiązek przedłożenia informacji z polskiego rejestru karnego i/lub zagranicznego przez osobę przyjmowaną do pracy, a także oświadczenia o państwach zamieszkania w ciągu ostatnich 20 lat oraz oświadczenia o niekaralności, gdy uzyskanie informacji z zagranicznego rejestru karnego nie jest możliwe (**nie ma takiego rejestru lub informacja nie jest wydawana**);
- obowiązek przyjęcia standardów ochrony małoletnich, które uwzględniają:
  - zasady bezpiecznych relacji (personel–dziecko, dziecko–dziecko)¹⁸;
  - procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka;
  - zasady przeglądu i aktualizacji standardów;
  - sposób udostępniania standardów rodzicom i dzieciom;
  - zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu do wdrożenia standardów;
  - wyznaczenie osób odpowiedzialnych za przyjmowanie i dokumentację zgłoszeń oraz uruchamianie odpowiedniej ścieżki interwencji;
  - plan wsparcia dziecka krzywdzonego;
  - zasady dostępu do Internetu i ochrony przed szkodliwymi treściami¹⁹;
  - respektowanie szczególnej sytuacji dzieci z niepełnosprawnościami oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Standardy powinny być sformułowane w sposób przystępny oraz zrozumiały dla dzieci i zostać udostępnione na stronie internetowej placówki oraz w widocznym miejscu w klubie. Klub ma obowiązek co najmniej raz na dwa lata dokonywać oceny i aktualizacji standardów.

Powyższe wymogi należy dostosować do specyfiki danego podmiotu. Jeśli klub nie udostępnia Internetu, wystarczy, że skupi się na zapobieganiu cyberprzemocy (np. poprzez wprowadzenie ograniczeń dotyczących korzystania z telefonów komórkowych w szatniach). Przy czym katalog zaleceń nie jest zbiorem zamkniętym. Jeśli przeprowadzona w klubie analiza ryzyka²⁰ ujawni dodatkowe potrzeby, warto na nie odpowiedzieć i poszerzyć zakres

18 W myśl intencji ustawodawcy dotyczącej dostosowania standardów do specyficznych potrzeb określonych podmiotów FDDS rekomenduje stworzenie dodatkowo zasad bezpiecznych relacji rodzic–trener/trenerka oraz rodzic–dzieci.

19 Jeśli klub nie udostępnia Internetu i nie prowadzi działań związanych z edukacją i spotkaniami *online*, można odstąpić od tego wymogu. Ważne jednak, aby w zasadach bezpiecznych relacji uwzględnić reguły dotyczące komunikacji *online* oraz profilaktykę cyberprzemocy rówieśniczej.

20 Piszemy o niej dalej w części III, rozdz. 2: *Diagnoza: audyt wewnętrzny w klubie i ocena ryzyka* (str. 27).

Polityki o kolejne zapisy. Niewątpliwie ważnym aspektem sportu dzieci jest współpraca z rodzicami. Klub może zatem wprowadzić katalog zasad obowiązujących w relacjach pomiędzy rodzicami a dziećmi i pomiędzy trenerami a rodzicami. Uważne przyjrzenie się potrzebom wynikającym ze specyfiki funkcjonowania klubu pozwoli zwiększyć bezpieczeństwo dzieci. Jeśli klub jest także organizatorem rozgrywek, warto zawrzeć w *Polityce* zapisy dotyczące bezpieczeństwa podczas tego typu wydarzeń. Na stronie standardy.fdds.pl znajduje się broszura pt. *Rekomendacje dla organizatorów rozgrywek*, która zawiera propozycje warunków uczestniczenia klubów w rozgrywkach, a także bezpiecznej organizacji i logistyki, bezpiecznego dopingu oraz respektowania podmiotowości dziecka.

Więcej na ten temat:
[Rekomendacje dla organizatorów rozgrywek](#)

Część III.

Wdrażanie standardów ochrony dzieci

W tej części podręcznika prześledzimy krok po kroku proces wdrażania standardów ochrony dzieci. Zwrócimy uwagę na te obszary działalności klubu sportowego, którym w szczególności należy się przyjrzeć. Ponadto zaproponujemy zagadnienia do przedyskutowania i podpowiemy, o czym warto pamiętać przy tworzeniu *Polityki ochrony dzieci* oraz składających się na nią zasad.

Na końcu niniejszego podręcznika zamieściliśmy wzory dokumentów, które można dostosować do potrzeb klubu.

Kluczem do pomyślnego wprowadzenia standardów ochrony dzieci w klubie jest diagnoza aktualnej sytuacji, a następnie opracowanie strategii wdrożeniowej.

1. GRUPA ROBOCZA

Znaczną część pracy nad wdrażaniem standardów może wykonać grupa robocza, powołana przez zarząd klubu. Głównym jej zadaniem jest spisanie zasad i procedur składających się na *Politykę ochrony dzieci*. Dokument ten powinien odnosić się do wszystkich standardów, a jednocześnie odzwierciedlać specyfikę klubu. Z tego powodu wskazane jest, by w skład grupy roboczej weszły osoby pełniące rozmaite funkcje (np. zarząd klubu, sędziowie, organizatorzy rozgrywek, trenerzy) i realizujące zadania w różnych obszarach (np. praca administracyjna, wsparcie organizacyjne, kadra pracująca bezpośrednio z dziećmi, personel pomocniczy), a także zatrudnione w różnych formach (w tym np. pracownicy, wolontariusze, praktykanci, działacze). Każda z tych grup może wnieść ważną perspektywę, odwołując się do charakteru wykonywanych zadań, swojej wiedzy i doświadczenia.

Warto również zaplanować konsultacje z opiekunami oraz z samymi dziećmi (w sposób dostosowany do ich wieku) oraz stworzyć przestrzeń na zgłaszanie uwag do dokumentów i zarezerwować czas na ich przeanalizowanie.

Rolą zarządu klubu jest koordynacja całego procesu. Należy mieć na uwadze, że rozwiązania dotyczące ochrony dzieci staną się skuteczne tylko wtedy, gdy zarząd będzie realnie wspierał ich wdrażanie i stosowanie w obrębie całego klubu.

Przed przystąpieniem do działania w grupie roboczej przyjmijcie wspólne zasady pracy, które pomogą Wam w osiągnięciu celu. Możecie spisać je na flipcharcie i umieścić w widocznym miejscu. Zastanówcie się, co ułatwi Wam merytoryczną dyskusję, dzielenie się pomysłami oraz wykorzystanie doświadczenia i perspektywy wszystkich osób. Można przyjąć na przykład następujące zasady:

- Każdy ma prawo do wypowiedzi.
- Podczas burzy mózgów nie oceniamy padających propozycji.
- Nie przerywamy sobie.
- Wyciszamy telefony komórkowe.
- Przygotowujemy się do spotkań.

Na tym etapie warto również ustalić:

- realistyczny dla danego klubu plan działania i harmonogram prac;
- tryb podejmowania decyzji;
- zasady komunikacji poza spotkaniami;
- ścieżkę wymiany informacji pomiędzy kierownictwem klubu a grupą roboczą.

2. DIAGNOZA: AUDYT WEWNĘTRZNY W KLUBIE I OCENA RYZYKA

Audyt wewnętrzny i ocena ryzyka odnoszą się do wstępnej fazy wdrażania standardów ochrony dzieci. Audyt ma ułatwić diagnozę aktualnego stanu przestrzegania standardów w danym klubie. Na stronie standardy.fdds.pl dostępne jest narzędzie do oceny funkcjonowania klubu w tym zakresie poprzez określenie jego mocnych i słabych stron oraz obszarów, w których można dokonać zmian lub poprawek. Z kolei ocena ryzyka pozwala na podjęcie namysłu nad obszarami działalności, które mogą stanowić potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa dziecka, oraz nad sposobami poprawy sytuacji.

Audyt wewnętrzny klubu w trzech krokach

REJESTRACJA. Pierwszym krokiem jest zarejestrowanie klubu na portalu standardy.fdds.pl w celu utworzenia indywidualnego konta.

ANKIETA. Po zarejestrowaniu się na portalu standardy.fdds.pl przedstawiciel klubu (samodzielnie lub analizując pytania wraz z członkami grupy roboczej) wypełnia ankietę. Jej wynik pozwoli określić, jakie działania na rzecz ochrony dzieci przed krzywdzeniem są już realizowane, a czego brakuje, aby można było uznać, że standardy są spełniane. Na pytania w ankiecie trzeba odpowiadać zgodnie ze stanem faktycznym. W przypadku braku pewności, że jakieś rozwiązanie jest wdrożone, należy zaznaczyć, że go nie ma.

PLAN DZIAŁAŃ. Po wypełnieniu ankiety i ocenie poziomu zaawansowania w realizacji standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem każdy klub otrzymuje informacje zwrotne, które należy wykorzystać w procesie opracowywania planu dalszych działań.

OCENA RYZYKA. Uzupełnieniem audytu wewnętrznego jest ocena ryzyka krzywdzenia dzieci w placówce. To ważne zadanie dla każdego podmiotu wdrażającego standardy ochrony dzieci. Do przeprowadzenia analizy ryzyka krzywdzenia dzieci w placówce można wykorzystać schemat pytań *Ocena ryzyka (zał. nr 2)* oraz tabelę *Obszary ryzyka (zał. nr 3)*.

Uwaga! Doświadczenia organizacji i instytucji na całym świecie wskazują, że każdy obszar pracy niesie ryzyko krzywdzenia dzieci, dlatego należy przyrzeć się im wszystkim.

Schemat pytań *Ocena ryzyka* pomoże w identyfikacji czynników ryzyka na różnych polach funkcjonowania klubu, związku lub innego podmiotu sportowego. W schemacie proponujemy przyjrzenie się następującym obszarom działalności placówki: 1) personel/kadra pracująca i współpracująca, 2) partnerzy, 3) zewnętrznym usługodawcy, 4) działania klubu, 5) komunikacja i wizerunek, 6) sponsorzy i 7) *fundraising*, a następnie identyfikację specyficznych dla tych obszarów czynników ryzyka.

Niektóre zagrożenia mogą być wspólne dla ogółu podmiotów sportowych i dotyczyć wszystkich dzieci, ale część z nich będzie ściśle związana ze specyfiką działalności danego klubu. Dlatego istotne jest, aby członkowie grupy szukali odpowiedzi na pytania stawiane z punktu widzenia rozmaitych ról, które reprezentują, oraz rozważali różne sytuacje. Takie wszechstronne podejście może skutkować dostrzeżeniem ukrytego dotąd ryzyka. Z tego powodu do arkusza warto dodawać specyficzne i ważne dla organizacji pola jej funkcjonowania, a także pytania, które pozwolą poszerzyć perspektywę i dostrzec nowe zagrożenia.

Tabela *Obszary ryzyka* może posłużyć grupie roboczej do dalszej analizy zagrożeń. Ten etap pracy zakłada wykorzystanie listy czynników ryzyka, które zostały zidentyfikowane i spisane podczas pracy z arkuszem pytań, oraz ewentualnie nowych, jeśli takie pojawiły się w toku dyskusji. Czynnikiem ryzyka należy nadać rangę, tj. określić, czy ryzyko jest w danym przypadku wysokie, średnie czy niskie, a następnie zastanowić się nad metodami ograniczenia danego ryzyka i konkretnymi działaniami, które mogą zostać wdrożone w tym celu.

Wypełnienie tabeli pozwoli ustalić priorytety oraz zaprojektować działania pozwalające zminimalizować ryzyko krzywdzenia dzieci. Grupa robocza powinna przeanalizować każdy czynnik ryzyka z osobna, a także przemyśleć, jak mogą one wzajemnie na siebie wpływać. Podczas pracy nad oceną czynników można podzielić grupę roboczą na mniejsze zespoły, które zajmą się analizą poszczególnych obszarów.

W toku dalszych prac należy skoncentrować się na czynnikach ryzyka o randze wysokiej lub średniej i dla nich sporządzić strategię minimalizacji ryzyka oraz plan działań. Generowanie rozwiązań ograniczających ryzyko jest ważnym i jednocześnie bardzo kreatywnym etapem. Warto wówczas oddać głos osobom pełniącym różne funkcje w klubie. Do zadań wskazanego członka grupy roboczej będzie należało zanalizowanie, czy proponowane rozwiązania są zasadne i wykonalne.

Jedną z możliwości weryfikacji jest zadawanie na bieżąco pytań, takich jak:

- Czy to działanie zmniejsza to konkretne ryzyko?
- Czy podjęcie tego działania jest możliwe do realizacji i efektywne pod kątem kosztów? Czy nie wymaga znaczących nakładów finansowych?
- Czy wdrożenie działania jest realne, biorąc pod uwagę kontekst, w jakim funkcjonuje organizacja?

Propozycje, które spełniają powyższe kryteria, można zapisać w części: *Działania do wdrożenia*. Powinny się w niej znaleźć punkty wybrane do realizacji przez uczestników grupy roboczej – może to oznaczać, że zostaną one uwzględnione w *Polityce ochrony dzieci* lub w ramach innych zadań wspierających wdrażanie standardów ochrony dzieci. Wyniki tej pracy należy zestawić z informacjami zwrotnymi uzyskanymi po wypełnieniu ankiety na stronie standardy.fdds.pl. Jeśli pojawią się nowe zadania, warto je dopisać i zaplanować ich realizację. Istotne jest, aby ten etap pracy został zachowany do wykorzystania w przyszłości, np. w formie notatki lub zdjęcia.

W procesie analizy ryzyka nie może zabraknąć rozważań dotyczących personelu. Dostosowane do specyfiki podmiotu standardy ochrony dzieci mają służyć ich ochronie przed krzywdzeniem, a weryfikacja pracowników jest jednym z narzędzi minimalizowania ryzyka tego krzywdzenia. Pracodawca lub organizator działalności ma obowiązek sprawdzenia każdego kandydata do pracy w **Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym**, a osoba ubiegająca się o pracę/współpracę ma obowiązek przedłożenia przed zatrudnieniem pracodawcy lub organizatorowi działalności informacji z **Krajowego Rejestru Karnego** w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu) i XXV *Kodeksu karnego* (przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności), w art. 189a (handel ludźmi) i art. 207 *Kodeksu karnego* (znęcanie się) oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939) lub w odniesieniu do odpowiadających tym przestępstwom czynów zabronionych określonych w przepisach prawa obcego (obcokrajowiec przedkłada dodatkowo – obok informacji z polskiego KRK – adnotację z rejestru karnego państwa swojego obywatelstwa). Ponadto osoba przyjmowana do pracy lub wykonywania obowiązków składa pracodawcy/organizatorowi oświadczenie o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa, oraz jednocześnie dostarcza pracodawcy/organizatorowi informację z rejestrów karnych państw wskazanych w tym oświadczeniu, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź zwykłą informację z rejestru, jeżeli prawo danego państwa nie przewiduje sporządzania informacji dla tych celów. Obowiązki te dotyczą osób zatrudnianych (dopuszczanych do pracy) od 15 lutego 2024 r.

Obowiązek weryfikacji w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym obowiązuje od 1.10.2017 r. Jeśli klub nie dopełnił tego wymogu względem osób zatrudnionych przed 15.02.2024 r., powinien niezwłocznie uzupełnić ten brak.

Co oznacza „zatrudnienie i dopuszczenie do działalności związanej z wychowaniem i edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub opieką nad nimi”? Obecnie możemy spotkać dwa odmienne stanowiska. W wąskim podejściu są to osoby bezpośrednio pracujące z dziećmi, których obowiązki ściśle mieszczą się w zakresie wskazanym w ustawie. Podejście szerokie odwołuje się natomiast do faktu, że ustawodawca nie zawarł w przepisie sformułowania „działalności bezpośrednio z dziećmi”, a więc nie zawęził obowiązku do osób pracujących bezpośrednio z dzieckiem, więc – co za tym idzie – wymóg powinien dotyczyć wszystkich osób pracujących w każdym podmiocie kierującym swoją działalność do dzieci. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę proponuje podejście oparte na analizie ryzyka.

Więcej na ten temat:
[Bezpieczna placówka, bezpieczna organizacja. Przewodnik po narzędziu do analizy ryzyka w procesie weryfikacji personelu](#)

Przeprowadzenie analizy ryzyka krzywdzenia dzieci w podmiocie to realizacja ustawowego obowiązku dostosowania opracowywanych i wdrażanych standardów ochrony dzieci do specyfiki danego podmiotu. Jest wyrazem należytej staranności w opracowywaniu tych standardów. Tę czynność warto udokumentować, aby m.in. w przypadku kontroli móc wykazać, że klub jest świadomy zagrożeń i podejmuje odpowiednie działania, żeby utrzymywać ryzyko na niskim poziomie i pod kontrolą.

Strategia wdrożenia standardów ochrony dzieci w klubie powinna zawierać następujące elementy:

1. Opracowanie *Polityki ochrony dzieci*.
2. Wdrożenie *Polityki ochrony dzieci* – ustalenie kto, gdzie i kiedy podejmie określone działania.
3. Upowszechnianie *Polityki ochrony dzieci* – ustalenie, w jaki sposób poinformuje się o niej osoby zainteresowane.
4. Realizacja ustalonych w *Polityce ochrony dzieci* działań.
5. Analiza i ocena podejmowanych działań.

3. OPRACOWANIE POLITYKI OCHRONY DZIECI

3.1. ETAP PRZYGOTOWAWCZY

Przygotowanie *Polityki ochrony dzieci* to wieloetapowy proces, dlatego warto starannie przemyśleć wszystkie aspekty i całą pracę odpowiednio rozłożyć w czasie. Zadania grupy roboczej w początkowej fazie będą związane ze zdefiniowaniem oczekiwań względem ochrony dzieci w Waszym klubie sportowym, weryfikacją dokumentów odnoszących się do tego zagadnienia oraz ustaleniem kształtu *Polityki ochrony dzieci*.

Zagadnienia do omówienia w grupie roboczej:**A. Uzgodnienie kwestii związanych z ochroną dzieci w podmiocie sportowym**

- Jakie korzyści przyniesie klubowi oraz kadrze pracowników i współpracowników wprowadzenie zasad i procedur ochrony dzieci?
- Jakich korzyści dla rozwoju każdego zawodnika i zawodniczki dostarczy wdrożenie *Polityki*?
- Jakie zalety będzie miało wdrożenie *Polityki* na linii trener/trenerka – zawodnik/zawodniczka – rodzic?
- Do jakich ważnych dla Waszego klubu wartości (obok dobra dziecka) powinna odnosić się tworzona *Polityka*?
- Jakie osoby spoza Waszego klubu mają lub mogą mieć bezpośredni kontakt z zawodnikami i zawodniczkami?
- Jakie wątpliwości i pytania na temat *Polityki* mogą pojawić się ze strony pozostałych członków kadry pracowników i współpracowników?
- Jak chcecie odpowiedzieć na te wątpliwości i pytania oraz jakimi argumentami możecie wesprzeć wprowadzenie *Polityki*?

B. Określenie preferowanej struktury *Polityki ochrony dzieci*

- Czym Wasza *Polityka* będzie się różnić od innych tego rodzaju dokumentów?
- Co specyficznego jest w działaniu Waszego klubu i powinno znaleźć odzwierciedlenie w *Polityce*?
- Jaką formę ma przybrać dokument, aby był zrozumiały i czytelny w odbiorze dla wszystkich osób związanych z Waszym klubem?
- Jak będzie wyglądał proces zapoznawania się z *Polityką* przez każdą osobę związaną z Waszym klubem, która ma bezpośredni lub pośredni kontakt z zawodnikami?

C. Rozważenie powiązań między *Polityką ochrony dzieci* a innymi formalnymi zasadami obowiązującymi w organizacji sportowej

- Jakie regulaminy i procedury obowiązują w Waszym klubie (np. polityka zatrudnienia, zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, polityka ochrony danych osobowych, polityka dyscyplinarna, polityka antydyskryminacyjna, regulaminy dotyczące: rozgrywek, przebywania zawodników na terenie obiektu, w którym prowadzicie treningi, wyjazdów na zawody, przebywania w innych obiektach sportowych, pobytu na terenie miejsc noclegowych itd.)?
- Czy dokumenty te odnoszą się do kwestii regulowanych w *Polityce*?
- Jak możecie rozwiązać problem ewentualnych sprzeczności między treścią tych dokumentów a tym, co ma być zapisane w *Polityce*?
- Jak zadbać o spójność „odpowiedniego treningu” (trening dopasowany do potrzeb, wieku, możliwości zawodników i zawodniczek, stanu zdrowia fizycznego i psychicznego)?
- Jak przygotować się do konkretnego startu/meczu (z uwzględnieniem noclegu i przebywania w innych obiektach) oraz bezpośredniego wsparcia (w tym emocjonalnego) zawodnika i zawodniczki doświadczających krzywdzenia?

3.1a. Deklaracja (preambuła)

Na tym etapie grupa robocza może przygotować deklarację, która będzie wstępem (preambułą) do regulacji zawartych w *Polityce ochrony dzieci* i zakomunikuje:

- dlaczego Wasz klub chce opracować i wdrożyć *Politykę* oraz procedury ochrony dzieci;
- w jaki sposób – w szerokim ujęciu – zamierza wypełnić zadanie ochrony dzieci;
- kogo dotyczą zasady i procedury ochrony zawodników oraz jaki jest ich status – czy są obowiązkowe, czy muszą być przestrzegane przez wszystkie osoby związane z klubem;
- jaka definicja krzywdzenia dzieci została przyjęta przez Wasz klub;
- w jakim stopniu *Polityka ochrony dzieci* jest spójna z innymi zasadami i procedurami promującymi prawa dzieci w klubie;
- w oparciu o jakie ważne dla klubu wartości wprowadzane są standardy ochrony dzieci;
- w jakim stopniu wprowadzenie *Polityki*, jej znajomość i stosowanie wpłyną na ogólny rozwój młodych zawodników i zawodniczek.

3.2. WSTĘPNA WERSJA POLITYKI

Kolejnym etapem działania grupy roboczej jest opracowanie wstępnej wersji *Polityki ochrony dzieci*. Dokument powinien regulować te obszary funkcjonowania klubu, które wiążą się z możliwością naruszenia praw dziecka – począwszy od kwestii bezpieczeństwa i wsparcia, aż po zagadnienie interwencji w sytuacjach zagrażających jego życiu, zdrowiu i dobrostanowi. Tworzenie *Polityki* ułatwi wypełnienie ankiety autoewaluacyjnej oraz generator (narzędzie dostępne jest dla organizacji zarejestrowanych na stronie standardy.fdds.pl).

3.2a. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu

Źródłem zagrożenia dla młodych zawodników może być m.in. środowisko kadry pracowników i współpracowników. Bardzo rzadko, ale zdarza się, że o pracę w sporcie ubiegają się osoby chcące uzyskać „dostęp” do dzieci, które mogą za ich sprawą doświadczać krzywdzenia, lub osoby, które nie posiadają odpowiednich predyspozycji do pracy z dziećmi. Szukają one miejsc o słabym systemie rekrutacji lub takich, w których nie przestrzega się standardów.

Dobór odpowiedniej kadry pracowników i współpracowników w podmiotach sportowych jest kluczowym elementem tworzenia środowiska, które będzie chronić dzieci przed krzywdzeniem, a tym samym wspierać ich rozwój sportowy i życiowy. Ważne zatem jest to, aby zatrudniane osoby wyróżniały się nie tylko pod względem posiadanej wiedzy, umiejętności i doświadczenia technicznego, ale też były należycie weryfikowane pod kątem predyspozycji do pracy z dziećmi. Wprowadzenie jasnego systemu weryfikacji kandydatów przed zaoferowaniem im pracy jest jednym z podstawowych czynników zapobiegania sytuacjom krzywdzenia dzieci. Zasady te powinny określać, jakie praktyki są obowiązkowe bądź zalecane w procesie bezpiecznej rekrutacji członków kadry pracowników (w tym również obcokrajowców).

Przykładowe obszary, których mogą dotyczyć zasady weryfikacji:

- kwalifikacje kandydatów – dokumenty obowiązkowe (np. referencje, kwalifikacje i uprawnienia trenerskie);
- kwalifikacje kandydatów – dokumenty dodatkowe (np. zaświadczenia i dyplomy potwierdzające ukończenie szkoleń, szkół, kursów bądź uczestnictwo w konferencjach poświęconych

problematyce pracy z dziećmi, dotyczących np. komunikacji bez przemocy, etapów rozwojowych dzieci, etapów profesjonalizacji w sporcie, wsparcia mentalnego, reagowania na przemoc itp.);

- wymagane dane identyfikacyjne kandydatów;
- weryfikacja w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym;
- zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego, rejestrów karalności państw trzecich lub oświadczenie o niekaralności.

Zagadnienia do omówienia w grupie roboczej:

- Jak obecnie wygląda proces rekrutacji? Czy wytyczne odnoszą się do wszystkich członków kadry pracowników i współpracowników z uwzględnieniem wolontariuszy, stażystów (w tym nieletnich), sędziów, opieki medycznej, osób obecnych wyłącznie podczas konkretnych zawodów, meczów, wyjazdów bądź obozów?
- Czy w przeszłości zdarzyło się, że w klubie pracowała osoba, która nie powinna zostać dopuszczona do kontaktu z dziećmi? Jak można było uniknąć takiej sytuacji?
- Czy w toku rekrutacji weryfikowane są kwalifikacje kandydatów do pracy z dziećmi oraz sprawdzana jest wśród nich znajomość zagadnień związanych z ochroną dzieci przed krzywdzeniem?
- Czy kandydaci są proszeni o referencje? Czy kontaktujecie się z ich poprzednimi pracodawcami? Czy wiecie, jak uzyskać takie informacje zgodnie z przepisami prawa?
- Czy każda zatrudniana osoba jest sprawdzana w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym i przedstawia informację z Krajowego Rejestru Karnego? Czy w określonych przypadkach zatrudniane osoby przedkładają informację z rejestrów karalności państw trzecich lub oświadczenia o niekaralności?

WAŻNE: Za brak weryfikacji, czy osoba, która dopuszczana jest do pracy bądź wykonywania usług, jak również przyjmowana na staż lub wolontariat, figuruje w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym i w Krajowym Rejestrze Karnym, grozi kara aresztu, ograniczenia wolności lub grzywna wynosząca co najmniej 1000 zł.

3.2b. Procedura interwencji

Jednym z kluczowych elementów *Polityki ochrony dzieci* jest procedura reagowania na przypadki podejrzenia, że zawodnik lub zawodniczka doświadcza krzywdzenia. Procedura powinna być dostosowana do specyfiki klubu, dlatego na jej przygotowanie warto poświęcić więcej czasu.

Ważne jest, aby żaden z członków kadry pracowników i współpracowników nie czuł się zdany sam na siebie, gdy ma do czynienia z niepokojącą sytuacją. Procedury powinny zachęcać do szukania oraz uzyskiwania porady i wsparcia niezależnie od specyfiki sytuacji. Również zawodnicy oraz rodzice/opiekunowie muszą wiedzieć, do kogo mogą się zwrócić, jeśli coś ich zaniepokoi.

Procedura powinna określać:

- jak, kiedy i jakie informacje należy zebrać;
- kto jest odpowiedzialny za sporządzenie i przechowywanie dokumentów (uwzględniając zasadę zachowania poufności);
- kto i kiedy zobowiązany jest złożyć zawiadomienie do odpowiednich organów;
- kogo obowiązują przyjęte regulacje (czy dotyczą wszystkich osób mających kontakt z dziećmi, nawet jeśli ich głównym zadaniem nie jest bezpośrednia opieka nad nimi, takich jak sędziowie biorący udział w zawodach, wolontariusze, członkowie zarządu, przedstawiciele danego związku sportowego, reprezentanci sponsora organizacji/klubu oraz osoby odpowiedzialne za utrzymanie porządku danego budynku/obiektu);
- jaką pomoc i w którym momencie można/trzeba zaproponować zawodnikowi lub zawodniczce, którzy doświadczyli krzywdzenia;
- jak ma wyglądać taka pomoc i kto konkretnie ma być w nią zaangażowany.

WAŻNE: Konieczność zgłoszenia danego przypadku za pośrednictwem wewnętrznej procedury zachodzi, gdy:

- osoba należąca do kadry pracowników lub współpracowników podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone;
- dziecko ujawniło, że doświadcza krzywdzenia;
- zostało zgłoszone podejrzenie krzywdzenia lub wykorzystywania dziecka przez kogoś z kadry pracowników lub współpracowników;
- zgłoszono podejrzenie krzywdzenia dziecka przez inne dziecko.

Do procedury warto dołączyć listę z numerami telefonów do kluczowych instytucji i służb, które należy poinformować o zdarzeniu. Organizacje wyspecjalizowane w świadczeniu pomocy dzieciom zatrudniają psychologów oraz interwentów kryzysowych i mogą dysponować zasobami pozwalającymi na wdrożenie procedury szeroko zakrojonej interwencji, uwzględniającej specyfikę konkretnego przypadku. Dla organizacji o innym profilu działalności, takich jak kluby sportowe, właściwsze może być dobre rozeznanie wśród instytucji zewnętrznych, do których w ramach interwencji można skierować dziecko lub rodzinę. **Najważniejsze, aby w grupie roboczej doprowadzić do powstania procedury, która realnie będzie możliwa do zastosowania w klubie.**

Zagadnienia do omówienia w grupie roboczej:

- W jaki sposób w Waszym klubie zgłaszane są obawy i podejrzenia dotyczące krzywdzenia zawodników i zawodniczek? Czy istnieje nieformalna procedura, która nie została dotąd spisana? Czy inne obowiązujące procedury odnoszą się do sytuacji podejrzenia krzywdzenia zawodnika lub zawodniczki i reagowania na nie?
- W jaki sposób reaguje się na takie zgłoszenia i kto jest odpowiedzialny za kierowanie tym procesem?

- Czego obecnie brakuje, a co działa jak należy? Czasami warto przyjrzeć się sposobom postępowania w przypadku zgłoszeń innego rodzaju, które mogą być opisane np. w regulaminie dyscyplinarnym, kodeksie etycznym lub dotyczyć dłuższej nieobecności dziecka na treningach przy jednoczesnym braku kontaktu z jego opiekunami. Taka analiza bywa pomocna w ustaleniu, jakie podejście może być najbardziej skuteczne w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dzieci.
- Czy istnieją jakieś szczególne procedury, jeśli zgłoszenie dotyczy podejrzenia krzywdzenia ze strony kogoś z kadry pracowników lub współpracowników oraz innych osób związanych z klubem bezpośrednio lub pośrednio?
- Jakie obowiązki prawne związane z ochroną dzieci dotyczą klubu? Czy wśród członków kadry pracowników i współpracowników znany jest art. 240 *Kodeksu karnego*, określający, kiedy wiedzę o przygotowaniu, usiłowaniu lub dokonaniu konkretnych przestępstw trzeba bezwzględnie zgłaszać? Czy kadra pracowników i współpracowników wie o procedurze „Niebieskie Karty”²¹, obowiązującej w przypadku podejrzenia stosowania wobec dziecka przemocy w rodzinie? Czy klub ma obowiązek powiadomienia o przestępstwie z użyciem przemocy domowej (art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)²²?
- W jaki sposób w klubie kwalifikuje się sytuacje zagrożenia bezpieczeństwa zawodnika i zawodniczki na potrzeby wdrażania standardów (np. podejrzenie popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka, podejrzenie innej formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem, zaniedbanie potrzeb życiowych dziecka)?
- Jak może przedstawiać się katalog podejmowanych interwencji w zależności od: kwalifikacji zagrożenia bezpieczeństwa dziecka; tego, kto jest osobą podejrzaną o działanie na szkodę dziecka (np. pracownik, współpracownik, inne osoby trzecie, opiekun, inne dziecko); tego, kto dokonuje zgłoszenia?
- Jakie rodzaje działań mogą być podjęte w klubie (np. rozmowa z opiekunem, rozmowa z dzieckiem, propozycja wsparcia psychologicznego, zaproponowanie psychoedukacji, działania dyscyplinarne wobec członka kadry pracowników/współpracowników, zgłoszenie podejrzenia na zewnątrz)?
- Kto jest odpowiedzialny za przyjęcie zgłoszenia o podejrzeniu krzywdzenia dziecka, ustalenie informacji potrzebnych do podjęcia decyzji o interwencji oraz za wydanie decyzji o interwencji i monitorowanie jej przebiegu?
- Jakie zasoby wewnętrzne klubu można uruchomić w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka? Z pomocy jakich specjalistów można skorzystać (psycholog, pedagog, interwent kryzysowy, prawnik)? Czy i jaka jest historia dotychczasowej współpracy z zewnętrznymi

---

21 **WAŻNE!** Jeżeli klub działa jako organizacja pozarządowa (NGO) i zatrudnia psychologa, psychoterapeutę lub pedagoga, to przedstawiciele tych zawodów będą uprawnieni do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. W przypadku klubów działających w innej formie prawnej bądź jako NGO, ale niezatrudniające psychologa nie jest możliwe samodzielne wszczęcie procedury NK. W takim przypadku o potrzebie jej wszczęcia należy poinformować ośrodek pomocy społecznej lub szkołę, do której chodzi dziecko poddawane przemocy domowej.

22 Art. 12. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424 z późn. zm.): „1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora. 2. Osoby będące świadkami przemocy domowej powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej”.

instytucjami, np. z ośrodkiem pomocy społecznej czy z organizacjami zajmującymi się zapobieganiem przemocy wobec dzieci? Czy klub posiada materiały edukacyjne na ten temat itd.?

- Czy dotychczas w klubie dokumentowano zgłoszenie podejrzeń dotyczących krzywdzenia zawodnika lub zawodniczki? W jaki sposób się to odbywało? Co powinno znaleźć się w dokumentacji przebiegu każdej interwencji?
- Jak ustala się obieg informacji o zgłoszeniu i podjętych działaniach?
- Jakie przyjmuje się zasady w odniesieniu do kwestii poufności i utrzymywania w tajemnicy informacji o podejrzeniu krzywdzenia (wyłączając informacje przekazywane uprawnionym organom w ramach działań interwencyjnych)?
- Jaka jest rola organizatorów rozgrywek i samych związków sportowych? Czy dysponują przeznaczonymi dla klubów rekomendacjami dotyczącymi procedur interwencji w przypadku krzywdzenia zawodników? Czy posiadają zasady określające sposób podjęcia interwencji podczas rozgrywek, kiedy np. zostanie zaobserwowana przemoc ze strony poszczególnych klubów lub przemoc osób dorosłych biorących udział w rozgrywkach (sędziów, trenerów, kibiców, rodziców, przedstawicieli sponsorów itd.)?

Warto pamiętać, że zbieranie dowodów świadczących o tym, że w określonej sytuacji doszło do krzywdzenia dziecka, nie leży w zakresie odpowiedzialności klubu. Jest to zadanie powołanych do tego organów (policja, prokuratura), które mają obowiązek zbadania danej sprawy po otrzymaniu zawiadomienia. Jednakże, zgodnie z obowiązującymi przepisami, powinnością każdego, kto pracuje z dziećmi, jest zgłoszenie wszelkich uzasadnionych podejrzeń związanych z bezpieczeństwem podopiecznych. **Zdarzenie, które wydaje się jednorazowym incydem, może być tak naprawdę częścią powtarzającego się krzywdzącego zachowania.** Złożenie zawiadomienia o obawach dotyczących dobra zawodnika pomoże odpowiednim instytucjom w dokonaniu rzetelnej diagnozy sytuacji dziecka i pełniejszym zrozumieniu wszelkich czynników ryzyka, na które jest narażone. **Przekazywanie tego rodzaju informacji jest także ważnym działaniem na rzecz zapewnienia w odpowiednim czasie kompleksowego i skoordynowanego wsparcia zawodnikowi i zawodniczce, a w niektórych przypadkach również ich rodzinom.**

Każdy, kto ma obawy dotyczące bezpieczeństwa dziecka, może uzyskać pomoc psychologiczną, terapeutyczną i prawną pod bezpłatnym numerem 800 100 100.

3.2c. Zasady bezpiecznych relacji między dorosłymi i dziećmi oraz pomiędzy samymi dziećmi

Zasady bezpiecznych relacji z zawodnikiem i zawodniczką mają za zadanie jasno określać, jakie zachowania i praktyki są niedozwolone w pracy z dziećmi. Należy uznać to za bardzo ważne także z uwagi na fakt, że trener/trenerka często staje się dla dziecka nie tylko autorytetem sportowym, ale też wzorem do naśladowania. W kontekście sportu warto też uwzględnić zasady dotyczące rodziców zawodników. Zdarza się, że ich zachowanie wobec dzieci jest

przepętione presją osiągnięć i pogonią za sukcesem. Ogromne emocje, jakie przeżywają na meczach, potrafią przerodzić się w przykre uwagi kierowane w stronę zawodników oraz wulgarne odzywki do trenerów czy sędziów. Warto pamiętać, że na postawę dziecka i jego zachowanie w rywalizacji sportowej w znacznym stopniu może wpłynąć charakter komunikacji pomiędzy trenerem a rodzicem/opiekunem. Dlatego triada zawodnik–trener–rodzic jest niezwykle istotna w sporcie dzieci oraz młodzieży i warto ją uwzględnić w procesie opracowywania zasad bezpiecznych relacji.

Ważnym aspektem zasad bezpiecznych relacji są także reguły obowiązujące w kontaktach pomiędzy zawodnikami. Realizacja wspólnych celów sportowych pozwala zacieśnić więzi, jednakże pozytywna motywacja i ambicja mogą czasem ustąpić miejsca pragnieniu osiągnięcia korzystnego wyniku za wszelką cenę. Wzajemne obciążanie się odpowiedzialnością za niepowodzenia, zazdrość, porównywanie mogą doprowadzić do przemocy rówieśniczej. Niepisane zasady, takie jak: „To, co dzieje się w szatni, zostaje w szatni”²³, niekiedy budują ducha zespołu, który wspólnie opracowuje strategię, ale mogą też sprzyjać nieujawnianiu przejawów przemocy. Istotne jest tworzenie atmosfery sprzyjającej utrzymaniu postawy „jeden za wszystkich, wszyscy za jednego” i grze *fair play*. Aby zasady były zinternalizowane i skuteczne, powinni je stworzyć sami zawodnicy przy wsparciu bezpiecznego dorosłego, który pomoże pokierować tym procesem.

Przykładowe obszary, których mogą dotyczyć zasady bezpiecznych relacji:

- kontakt fizyczny z dzieckiem;
- komunikacja werbalna z dzieckiem;
- równe traktowanie;
- kontakty z dzieckiem poza klubem (bezpośrednie i *online*);
- transport, przemieszczanie się i warunki noclegowe;
- czynności higieniczno-pielęgnacyjne (w tym m.in. współpraca z fizjoterapeutami, kadra medyczną);
- zasady korzystania z szatni i łazienek (prywatność i bezpieczeństwo);
- prowadzenie odpowiedniego dialogu z zawodnikami, którzy doświadczają krzywdzenia;
- reagowanie na przemoc;
- kontakty między zawodnikami;
- kontakt z rodzicami (rola i odpowiedzialność rodziców/opiekunów).

Aspektem, na który warto zwrócić uwagę, jest dostosowanie zasad bezpiecznych relacji do realiów funkcjonowania danego klubu.

Zagadnienia do omówienia w grupie roboczej:

- Jak jest rozumiana w Waszej organizacji/klubie „profesjonalna” relacja z zawodnikiem i zawodniczką?
- Czy w przeszłości zdarzały się przypadki takich relacji np. trenera/trenerki z zawodnikiem/zawodniczką, które wzbudzały wątpliwości co do ich stosowności? Na czym polegały?

---

23 Wójcik Sz., Makaruk K., Kopycka J. (2024). *Przemoc wobec dzieci w sporcie...*

Jak to rozwiązano? Czy pojawiły się jakieś wnioski, które można zastosować przy opracowywaniu zasad bezpiecznych relacji?

- W których obszarach działania Waszego klubu należy szczególnie uważnie doprecyzować zasady bezpiecznych relacji, biorąc pod uwagę jego specyfikę i wiek zawodników?
- Czy relacje wśród kadry pracowników oparte są na wzajemnym szacunku i poszanowaniu godności oraz modelują właściwe odnoszenie się do podopiecznych?
- Z którymi grupami pracowników i współpracowników należy skonsultować tworzone zasady bezpiecznych relacji?
- Jakie niebezpieczeństwa mogą wynikać z niewłaściwych relacji pomiędzy zawodnikami? Jaki wpływ na ich rozwój ma przemoc rówieśnicza i brak adekwatnej reakcji, by ją przerwać?
- Czy zdarzyły się sytuacje, w których rodzic (lub sam zawodnik/zawodniczka) zgłaszał przemoc bądź niestosowne zachowanie wobec swojego dziecka (przemoc innego zawodnika/zawodniczki, trenera/trenerki, fizjoterapeuty, kadry medycznej lub innej osoby z klubu)? W jaki sposób zostały wówczas wdrożone procedury? Czy jest coś, co zostało „ukryte”, nierozwiązane – jak nie dopuszczać do takich sytuacji? Jakie wnioski z tego płyną i jakie działania będą obecnie podejmowane, by zadbać o bezpieczeństwo zawodników?
- Czy zdarzyły się sytuacje, w których dziecko zgłaszało niewłaściwe zachowanie rodzica? Jak zostało to rozwiązane? Jak zadbać o ten obszar, by skutecznie wspierać zawodników i zawodniczki w trudnościach osobistych, rodzinnych lub szkolnych?
- Jak jest rozumiana w Waszym klubie „profesjonalna” relacja pomiędzy trenerem/trenerką (z kadry pracowników) a rodzicami zawodników?
- Czy wystąpiły sytuacje, w których zawodnicy byli świadkami niewłaściwych/przemocowych zachowań pomiędzy dorosłymi (np. w relacjach rodzic–trener/trenerka, trener/trenerka–sędzia, rodzic–rodzic, rodzic–sędzia). Jeśli tak, to jak zostały te sprawy rozwiązane? Czy takie przypadki zostały omówione z zawodnikami? Jeśli nie, to jak można je omówić? Jak reagować na tego typu zachowania?

WAŻNE: Zasady bezpiecznych relacji powinny bezwzględnie zawierać: zakaz stosowania przemocy wobec dziecka w jakiegokolwiek formie; zakaz nawiązywania jakichkolwiek relacji o charakterze seksualnym czy romantycznym; zasady realizowania kontaktu z dziećmi w godzinach pracy, za pomocą kanałów służbowych i w celach edukacyjnych lub wychowawczych.

Po sporządzeniu listy zasad, które pomogą określić, jakie praktyki są niedozwolone, należy pokazać ją wybranym osobom z kadry pracowników i współpracowników, prosząc o informacje zwrotne i komentarze. Warto zaprosić do omówienia tych kwestii także rodziców zawodników, którzy mogą podzielić się swoim punktem widzenia. **Oprócz samego opracowania zasad bezpiecznych relacji należy zastanowić się nad konsekwencjami, jakie poniosą osoby, które je naruszają.** Następstwa dyscyplinarne mogą być różne w zależności od skali przewinienia oraz statusu danej osoby w strukturze klubu (pracownik, współpracownik, wolontariusz, członek organizacji).

Istotnym elementem wypracowywania zasad bezpiecznych relacji jest partycypacja dzieci w tym zadaniu. Zasady obowiązujące między dziećmi powinny tworzyć one same (przy udziale bezpiecznego dorosłego). Nie powinny być one katalogiem zakazów i życzeń kierowanych przez dorosłych do dzieci, ale zbiorem wspólnych wartości, które dzieci zinternalizują i za które poczują się odpowiedzialne.

Dobrą praktyką jest włączanie dzieci w tworzenie zasad obowiązujących dorosłych. Rekomendujemy zorganizowanie warsztatów, podczas których zawodnicy będą mieli możliwość swobodnego podzielenia się w bezpiecznych warunkach uwagami na temat tego, co im przeszkadza w relacjach z trenerami/trenerkami i innymi dorosłymi w klubie oraz czego potrzebują. Osoba prowadząca warsztat, po uzyskaniu akceptacji dzieci i zapewnieniu im anonimowości, może przedstawić ich głos podczas spotkania poświęconego tworzeniu zasad bezpiecznych relacji dorosły–dziecko. Dzięki temu zasady, które zostaną opracowane, będą w większym stopniu uwzględniały perspektywę dzieci i odpowiedzą na ich realne problemy.

3.2d. Bezpieczne imprezy sportowe

Organizowanie rozgrywek czy obozów sportowych wymaga szczególnej uwagi i odpowiedzialności, aby zapewnić dzieciom bezpieczeństwo przed, w trakcie i po ich uczestnictwie w takich imprezach. Emocje związane z rywalizacją, nastawienie na wygraną, liczba drużyn, różnorodność trenerów, obecność rodziców i innych kibiców, konieczność podróżowania i noclegu poza miejscem zamieszkania – to sytuacje zwiększające ryzyko wystąpienia przemocy wobec młodych zawodników oraz pomiędzy nimi.

Więcej na ten temat w:
[Rekomendacje dla organizatorów rozgrywek](#)

Przykładowe obszary, które warto wziąć pod uwagę, planując organizację lub udział w wydarzeniach sportowych:

- transport na rozgrywki, które odbywają się poza miejscem działania klubu;
- nocleg;
- regulamin korzystania z łazienek i szatni;
- zasady bezpiecznych relacji;
- procedury interwencji;
- publikowanie wizerunku dzieci.

Zagadnienia do omówienia w grupie roboczej:

- Czy zawodnik/zawodnicy korzystają ze zorganizowanego transportu zbiorowego, czy podróżują prywatnymi samochodami np. z trenerem/trenerką? W tym drugim przypadku, czy Wasz klub wymaga przedłożenia zgody rodzica na taką podróż?
- Jakie kryteria bierzecie pod uwagę, szukając noclegu dla zawodników? Czy z wyprzedzeniem planujecie, jak zawodnicy będą zakwaterowani?
- Czy zawodnikom podczas wyjazdów towarzyszy odpowiednia liczba opiekunów?

- Czy ustalone są zasady odbioru dzieci przez ich rodziców/opiekunów po powrocie z wyjazdu?
- Czy infrastruktura obiektu sportowego umożliwia wydzielenie sanitariatów tylko do użytku dzieci? Jeśli nie, jakiego rodzaju działania minimalizujące ryzyko podejmuje Wasz klub?
- Czy będąc organizatorami wydarzenia, opracowujecie i podajecie do wiadomości uczestników obowiązujące zasady bezpiecznych relacji, procedury interwencji i wytyczne dotyczące rejestracji wizerunku? Czy jako uczestnicy tego typu wydarzeń otrzymujecie takie informacje do wglądu?

3.2e. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych

Dzieci dorastają w otoczeniu nowoczesnych technologii. Korzystanie z Internetu, w tym z serwisów informacyjnych, edukacyjnych, społecznościowych i rozrywkowych, komunikatorów oraz rozmaitych aplikacji, jest nieodłącznym elementem ich codzienności w domu, w szkole czy w grupie rówieśniczej.

Podejmują one wiele rozmaitych aktywności w sieci, która w ich opinii jest „od zawsze” i stanowi ich naturalne otoczenie. **W wirtualnym świecie, podobnie jak w realnym, dzieci narażone są na różne niebezpieczeństwa**, m.in. mogą mieć kontakt z zagrażającymi treściami, na które nie są rozwojowo przygotowane (pornografia, brutalna przemoc itp.), mogą także doświadczać krzywdzenia ze strony dorosłych (np. *grooming*) lub rówieśników (różne formy cyberprzemocy). Obowiązkiem dorosłych jest stworzenie warunków do bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych.

Zagadnienia do omówienia w grupie roboczej:

- Czy kadra pracowników i współpracowników Waszej organizacji/klubu jest świadoma zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu i mediów elektronicznych (np. cyberprzemoc, *grooming*, niebezpieczne treści, nadmierne korzystanie z Internetu)?
- Na jakie aspekty korzystania z Internetu i mediów elektronicznych należy zwrócić szczególną uwagę, biorąc pod uwagę specyfikę Waszej organizacji/klubu?
- Jak reagować, kiedy zawodnik zgłasza coś niepokojącego w obszarze niebezpiecznych form korzystania z Internetu czy też doświadczanej przemocy lub niestosownych relacji, co dotyczy bezpośrednio jego lub innego zawodnika?
- Jak wygląda kontakt *online* kadry pracowników z zawodnikami/rodzicami – czy jest to bezpieczna forma kontaktu? Jakie zasady tego typu kontaktu powinny być wdrożone, aby uniknąć krzywdzenia za pośrednictwem cyfrowych środków komunikacji?
- Czy w Waszej organizacji/klubie (w szczególności np. w szkole sportowej z internatem; w specjalnej przestrzeni organizacji/klubu, w której zawodnicy oczekują na trening lub spędzają wolny czas po treningu; w ośrodkach sportowych, w których odbywają się zgrupowania, wyjazdy treningowe bądź szkoleniowe lub związane z meczem/zawodami itp.) zapewniana jest bezpieczna infrastruktura sieciowa, odpowiednio przygotowana na poziomie sprzętowym i programistycznym oraz uwzględniająca aktualne wytyczne w zakresie bezpieczeństwa? Czy infrastruktura jest tak zaprojektowana, aby odseparować od siebie sieci publiczne, administracyjne i inne? Czy stosowane są rozwiązania, za sprawą których użytkownicy sieci nie czują się anonimowi?

- Czy do powszechnej wiadomości wszystkich użytkowników sieci internetowej w Waszej organizacji/klubie/szkole podany został regulamin określający zasady korzystania z zasobów sieci?
- Jak reagować, kiedy te zasady są naruszane?
- Jaka jest wiedza pracowników i współpracowników na temat cyberprzemocy rówieśniczej? Jakie zasady obowiązują w tym zakresie w Waszej organizacji/klubie? Czy jest stosowana profilaktyka, np. rozmowy z zawodnikami o cyberprzemocy i jej konsekwencjach, zakaz używania telefonów w szatniach czy podczas treningu (przeciwdziałanie nagraniom, zdjęciom i ich rozpowszechnianiu)?

3.2f. Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci

Wiele instytucji/klubów zamieszcza wizerunki zawodników w swoich kanałach internetowych w formie filmików, rolek, nagrań, zdjęć, postów itp. lub rozpowszechnia je w postaci drukowanych materiałów promocyjnych. To ważne, aby zostały podjęte szczególne kroki, mające na celu zapewnienie przestrzegania kilku ważnych wytycznych – zarówno w celu ochrony danych, jak i zagwarantowania bezpieczeństwa samym zawodnikom. Zdarzało się, że sprawcy atakowali np. dzieci, których zdjęcia zobaczyli w tego rodzaju materiałach.

Zagadnienia do omówienia w grupie roboczej:

- Czy na podstawie danych zamieszczonych wraz z fotografią można zidentyfikować konkretnego zawodnika?
- Czy wizerunki te mogą być wykorzystywane w niewłaściwy sposób, np. kopiowane i zamieszczane na stronach internetowych z pornografią dziecięcą? W jakim stopniu obrazy te przekazują zamierzone treści?
- Czy organizacja/klub korzysta z usług nieznanymi fotografów, którzy nie zostali rzetelnie sprawdzeni?
- Czy na utrwalenie i upublicznienie wizerunku zawodnika wyrazili zgodę jego rodzice/opiekunowie?
- Czy dziecko jest utrwalone na zdjęciu w sposób respektujący jego godność?
- Czy dziecko wyraziło zgodę na publikację jego wizerunku?
- Czy stosujemy praktykę pobierania takiej zgody, pomimo braku takiego obowiązku prawnego?
- Jak wygląda w Waszej organizacji/klubie kwestia utrwalania wizerunku zawodników w trakcie meczów, zawodów czy treningów? Czy odbywa się ono za zgodą rodziców oraz samych zawodników?
- Czy w Waszej organizacji/klubie współpracujecie ze stałą firmą/fotografem? Jak te osoby są weryfikowane? Czy zostały ustalone konkretne zasady takiej współpracy, które w pełni respektują dobro i bezpieczeństwo zawodników (np. RODO, przechowywanie zdjęć lub nagrań, nierozpowszechnianie ich „na własną rękę” itp.)?

Pamiętaj! Nie należy w żadnym przypadku publikować zdjęć przedstawiających dzieci rozebrane lub nagie!

3.2g. Osoba odpowiedzialna za kwestie związane z ochroną dzieci

W każdej organizacji realizującej *Politykę ochrony dzieci* należy wyznaczyć osobę odpowiedzialną za wdrożenie dokumentu i za to, żeby zawarte w nim zasady były znane i przestrzegane. Wszyscy członkowie kadry pracowników i współpracowników, zawodnicy oraz ich opiekunowie muszą wiedzieć, jak się z wyznaczoną osobą skontaktować. Wskazane jest, by osoba pełniąca tę funkcję zajmowała w organizacji/klubie stosunkowo wysoką pozycję i miała wystarczające wsparcie (w tym możliwość udziału w odpowiednich szkoleniach), aby móc należycie wywiązywać się z powierzonej jej roli. Wyznaczona osoba powinna mieć dobrą orientację w zakresie ochrony dzieci: znać i rozumieć stosowne przepisy, jak również wiedzieć, które instytucje i służby są odpowiedzialne za ochronę dziecka w miejscu działania organizacji, oraz posiadać dane do kontaktu z nimi.

W zakresie zadań osoby odpowiedzialnej za kwestie związane z ochroną zawodników warto uwzględnić:

- odbieranie zgłoszeń dotyczących problemów związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa dzieci i ich dokumentowanie;
- reagowanie na te zgłoszenia, a w razie potrzeby proszenie o dodatkowe informacje;
- udzielanie wsparcia dziecku, które doświadczyło krzywdzenia (adekwatnie do możliwości);
- weryfikację, czy wszystkie zdarzenia związane z wątpliwościami dotyczącymi bezpieczeństwa zawodników są odpowiednio wyjaśniane, zgodnie z obowiązującą *Polityką*;
- konsultowanie się w miarę potrzeb z innymi podmiotami, m.in. z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, ośrodkami opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży, ośrodkami pomocy społecznej czy lokalnymi organizacjami pozarządowymi;
- w uzasadnionych przypadkach także zgłaszanie sprawy odpowiednim służbom: pomocy społecznej, policji, sądowi rodzinnemu, prokuraturze;
- przygotowanie personelu do stosowania standardów;
- ewaluację wdrożonej *Polityki* i jej aktualizację.

W zależności od potrzeb danego podmiotu sportowego, charakteru jego działalności, wielkości i struktury personelu powyższe zadania może realizować jedna lub kilka osób wyznaczonych przez zarząd organizacji. Ważne, aby powinności tych osób zostały wpisane w zakres ich obowiązków, a granice ich odpowiedzialności były doprecyzowane. W przypadku wyznaczenia jednej osoby do wszystkich powyższych zadań należy uwzględnić możliwość jej nieobecności i konieczność zastąpienia jej przez innego członka personelu.

3.3. PRZYJĘCIE POLITYKI

Wypracowaną treść *Polityki* warto przedstawić do konsultacji pozostałym członkom kadry pracowników, a ewentualne uwagi przeanalizować pod kątem zasadności uwzględnienia ich w ostatecznej wersji dokumentu. Na następnym etapie prac *Polityka* powinna zostać przyjęta przez zarząd organizacji/klubu i udostępniona podczas spotkań informacyjnych bądź szkoleń. Ważne również jest to, aby dokument zamieścić na stronie WWW organizacji/klubu oraz pozostawić do wglądu w widocznym miejscu w jego siedzibie (*Polityka* jest dokumentem jawnym).

Ponadto rekomendujemy, aby **całą kadre poprosić o podpisanie oświadczenia o znajomości i akceptacji treści obowiązującej Polityki ochrony dzieci oraz zobowiązaniu się do jej przestrzegania**. Obowiązek zapoznania się z dokumentem powinien zostać włączony do procesu wprowadzania do organizacji nowych osób. **Dobłą praktyką jest upewnienie się, że Polityka jest dostępna i zrozumiała dla całej kadry, wszystkich dzieci oraz opiekunów, niezależnie od języka, którym się posługują czy niepełnosprawności**. Może to oznaczać konieczność przetłumaczenia dokumentu lub przygotowania go w innych formatach, np. w alfabecie Braille'a.

Jak dbać o energię i zaangażowanie w trakcie pracy nad wdrażaniem standardów ochrony dzieci?

Wdrażanie standardów ochrony dzieci w każdej organizacji to nie sprint, tylko maraton! Nasze doświadczenia wskazują, że zwykle potrzeba wielu miesięcy, aby skutecznie wprowadzić rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo dzieci. To może wydawać się długim okresem, ale w tym procesie najważniejsze są rzeczowa analiza i zindywidualizowane podejście, a nie pośpiech. W procesie planowania prac warto uwzględnić pewien margines czasowy – w końcu wiele rzeczy będziecie robić po raz pierwszy, mogą więc okazać się bardziej pracochłonne, niż początkowo przewidywano. Wasi współpracownicy będą także potrzebować czasu, żeby zapoznać się z proponowanymi rozwiązaniami, sprawdzić je i przyswoić. Niektórzy mogą aktywnie przeciwstawiać się „nowemu” czy buntować. Wdrażanie nowych działań to zwykle duża zmiana dla każdej organizacji, jest to też proces, który ma swoją dynamikę i wymaga odpowiedniego podejścia. Poniżej zamieszczamy kilka wskazówek, jak radzić sobie z wyzwaniami związanymi z wprowadzaniem standardów ochrony dzieci w sporcie.

1. Podczas pracy grupy roboczej zidentyfikujcie w klubie siły, które mogą sprzyjać i/lub utrudniać wprowadzanie standardów ochrony dzieci. Wspólnie przedyskutujcie, jakie rozwiązania wesprą Was w radzeniu sobie z pojawiającymi się trudnościami. Może warto uwzględnić je w Waszym planie działania?
2. Zadbajcie o komunikację. Otwarcie rozmawiajcie ze współpracownikami o wyzwaniach związanych z wdrażaniem standardów ochrony dzieci, nazywajcie je i szukajcie wsparcia w całym klubie. To wspólna sprawa!
3. Pamiętajcie, że pod warstwą dokumentów i procedur kryje się cel nadrzędny – pracujecie nad rozwiązaniem, które będzie ułatwiało pracę całej kadry, rozwiewało wątpliwości i zwiększało ochronę zawodników.
4. Poszukajcie kontaktu z pracownikami innych klubów, które także wdrożyły lub wdrażają standardy. Popytajcie o doświadczenia i poproście o wskazówki.
5. Koordynator grupy roboczej jako lider procesu wdrażania standardów ochrony dzieci w szczególny sposób powinien zadbać o siebie. Doceniaj nawet małe osiągnięcia, odpoczywaj i szanuj swoje potrzeby.
6. Podczas pracy grupy roboczej warto zaprosić do rozmów rodziców zawodników, bowiem umożliwi to nie tylko poznanie ich perspektywy, ale też zobrazuje im, jak ważna dla wspólnego dobra i rozwoju młodych zawodników jest ta partycypacja i samo przestrzeganie określonych w dokumencie zasad.

4. UPOWSZECHNIANIE STANDARDÓW OCHRONY DZIECI

Nieodzownym etapem wdrażania standardów ochrony dzieci w klubie jest zadbanie o to, aby cała kadra, a także dzieci i ich opiekunowie byli poinformowani o wprowadzeniu *Polityki ochrony dzieci* oraz mieli przynajmniej podstawową wiedzę na temat tego, jak przeciwdziałać naruszaniu praw dzieci i pomagać im w sytuacjach zagrożenia.

W zależności od grupy odbiorców oraz potrzeb i możliwości klubu działania upowszechniające mogą mieć różny charakter i przyjmować odmienne formy – od informowania za pośrednictwem dostępnych kanałów komunikacji po organizację obowiązkowych warsztatów i szkoleń. W podstawowym wymiarze działania upowszechniające powinny koncentrować się na wyjaśnianiu tego, czym są standardy ochrony dzieci oraz *Polityka ochrony dzieci*, odpowiadaniu na zagadnienia budzące wątpliwości oraz bieżącym informowaniu o kolejnych etapach realizowania standardów ochrony dzieci.

Zagadnienia do omówienia w grupie roboczej:

- Jakie kanały komunikacji wewnętrznej są używane w klubie do przekazywania ważnych informacji?
- W jakich miejscach powinny być wyeksponowane drukowane materiały (np. schemat procedury interwencji), aby każdy w razie potrzeby miał do niej łatwy dostęp?
- Jaka forma szkolenia kadry, obejmująca zapoznanie się z obowiązującą w organizacji *Polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem*, będzie najefektywniejsza, a jednocześnie możliwa do realizacji (np. warsztaty, e-learning, spotkania itp.)? Czy te formy będą się różnić w zależności od tego, których grup personelu dotyczą?
- Czy i w jakich szkoleniach z zakresu ochrony dzieci uczestniczyła kadra? Warto przyjrzeć się działaniom, które zostały już zrealizowane w klubie oraz indywidualnym doświadczeniom członków kadry. Taka weryfikacja może pomóc w ustaleniu planu szkoleniowego, zdefiniowaniu priorytetów oraz podjęciu decyzji, które spotkania będą obowiązkowe dla wszystkich osób pracujących i współpracujących z klubem. Obszary, które można zbadać, to:
  - wiedza personelu nt. form przemocy wobec dzieci i jej identyfikacji;
  - wiedza personelu nt. funkcjonujących w klubie procedur postępowania w przypadku podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone;
  - doświadczenia z prowadzeniem interwencji;
  - potrzeby szkoleniowe.

Ankietę można skonstruować w taki sposób, aby w kolejnych latach mogła być używana do monitorowania i ewaluacji funkcjonowania standardów ochrony dzieci w klubie.

- Jaki jest wyjściowy cel prowadzonych działań edukacyjnych i szkoleniowych? Czy mają one charakter profilaktyczny czy interwencyjny?
- Jakimi możliwościami organizacyjnymi i jakimi zasobami aktualnie dysponuje klub? Czy wśród personelu są już osoby, które posiadają wiedzę i umiejętności wystarczające do przeprowadzenia szkolenia

Przykładowy kwestionariusz zamieszczamy w [załączniku nr 12: Monitoring polityki – kwestionariusz potrzeb pracowników](#).

np. z zakresu identyfikacji przemocy wobec dzieci, interwencji prawnej? Jeśli nie, to czy wiadomo, gdzie szukać wsparcia, tak aby wszyscy członkowie personelu zostali przeszkoleni? Czy możliwa jest współpraca z innymi instytucjami lub związkiem sportowym? Co może być najtrudniejsze w zaplanowaniu i przeprowadzeniu szkoleń?

- Jaką perspektywę czasową powinien obejmować plan, biorąc pod uwagę możliwości i potrzeby klubu?
- Kto w klubie będzie odpowiedzialny za kierowanie procesem szkoleniowym? Czy będzie to ta sama osoba, która odpowiada za wdrożenie *Polityki*?
- W zależności od możliwości klubu warto rozważyć opcje dotyczące realizacji warsztatów dla dzieci i opiekunów z zakresu praw dziecka, ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem (w tym również w Internecie), profilaktyki przemocy rówieśniczej, radzenia sobie z trudnościami rodzicielskimi, podnoszenia umiejętności wychowawczych bądź informowania o tego typu zajęciach prowadzonych w innych organizacjach i instytucjach w regionie.
- Czy w klubie funkcjonują określone sposoby lub miejsca udostępniania dzieciom i opiekunom ważnych informacji i zasobów edukacyjnych? Warto przemyśleć, jak najlepiej wyeksponować materiały oraz informacje o możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży oraz telefonów dla rodziców i profesjonalistów, z których można korzystać w kwestiach dotyczących bezpieczeństwa dzieci.

Pod bezpłatnym numerem 116 111 oraz poprzez stronę 116111.pl dzieci mogą 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu porozmawiać o wszystkim: o przyjaźni, miłości, dojrzewaniu, kontaktach z rodzicami, rodzeństwem, problemach w szkole czy emocjach, których doświadczają. Mogą skontaktować się też, gdy czują się dyskryminowane, kiedy doświadczają przemocy lub są jej świadkiem. Rzecznik Praw Dziecka prowadzi darmowy, całodobowy Dziecięcy Telefon Zaufania pod numerem 800 12 12 12.

Wdrażanie standardów ochrony dzieci

Po określeniu potrzeb oraz uzyskaniu odpowiedzi na powyższe pytania można przystąpić do planowania i projektowania programu szkoleń dla personelu oraz form informowania dzieci i opiekunów o wdrażanych standardach ochrony dzieci, a następnie przystąpić do realizacji tych działań. Przeprowadzone zajęcia warto poddać ewaluacji, która dostarczy informacji zwrotnych, niezbędnych do oceny tego, co jest konieczne na dalszych etapach.

5. MONITOROWANIE I EWALUACJA

Co najmniej raz na dwa lata osoby odpowiedzialne za realizację *Polityki ochrony dzieci* w klubie powinny zastanowić się nad rezultatami wynikającymi z posiadania tego dokumentu i ewentualnością wprowadzenia w nim zmian. Już na etapie opracowywania *Polityki* warto przemyśleć, w jakiej formie prowadzony będzie monitoring i ewaluacja – ustalenia te powinny znaleźć odzwierciedlenie w przyjętym dokumencie.

Warto ocenić:

- Co się udało?
- Dlaczego?
- W jaki sposób komunikuje się istotne kwestie w klubie?
- Jakie zmiany powinny zostać wprowadzone?
- Czy jakieś działania związane z przyjęciem standardów jest odbierane jako trudne lub kadra niechętnie podchodzi do jego realizacji z jakichś innych powodów?

Audyt wewnętrzny, przeprowadzony w pierwszej fazie prac grupy roboczej, pozwoli określić działania, które powinien podjąć klub, by spełniać standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Harmonogram wykonania tych zadań będzie ważnym punktem odniesienia w procesie monitoringu postępów w zakresie realizacji *Polityki ochrony dzieci*.

Poniżej zamieszczamy wskaźniki wdrożenia standardów ochrony dzieci, które pomogą ocenić stopień zaawansowania organizacji w tym obszarze. Wskaźniki te są wymierne i pokazują pewien minimalny poziom działań podjętych na rzecz ochrony dzieci. Osiągnięcie wskaźników jest jednak w dużej mierze formalnością. Faktyczna realizacja *Polityki ochrony dzieci* wymaga refleksji klubu na poziomie efektów prowadzonych działań i regularnej odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu jest ona żywym zbiorem użytecznych wskazówek dotyczących praktyki organizacyjnej, powszechnie znanym i stosowanym przez cały personel.

Wskaźniki realizacji standardu I. POLITYKA

1. Dokument *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem*, zawierający wszystkie wymagane zapisy, został skonsultowany z personelem klubu i zatwierdzony przez zarząd.
2. Oświadczenie o znajomości *Polityki* i zobowiązaniu do jej przestrzegania zostało podpisane przez cały personel, a każda nowo zatrudniona i dopuszczana przez klub do działań z dzieckiem osoba jest zobligowana do zapoznania się z obowiązującą *Polityką*, co potwierdza podpisem złożonym na oświadczeniu.
3. Wyznaczono odpowiedzialną za monitoring realizacji *Polityki* osobę, której rola, zadania oraz kwalifikacje są jasno określone. W sposób przyjęty w danym klubie podano do wiadomości personelu, dzieci oraz opiekunów, kto jest tą osobą, wraz z informacją, jak się z nią skontaktować.
4. Tekst *Polityki* został opublikowany na stronie internetowej klubu oraz jest dostępny w widocznym miejscu w jego siedzibie. *Polityka* jest szeroko promowana wśród całego personelu, opiekunów i dzieci poprzez dostosowane do poszczególnych grup odbiorców działania informacyjne oraz edukacyjne, np. opracowana jest wersja *Polityki* w formie zrozumiałej dla dzieci.

Wskaźniki realizacji standardu II. PERSONEL

1. W placówce zostały przyjęte *Zasady bezpiecznej rekrutacji*, które są stosowane w odniesieniu do każdego stanowiska i roli w klubie, które wymagają kontaktu z dziećmi.
2. Przyjęto *Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi* oraz udostępniono je personelowi, a także dzieciom i rodzicom/opiekunom.
3. Plan szkoleniowo-edukacyjny na dany rok został opracowany oraz jest aktywnie wdrażany.
4. Personel posiada wiedzę w zakresie: rozpoznawania czynników ryzyka i symptomów krzywdzenia dzieci, prawnych aspektów ochrony dzieci, przemocy rówieśniczej, zapewniania bezpieczeństwa dzieciom i podejmowania działań profilaktycznych oraz interwencyjnych.
5. Klub w miarę możliwości udostępnia dzieciom materiały edukacyjne (broszury, ulotki, książki) dotyczące ich praw, ochrony przed zagrożeniami, przemocą i wykorzystywaniem.
6. Klub w miarę możliwości zapewnia opiekunom dostęp do danych kontaktowych placówek oferujących pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych oraz do przydatnych informacji dotyczących możliwości rozwijania umiejętności wychowawczych i ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

Wskaźniki realizacji standardu III. PROCEDURY

1. Zarówno członkowie personelu, jak i dzieci oraz opiekunowie wiedzą, do kogo należy skierować informację o podejrzeniu krzywdzenia dziecka.
2. W klubie opracowano procedurę określającą krok po kroku, jakie działania należy podjąć w sytuacji krzywdzenia dziecka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony personelu, członków rodziny, rówieśników i osób trzecich. Procedura uwzględnia też informacje o ofercie wsparcia dostępnej dla poszkodowanego dziecka.
3. Wszyscy członkowie personelu mają dostęp do spisu instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia dzieci (policja, sąd rodzinny, centrum interwencji kryzysowej, ośrodek pomocy społecznej, placówki ochrony zdrowia) wraz z danymi kontaktowymi.
4. W widocznym miejscu w klubie wyeksponowane są informacje dla dzieci na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.
5. Opracowany jest model zbierania i dokumentowania sygnałów o niepokojących sytuacjach.

Wskaźniki realizacji standardu IV. MONITORING

1. Wewnętrzne sprawozdanie z realizacji *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* w klubie jest co najmniej raz na dwa lata opracowywane przez osobę odpowiedzialną za wdrażanie standardów. W sprawozdaniu uwzględnione są głosy personelu, dzieci i ich opiekunów. Gotowy dokument udostępniany jest całemu personelowi klubu.
2. Sytuacje związane z zagrożeniem bezpieczeństwa dzieci są poddawane analizie, a wnioski i rekomendacje uwzględnia się w sprawozdaniu.
3. Na bazie sprawozdania aktualizowana jest strategia wdrażania standardów ochrony dzieci.

Załącznik nr 1.

Wzór polityki ochrony dzieci

Polityka ochrony dzieci (wzór)

PREAMBUŁA

Uprawianie sportu może przynieść dziecku wiele korzyści: jest dobre dla zdrowia fizycznego i psychicznego, może pomóc w budowaniu pewności siebie i być szansą na nawiązanie nowych przyjaźni. By to wszystko było możliwe, sport musi być bezpieczny dla dzieci i musi sprawiać im radość. Każde dziecko, niezależnie od motywacji do uprawiania sportu, zasługuje na ochronę. Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez personel podmiotu jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Każdy członek personelu traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Personel zobowiązuje się budować i utrzymywać kulturę organizacyjną, która uniemożliwia wszelkie działania i zaniechania, celowe lub nieumyślne, narażające inne osoby na jakiegokolwiek krzywdzenie. Niedopuszczalne jest stosowanie przez kogokolwiek wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Personel klubu, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych danego klubu oraz swoich kompetencji.

Rozdział I Objaśnienie terminów

§ 1.

Słowniczek pojęć

1. Personelem/kadrami pracowników i współpracowników (pojęcia używane zamiennie) jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, członek kierownictwa klubu, członek klubu, a także wolontariusz, stażysta i praktykant.
2. Kierownictwem klubu jest osoba, organ lub podmiot, który w strukturze danego klubu zgodnie z obowiązującym prawem i/lub wewnętrznymi dokumentami jest uprawniony do podejmowania decyzji o działaniach klubu.
3. Dzieckiem jest każda osoba do ukończenia 18. roku życia, w tym osoba niepełnoletnia pełniąca funkcję kadry (np. niepełnoletni sędzia).
4. Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.
5. Zgoda rodzica dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka/opiekunów prawnych. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
6. Przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym członka personelu lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie. To każde zamierzone lub niezamierzone

działanie/zaniechanie jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłócają ich optymalny rozwój. Wyróżnia się 5 podstawowych form krzywdzenia:

- a. Przemoc fizyczna wobec dziecka to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania, bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, lub której dziecko ufa, bądź która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową. Są to także kary fizyczne takie jak długotrwałe przebywanie w jednej pozycji, wykonywanie ćwiczeń nie wynikających z celu sportowego (w tym przekraczających możliwości dziecka), a stosowanych w celach dyscyplinujących.
- b. Przemoc emocjonalna (psychiczna) wobec dziecka to przewlekła, нефizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a dorosłym, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej m.in.: niedostępność emocjonalną, zaniedbywanie emocjonalne, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy dorosłym a dzieckiem. Przejawami przemocy emocjonalnej może być zmuszanie dziecka do aktywności ponad jego możliwości fizyczne, realizacja ambicji trenera lub opiekuna wbrew potrzebom dziecka, uzależnianie wartości dziecka od wyników w sporcie.
- c. Zaniedbanie: jest wtedy, gdy nikt nie sprawia, by dziecko czuło się ważne, wyjątkowe i kochane, nie troszczy się o nie, ani go nie wspiera. Opiekun dziecka nie interesuje jego zdrowiem, odżywianiem, warunkami bytowymi. Zaniedbanie to niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka i/lub nieszanowanie jego podstawowych praw przez rodziców, opiekunów, lub inne osoby zobowiązane do opieki, wychowania i ochrony dziecka. Obejmuje zarówno pojedyncze sytuacje, jak i utrwalony sposób funkcjonowania, w którym opiekun nie zapewnia odpowiednich warunków rozwoju fizycznego, poznawczego, społecznego, emocjonalnego i psychoseksualnego oraz dobrostanu dziecka. Może to dotyczyć takich sytuacji jak: brak bezpiecznego schronienia, opieki, odżywiania (kaloryczności i wartości posiłków adekwatnych do wysiłku fizycznego i potrzeb treningowych), ilości snu, czasu na regenerację po treningu lub przebytej kontuzji, zaniedbań sprzętowych (brak odpowiednich ubrań, butów, okularów sportowych etc.), podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej (w tym wykonywania badań sportowych), szczepień, dostępu do edukacji, nieposyłanie do szkoły, niezabezpieczanie książek i pomocy szkolnych, ograniczanie kontaktów społecznych, brak dbałości o bezpieczeństwo fizyczne, niezapewnienie bezpieczeństwa emocjonalnego.
- d. Przemoc seksualna (wykorzystywanie seksualne dziecka) to angażowanie dziecka przez dorosłego/lub inne dziecko w aktywność seksualną, bez kontaktu fizycznego (np. ekshibicjonizm, wszelkie formy werbalnego molestowania np. prowadzenie rozmów o treści seksualnej nieadekwatnej do wieku dziecka lub komentowanie w sposób seksualny wyglądu i zachowania dziecka, seksualizacja zabaw i wizerunku, skłanianie do kontaktu z treściami pornograficznymi, grooming – uwodzenie w internecie w celu

nawiązania kontaktu) lub z kontaktem fizycznym takim jak dotykanie, zmuszanie dziecka do dotykania ciała sprawcy w sposób seksualny czy stosunek seksualny. Jest to także seksualizacja zawodników i zawodniczek polegająca na nieadekwatności stroju i wizerunku do wieku dziecka. Każda czynność seksualna podejmowana z dzieckiem poniżej 15 r.ż. jest przestępstwem. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy. Wykorzystanie seksualne może przyjąć również formę wyzyskiwania seksualnego, czyli jakiegokolwiek faktycznego lub usiłowanego nadużycia pozycji podatności na zagrożenia, przewagi sił, lub zaufania, w celach seksualnych, w tym, ale nie wyłącznie, czerpanie zysków finansowych, społecznych lub politycznych z seksualnego wykorzystywania innej osoby. Szczególne zagrożenie wyzyskiwaniem seksualnym zachodzi w czasie kryzysów humanitarnych. Zagrożenie wyzyskiwaniem istnieje zarówno wobec dzieci jak i ich opiekunów.

- e. Przemoc rówieśnicza (agresja rówieśnicza, bullying): występuje, gdy dziecko doświadcza różnych form przemocy ze strony rówieśników, bezpośrednio lub z użyciem technologii komunikacyjnych (internetu i telefonów komórkowych). Ma miejsce wtedy, gdy działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a ofiara jest słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie), relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie), fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie), materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów) oraz elektroniczną (złośliwy SMS lub e-mail, wpis w serwisie społecznościowym, umieszczanie w internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę), a także przemoc podczas randki ze strony chłopaka/dziewczyny, wykorzystanie seksualne – dotykanie intymnych części ciała lub zmuszanie do stosunku płciowego lub innych czynności seksualnych przez rówieśnika, przemoc uwarunkowaną normami i stereotypami związanymi z płcią.
7. Osoba odpowiedzialna za politykę ochrony dzieci wdrażającą standardy ochrony dzieci – członek personelu wyznaczony przez kierownictwo klubu sprawujący nadzór nad prawidłowym stosowaniem standardów ochrony dziecka w klubie oraz ich aktualność.
8. Osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo w internecie to wyznaczony przez kierownictwo klubu członek personelu, sprawujący nadzór nad korzystaniem z internetu przez dzieci na terenie klubu oraz nad bezpieczeństwem dzieci w internecie.
9. Osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka – członek personelu wyznaczony przez kierownictwo klubu odpowiedzialny za przyjmowanie zgłoszeń o zagrożeniu dobra dziecka i podejmowanie interwencji przed właściwymi organami lub instytucjami.
10. Osoba odpowiedzialna za udzielanie wsparcia dziecku – osoba odpowiedzialna za opracowanie planu wsparcia dziecka i jego monitorowanie.
11. Dane osobowe dziecka to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka, w tym jego imię i nazwisko, wizerunek.

Rozdział II

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

§ 2.

1. Personel klubu posiada wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka personel podejmuje rozmowę z opiekunami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
3. Personel monitoruje sytuację i dobrostan dziecka.
4. Członkowie personelu klubu otrzymują szkolenie w zakresie ochrony dzieci odpowiednie dla ich roli w klubie oraz odnoszące się do ich odpowiedzialności za dzieci.
5. Każdy nowo przyjęty członek personelu oraz raz na dwa lata każdy członek personelu pracujący z dziećmi przechodzi przeszkolenie w zakresie:
  - a. zapisów Polityki ochrony dzieci (obowiązujące zasady i procedury);
  - b. poszerzania umiejętności w zakresie rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci.
6. W sytuacji aktualizacji polityki członkowie personelu są informowani o wprowadzanych zmianach, a w razie potrzeby szkolenie jest powtarzane.
7. W miarę możliwości klub inicjuje i prowadzi działania edukacyjne z obszaru ochrony dzieci przed krzywdzeniem (np. w formie ulotek informacyjnych, plakatów, warsztatów) skierowane do dzieci (w sposób dostosowany do ich wieku, percepcji i możliwości poznawczych) oraz ich opiekunów, w szczególności na temat:
  - a. sposobów unikania zagrożeń oraz reagowania na nie w kontaktach z dorosłymi i rówieśnikami;
  - b. zasad bezpiecznych relacji z rówieśnikami, pożądanych postaw w kontaktach pomiędzy dziećmi;
  - c. dostępu do informacji, gdzie mogą szukać pomocy.
8. Do obowiązków osoby odpowiedzialnej za politykę ochrony dzieci wdrażającej standardy ochrony dzieci należy:
  - a. dbałość o udostępnienie polityki ochrony dzieci na stronie internetowej klubu oraz na jego terenie;
  - b. przygotowanie personelu klubu do stosowania polityki ochrony dzieci przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu zmian w tej polityce;
  - c. delegowanie zadań oraz odpowiedzialności związanych z realizacją polityki ochrony dzieci w klubie do odpowiednich jednostek oraz monitoring ich realizacji;
  - d. prowadzenie ewidencji pracowników klubu, którzy zapoznali się z polityką ochrony dzieci przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu w niej zmian;
  - e. przegląd polityki ochrony dzieci w porozumieniu i współpracy z kierownictwem, personelem oraz dziećmi i w miarę możliwości ich rodzicami/opiekunami; w tym analiza rekomendacji przekazywanych od osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w internecie, ochronę dziecka oraz wsparcie dziecka.
  - f. monitorowanie czy występują trudności w stosowaniu polityki;
  - g. koordynowanie prac związanych z aktualizacją polityki;
  - h. opracowywanie harmonogramów szkoleń i zakresu działań edukacyjnych.

9. Osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo w Internecie ma za zadanie zapewnić:
  - a. opracowanie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu na terenie działalności klubu;
  - b. dostępność opracowanych zasad zarówno dla personelu, dzieci oraz opiekunów i uczestników wydarzeń;
  - c. bezpieczne warunki korzystania z Internetu na komputerach znajdujących się w klubie;
  - d. instalację oraz regularną, przynajmniej raz w miesiącu, aktualizację oprogramowania blokującego dostęp treści szkodliwych i nieodpowiednich do wieku dzieci;
  - e. sprawdzenie, co najmniej raz na miesiąc, czy na komputerach ze swobodnym dostępem do sieci Internet znajdują się treści szkodliwe i nieodpowiednie do wieku dzieci /jeśli dotyczy/;
  - f. cykliczne, przynajmniej raz w roku, spotkanie z dziećmi poświęcone zasadom bezpiecznego korzystania z Internetu;
  - g. monitorowanie przypadków cyberprzemocy występujących w klubie oraz przekazywanie rekomendacji zwiększających bezpieczeństwo w internecie do osoby odpowiedzialnej za aktualizację polityki ochrony dzieci.
10. Do osoby odpowiedzialnej za ochronę dziecka należy, adekwatnie do sytuacji:
  - a. przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu czynnika ryzyka zagrożenia dobra dziecka;
  - b. przyjęcie zgłoszenia o ujawnieniu symptomów krzywdzenia dziecka lub krzywdzeniu dziecka; ujawnionych lub zgłoszonych incydentach lub zdarzeniach zagrażających dobru dziecka, dokumentowanie ich, weryfikacja oraz informowanie kierownictwo podmiotu o wynikach poczynionych ustaleń;
  - c. przyjęcie zgłoszenia o podejrzeniu lub niewłaściwym udostępnieniu, rozpowszechnianiu lub wykorzystaniu wizerunku dziecka lub ujawnione na tym tle problemy;
  - d. zainicjowanie interwencji;
  - e. poinformowanie właściwego ośrodka pomocy społecznej o potrzebie wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”;
  - f. zawiadomienie sądu opiekuńczego;
  - g. złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego;
  - h. prowadzenie ewidencji zdarzeń oraz interwencji, zabezpieczanie dokumentacji;
  - i. przekazywanie rekomendacji zwiększających bezpieczeństwo dzieci do osoby odpowiedzialnej za aktualizację polityki ochrony dzieci.
11. Do osoby odpowiedzialnej za udzielanie wsparcia dziecku należy:
  - a. opracowanie planu pomocy dziecku;
  - b. współpraca ze specjalistami udzielającymi wsparcia;
  - c. monitorowanie wsparcia udzielanego dziecku,
  - d. przekazywanie rekomendacji zwiększających bezpieczeństwo dzieci do osoby odpowiedzialnej za aktualizację polityki ochrony dzieci.
12. W zależności od charakteru działalności, wielkości i struktury personelu w klubie powyższe odpowiedzialności (wynikające z pełnienia roli osoby odpowiedzialnej za politykę ochrony dzieci wdrażającą standardy ochrony dzieci, osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo w internecie, osoby odpowiedzialnej za ochronę dziecka, osoby odpowiedzialnej za udzielanie wsparcia dziecku) może realizować jedna (Safeguarding Officer) lub kilka osób wyznaczonych przez kierownictwo klubu, natomiast muszą one zostać wskazane konkretnie z imienia i nazwiska, a ich dane powinny zostać udostępnione zarówno dla personelu jak i dzieci.

13. W sytuacji wyboru jednej osoby do wszystkich powyższych zadań należy przemyśleć sytuacje, w której ta osoba może być nieobecna i inny członek personelu musi podjąć się wypełniania tych funkcji.

§ 3.

Zasady rekrutacji personelu

Rekrutacja członków personelu klubu odbywa się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji personelu. Zasady stanowią Załącznik [nr ...] do niniejszej Polityki.

1. Osoba przyjęta na stanowisko związane z pracą z dziećmi musi bezwzględnie podpisać następujące oświadczenia:
  - a. oświadczenie o zapoznaniu się i zobowiązaniu do przestrzegania z Polityką ochrony dzieci oraz Zasadami bezpiecznych relacji – Załącznik [nr ...];
  - b. oświadczenie o krajach zamieszkania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska – Załącznik [nr ...].
  - c. oświadczenie dotyczące niekaralności za przestępstwa na szkodę dzieci (jeżeli z ważnych powodów nie może przedstawić informacji o niekaralności pochodzącej z krajowych rejestrów karnych) – Załącznik [nr ...].
2. Brak zgody na podpisanie któregokolwiek dokumentu wymienionego w ust. 2 powyżej uniemożliwia nawiązanie z tą osobą jakiegokolwiek stosunku prawnego (zawarcie umowy o pracę lub współpracy).

§ 4.

Zasady bezpiecznych relacji między personelem, dziećmi i rodzicami

1. Personel zna i stosuje ustalone w klubie zasady bezpiecznych relacji personel–dziecko stanowiące Załącznik [nr ...], dziecko–dziecko stanowiące Załącznik [nr ...], rodzic–dziecko oraz rodzic–trener/trenerka stanowiące Załącznik [nr ...].
2. Personel zapoznaje opiekunów dzieci z zasadami bezpiecznych relacji personel–dziecko, dziecko–dziecko oraz rodzic–dziecko, rodzic–trener/trenerka.

Rozdział III

Procedury interwencji w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dziecka

§ 5.

1. Procedury interwencji mają na celu wspierać członków personelu w realizowaniu prawnego i społecznego obowiązku reagowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka. Personel sportowy ze względu na możliwość obserwowania dziecka w sytuacjach ukazujących skutki krzywdzenia, pełni ważną rolę w procesie rozpoznawania go u dziecka.
2. Celem interwencji jest zatrzymanie krzywdzenia dziecka i zapewnienie mu bezpieczeństwa.
3. Zagrożenie bezpieczeństwa dzieci może przybierać różne formy, z wykorzystaniem różnych sposobów kontaktu i komunikowania.
4. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto następującą kwalifikację zagrożenia bezpieczeństwa dzieci:

- a. przestępstwo na szkodę dziecka (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad dzieckiem);
  - b. inna forma krzywdzenia, niebędąca przestępstwem ściganym z oskarżenia publicznego, taka jak np. krzyk, kary fizyczne, poniżanie;
  - c. zaniedbanie potrzeb życiowych dziecka (np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem).
5. Na potrzeby niniejszego dokumentu wyróżniono procedury interwencji w przypadku podejrzenia działania na szkodę dziecka przez:
- a. osoby dorosłe (personel, inne osoby trzecie, rodziców/opiekunów prawnych),
  - b. inne dziecko.

§ 6.

1. W przypadku powzięcia przez członka personelu podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, lub zgłoszenia takiej okoliczności przez dziecko lub opiekuna dziecka, członek personelu ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji kierownictwu klubu. Notatka może mieć formę pisemną lub mailową.
2. Interwencja prowadzona jest przez kierownictwo klubu, które może wyznaczyć na stałe do tego zadania inną osobę. W przypadku wyznaczenia takiej osoby jej dane (imię, nazwisko, email, telefon) zostaną podane do wiadomości personelu, dzieci i opiekunów.
3. W przypadku wyznaczenia innej osoby do prowadzenia interwencji pod pojęciem „kierownictwa klubu” należy rozumieć osobę odpowiedzialną za prowadzenie interwencji.
4. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony osoby wyznaczonej do prowadzenia interwencji, wówczas interwencja prowadzona jest przez kierownictwo klubu.
5. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony kierownictwa klubu, a nie została wyznaczona osoba do prowadzenia interwencji, wówczas działania opisane w niniejszym rozdziale podejmuje osoba, która dostrzegła krzywdzenie lub do której zgłoszono podejrzenie krzywdzenia.
6. Do udziału w interwencji można doprosić specjalistów, w szczególności psychologów i pedagogów, celem skorzystania z ich pomocy przy rozmowie z dzieckiem o trudnych doświadczeniach.
7. Kierownictwo klubu informuje opiekunów o obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinno-opiekunoczy, lub najbliższy ośrodek pomocy społecznej). Jeżeli poinformowanie opiekuna dziecka jest sprzeczne z dobrem dziecka lub niemożliwe, odstępuje się od tego obowiązku.
8. Po poinformowaniu opiekunów zgodnie z punktem poprzedzającym, kierownictwo klubu składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji [wzór stanowi Załącznik nr ...] lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich [wzór stanowi Załącznik nr ...], bądź pismo o zbadanie sytuacji dziecka do ośrodka pomocy społecznej [wzór stanowi Załącznik nr ...].
9. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.

10. Z przebiegu każdej interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi Załącznik [nr ...] do niniejszej Polityki. Kartę załącza się do rejestru interwencji prowadzonego przez klub.
11. Wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych powzięły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania poufności, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.
12. W przypadku gdy podejrzenie zagrożenia bezpieczeństwa dziecka zgłosili opiekunowie dziecka, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować opiekunów dziecka na piśmie.
13. W zależności od potrzeb może zostać powołany zespół w celu opracowania metod wsparcia dziecka krzywdzonego składający się ze specjalistów i personelu klubu.

§ 7.

W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112. Poinformowania służb dokonuje członek personelu, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie wypełnia kartę interwencji.

§ 8.

Krzywdzenie przez osobę dorosłą

1. W przypadku gdy zgłoszono krzywdzenie dziecka kierownictwo klubu przeprowadza rozmowę z dzieckiem i innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej (rodzinnej, zdrowotnej) dziecka, w szczególności jego opiekunami. Kierownictwo klubu stara się ustalić przebieg zdarzenia, ale także wpływ zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka. Ustalenia są spisywane na karcie interwencji.
2. Kierownictwo klubu organizuje spotkanie/a z opiekunami dziecka (o ile opiekun nie jest sprawcą), którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych podmiotów lub służb.
3. W przypadku, gdy wobec dziecka popełniono przestępstwo, kierownictwo klubu sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury.
4. W przypadku, gdy z rozmowy z opiekunami wynika, że nie są oni zainteresowani pomocą dziecku, ignorują zdarzenie lub w inny sposób nie wspierają dziecka, które doświadczyło krzywdzenia kierownictwo klubu sporządza wniosek o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do właściwego sądu rodzinnego.
5. W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że opiekun dziecka zaniedbuje jego potrzeby psychofizyczne lub rodzina jest niewydolna wychowawczo (np. dziecko chodzi w nieadekwatnych do pogody ubraniach, opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej), rodzina stosuje przemoc wobec dziecka (rodzic/inny domownik krzyczy na dziecko, stosuje klapsy lub podobne rodzajowo kary fizyczne), należy poinformować właściwy ośrodek pomocy społecznej o potrzebie pomocy rodzinie, gdy

niespełnianie potrzeb wynika z sytuacji ubóstwa, bądź – w przypadku przemocy i zaniedbania – konieczności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”.

6. W przypadku gdy zgłoszono krzywdzenie dziecka przez członka personelu klubu, wówczas osoba ta zostaje odsunięta od wszelkich form kontaktu z dziećmi (nie tylko dzieckiem pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy.
7. W przypadku gdy członek personelu klubu dopuścił się wobec dziecka innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego na jego szkodę, kierownictwo klubu powinno zbadać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności wysłuchać osobę podejrzewaną o krzywdzenie, dziecko oraz innych świadków zdarzenia. W sytuacji, gdy naruszenie dobra dziecka jest znaczne, w szczególności, gdy doszło do dyskryminacji lub naruszenia godności dziecka, należy rozważyć rozwiązanie stosunku prawnego z osobą, która dopuściła się krzywdzenia, lub zarekomendować takie rozwiązanie zwierzchnikom tej osoby. Jeżeli osoba, która dopuściła się krzywdzenia, nie jest bezpośrednio zatrudniona przez klub, lecz przez podmiot trzeci, lub jest wolontariuszem wówczas należy zarekomendować zakaz wstępu tej osoby na teren klubu, a w razie potrzeby rozwiązać umowę z instytucją współpracującą.
8. Wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych powzięły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

§ 9.

Krzywdzenie rówieśnicze

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez inne dziecko przebywające w klubie (np. na treningach, wydarzeniach sportowych) należy przeprowadzić rozmowę z dzieckiem podejrzewanym o krzywdzenie oraz jego opiekunami, a także oddzielnie z dzieckiem poddawany krzywdzeniu i jego opiekunami. Ponadto należy porozmawiać z innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu. W trakcie rozmów należy dążyć do ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka krzywdzonego. Ustalenia są spisywane na karcie interwencji. Dla dziecka krzywdzącego oraz krzywdzonego sporządza się oddzielne karty interwencji.
2. Wspólnie z opiekunami dziecka krzywdzącego należy opracować plan naprawczy, celem zmiany niepożądanych zachowań.
3. Z opiekunami dziecka poddawanego krzywdzeniu należy opracować plan zapewnienia mu bezpieczeństwa, włączając w ten plan sposoby odizolowania go od źródeł zagrożenia.
4. W trakcie rozmów należy upewnić się, że dziecko podejrzewane o krzywdzenie innego dziecka samo nie jest krzywdzone przez opiekunów, innych dorosłych bądź inne dzieci. W przypadku potwierdzenia takiej okoliczności należy podjąć interwencję także w stosunku do tego dziecka.
5. W przypadku, gdy dziecko krzywdzące nie uczestniczy w działaniach podmiotu należy porozmawiać z dzieckiem poddawany krzywdzeniu, innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu, a także z opiekunami dziecka krzywdzonego celem ustalenia przebiegu

- zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka. Kierownictwo klubu organizuje spotkanie/a z opiekunami dziecka, którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych podmiotu lub służb oraz o sposobach reakcji na zdarzenie (poinformowanie sądu rodzinnego, poinformowanie szkoły, poinformowanie opiekunów dziecka krzywdzącego).
6. Jeżeli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko w wieku od 10 do 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn karalny, należy ponadto poinformować właściwy miejscowo sąd rodzinny lub policję poprzez pisemne zawiadomienie.
  7. Jeżeli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko powyżej lat 17, a jego zachowanie stanowi przestępstwo, wówczas należy poinformować właściwą miejscowo jednostkę policji lub prokuratury poprzez pisemne zawiadomienie.

§ 10.

Postępowanie w przypadku ujawnienia treści nielegalnych, szkodliwych lub nieodpowiednich do wieku, lub w przypadku zdarzeń godzących w bezpieczeństwo dzieci związanych z korzystaniem z Internetu

1. W przypadku zgłoszenia/ujawnienia treści nielegalnych, szkodliwych lub nieodpowiednich do wieku, lub w przypadku zdarzeń godzących w bezpieczeństwo dzieci związanych z korzystaniem z Internetu należy:
  - a. powiadomić rodziców/opiekunów dziecka poszkodowanego i dziecka udostępniającego treści;
  - b. zdarzenie zarejestrować, przeanalizować oraz odpowiednio udokumentować;
  - c. powiadomić policję/sąd rodzinny w przypadku podejrzenia popełnienia czynu zabronionego;
  - d. zapewnić bezpieczeństwo i wsparcie dziecku poszkodowanemu.

§ 11.

Plan wsparcia

1. Wobec dziecka poddawanego krzywdzeniu należy opracować plan wsparcia. Dotyczy to sytuacji krzywdzenia przez osoby dorosłe (personel, inne osoby trzecie, rodziców/opiekunów prawnych) oraz inne dziecko. Plan powinien zawierać wskazania dotyczące podjęcia przez klub działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym:
  - a. sposoby odizolowania go od źródeł zagrożenia;
  - b. wsparcia, jakie klub zaoferuje dziecku;
  - c. skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocowej, jeżeli istnieje taka potrzeba.
2. Plan wsparcia powinien być opracowany z opiekunami dziecka i omówiony z dzieckiem. W przypadku, gdy opiekun jest osobą krzywdzącą dziecko, wówczas plan należy opracować w porozumieniu z rodzicem niekrzywdzącym.
3. W tworzeniu planu wsparcia należy korzystać z możliwości i zasobów klubu oraz włączać inne specjalistyczne podmioty takie jak: lokalne ośrodki pomocy społecznej, ośrodki interwencji kryzysowej, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, specjalistyczne poradnie rodzinne, ośrodki wczesnej interwencji, ośrodki wsparcia dziennego, środowiskowe

centra zdrowia psychicznego dla dorosłych oraz środowiskowe centra zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, centra pomocy dzieciom (centrapomocydzieciom.fdds.pl), ogólnopolskie i lokalne organizacje pozarządowe zajmujące się wspieraniem rodziców i dzieci. Jako uzupełnienie działań można przekazać dziecku numer telefonu zaufania 116 111. Dorośli mogą skorzystać z Telefonu dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci 800 100 100.

Rozdział IV

Zasady ochrony wizerunku dziecka

§ 12.

1. Klub zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz Polityką RODO klubu.
2. Wytyczne dotyczące ochrony wizerunku dziecka zawierające szczegółowe zasady rejestrowania i upubliczniania wizerunku dziecka do celów służbowych i prywatnych oraz zasady przechowywania materiałów zawierających wizerunek dziecka stanowią Załącznik [nr ...] do Polityki.
3. Klub, uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka kierując się odpowiedzialnością i rozważącością wobec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunków dzieci.
4. Utrwalanie, przetwarzanie, używanie, publikowanie wizerunku dziecka znajdującego się na zdjęciu, nagraniu bądź na jakimkolwiek nośniku musi być dokonywane rozważnie i ostrożnie. Działania tego rodzaju są dopuszczalne wyłącznie w celu celebrowania sukcesów dziecka, dokumentowania działań lub funkcjonowania klubu (np. na turniejach, rozgrywkach, treningach), przy zachowaniu bezpieczeństwa dzieci.
5. Zdjęcia bądź nagrania, o których mowa w ust. 4, są realizowane bez dyskryminacji ze względu na jakiegokolwiek cechy.
6. W każdym wypadku należy kierować się dobrem i godnością dziecka. Materiał zawierający wizerunek dziecka nie może być uwłaczający lub obrażający je, pokazywać sytuacji, które bez kontekstu wydają się ośmieszające, niewłaściwe, pokazywać przekroczeń strefy intymnej i nagości, utrwalać stereotypów. W celu ochrony dziecka przed działaniami naruszającymi jego dobro, w trakcie rejestracji:
  - a. dziecko musi być ubrane, a sytuacja utrwalana na zdjęciu/nagraniu nie może być dla dziecka poniżająca, ośmieszająca ani ukazywać go w negatywnym kontekście;
  - b. zdjęcia/nagrania dziecka powinny się koncentrować na czynnościach wykonywanych przez dziecko i w miarę możliwości przedstawiać dziecko w grupie, nie pojedynczo.
7. Zabronione jest ujawnianie w trakcie rejestracji jakichkolwiek informacji dotyczących dziecka, w tym jego stanu zdrowia, sytuacji materialnej, sytuacji prawnej i powiązanych z wizerunkiem dziecka.
8. Wszystkie podejrzenia i problemy dotyczące niewłaściwego utrwalania i rozpowszechniania wizerunków dzieci należy rejestrować i zgłaszać kierownictwu klubu.

Rozdział V

Zasady dostępu dzieci do internetu

§ 13.

1. Podmiot, zapewniając dzieciom dostęp do internetu, jest zobowiązany podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.
2. Za zagrożenia związane z użytkowaniem przez dzieci internetu i mediów elektronicznych uznaje się:
  - a. dostęp do treści nielegalnych, m.in. materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dziecka; materiały przedstawiające twardą pornografię, treści propagujące rasizm i ksenofobię, inne nielegalne treści skierowane przeciwko bezpieczeństwu dzieci, na przykład: propagowanie lub pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim, materiały utrwalające wizerunek nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej przy użyciu przemocy, groźby bezprawnej lub podstępny albo rozpowszechniane bez jej zgody, treść pornograficzne udostępniane małoletniemu, uwodzenie dziecka poniżej 15 r.ż. przez Internet, tzw. child grooming, zjawisko szantażu na tle seksualnym (określane również jako „sextortion”).
  - b. dostęp do treści szkodliwych i nieodpowiednich m.in. treści obrazujące przemoc, obrażenia fizyczne, prezentujące drastyczne sceny, śmierć, okrucieństwo wobec zwierząt, treści nawołujące do podejmowania działań autodestrukcyjnych (samookaleczeń, pro-ana, samobójstw, zażywania szkodliwych substancji, w tym środków psychoaktywnych niezidentyfikowanych jednoznacznie jako narkotyki itp.), treści nawołujące do przemocy, przestępczości, radykalizacji (również sekty) i ekstremizmu, patostreamy, treści dyskryminacyjne oraz pornograficzne.
  - c. dostęp do szkodliwych i nieodpowiednich kontaktów online oraz usług online – m.in. presja rówieśnicza, cyberprzemoc, grooming, szantaż na tle seksualnym, aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich, hazard online, reklamy niedostosowane do wieku, media społecznościowe niedostosowane do wieku.
  - d. dostęp do szkodliwych i ryzykownych zachowań – np. podejmowanie wyzwań online, seksting, wywieranie presji, stosowanie przemocy z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych.
3. Jeśli klub ma własną siedzibę, w której udostępnia sieć wi-fi rozwiązania organizacyjne na poziomie placówki bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa, a dostęp dziecka do internetu możliwy jest:
  - a. pod nadzorem członka personelu podmiotu i – na urządzeniach klubu;
  - b. bez nadzoru – na przeznaczonych do tego komputerach, znajdujących się na terenie klubu (dostęp swobodny);
  - c. za pomocą sieci wifi klubu, po podaniu hasła.
4. Nie dopuszcza się dzieci do korzystania z prywatnego sprzętu elektronicznego personelu. Jeśli jest to absolutnie konieczne, musi odbywać się to przy obecności właściciela celem zabezpieczenia dziecka przed dostępem do prywatnych treści znajdujących się na komputerze, lub telefonie.

5. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem członka personelu klubu, osoba ta ma obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z internetu. Członek personelu czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z internetu.
6. Klub zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z internetu, przy komputerach, z których możliwy jest dostęp swobodny do sieci. Osoba odpowiedzialna za internet zapewnia, aby sieć internetowa klubu, lub sieć udostępniania dzieciom w inny sposób, była zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami. /jeśli dotyczy/
7. Jeśli podmiot udostępnia dzieciom sprzęt elektroniczny, osoba odpowiedzialna za internet przynajmniej raz w miesiącu sprawdza, czy na komputerach ze swobodnym dostępem podłączonych do internetu nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczona osoba stara się ustalić, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia.
8. Informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, osoba odpowiedzialna za internet przekazuje kierownictwu klubu, który powiadamia opiekunów dziecka o zdarzeniu.
9. W miarę możliwości osoba odpowiedzialna za internet przeprowadza z dziećmi cykliczne warsztaty dotyczące bezpiecznego korzystania z internetu.
10. Każdy członek personelu pracujący z dziećmi czuwa nad bezpiecznym korzystaniem przez nie z mediów elektronicznych, w szczególności pilnuje, aby dzieci nie rejestrowały, ani nie publikowały wizerunku swojego lub innych dzieci przed, w trakcie i po treningu/ wydarzeniach sportowych w sposób sprzeczny z godnością dziecka, a także informuje dzieci o konieczności rozważnego korzystania z mediów społecznościowych.

Rozdział VI

Monitoring stosowania Polityki

§ 14.

1. Kierownictwo klubu wyznacza [imię i nazwisko] jako osobę odpowiedzialną za *Politykę ochrony dzieci* w klubie.
2. Osoba, o której mowa w punkcie poprzedzającym, jest odpowiedzialna za monitorowanie realizacji *Polityki*, za reagowanie na sygnały naruszenia *Polityki* i prowadzenie i analizę rejestru zgłoszeń oraz zaproponowanie zmian w *Polityce*.
3. Osoba, o której mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, przeprowadza wśród personelu podmiotu, raz na 24¹ miesiące^[1], ankietę monitorującą poziom realizacji *Polityki*. Wzór ankiety stanowi Załącznik [nr ...] do niniejszej *Polityki*.
4. W ankiecie personel może proponować zmiany *Polityki* oraz wskazywać naruszenia *Polityki*.
5. Osobna ankietą bądź inną formą oceny funkcjonowania *Polityki* przeprowadzana jest wśród dzieci i ich opiekunów. Wzór stanowi Załącznik [nr ...].

---

1 Wymóg ustawy to 24 miesiące. Rekomendujemy zapis o 12 miesiącach. To dobra praktyka wpisująca się w kalendarz ewaluacji pozostałych dokumentów w podmiotach.

6. Osoba, o której mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, dokonuje opracowania ankiet lub innych form oceny wypełnionych przez członków personelu, dzieci i ich opiekunów oraz oceny zgodności Polityki z obowiązującymi przepisami prawnymi. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje kierownictwu podmiotu.
7. Kierownictwo klubu wprowadza do *Polityki* niezbędne zmiany i ogłasza personelowi, dzieciom i ich opiekunom nowe brzmienie *Polityki*.

Rozdział VII

Przepisy końcowe

1. *Polityka* wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla personelu klubu, dzieci i ich opiekunów, w szczególności poprzez wywieszenie w miejscu ogłoszeń dla personelu lub poprzez przesłanie jej tekstu drogą elektroniczną oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej i wywieszenie w widocznym miejscu w siedzibie, również w wersji skróconej, przeznaczonej dla dzieci.

Podmioty współpracujące, w przypadku, gdy ich działalność obejmuje kontakt z dziećmi, są zobowiązane do przestrzegania niniejszej *Polityki*.

Załącznik nr 2.

Schemat pytań „Ocena ryzyka”

Personel / kadra pracująca i współpracująca	Partnerzy (np. związek, organizatorzy rozgrywek, inne kluby)	Zewnętrzni usługodawcy	Działania klubu	Komunikacja i wizerunek	Sponsorzy i fundraising
1 Jak rekrutowana jest kadra?	1 Jaki wpływ na dzieci lub kontakt z nimi mają wasi partnerzy?	1 Kim są wasi współpracownicy i jaki poziom i rodzaj kontaktu mają z dziećmi (np. fotografowie, kierowcy, zarządcy obiektów)?	1 Jakie działania oferujecie dzieciom i rodzicom (np. treningi, konsultacje indywidualne, zajęcia fizjoterapeutyczne, obozy)?	1 Z jakich obrazów i informacji związanych z dziećmi korzysta wasz klub?	1 Jak pozyskujecie fundusze lub generujecie dochód?
2 Czy sprawdzacie referencje i przeprowadzacie weryfikację wszystkich członków kadry w rejestrach sprawców przestępstw na tle seksualnym oraz w KRK?	2 Czy partnerzy mają kontakt z dziećmi?	2 W jaki sposób wasza organizacja ich angażuje?	2 Jak zaprojektowano te działania?	2 Jak te informacje są przechowywane i komu prezentowane?	2 Czy w jakimkolwiek stopniu biorą w tym udział dzieci?
3 Jaki rodzaj kontaktu z dziećmi ma kadra w waszym klubie?	3 Czy partnerzy stwarzają jakieś ryzyko dla dzieci?	3 Czy są zapoznawani z waszą polityką i zobowiązują się do jej przestrzegania?	3 Czy przy projektowaniu zwracano uwagę na bezpieczeństwo dzieci korzystających z działań?	3 Jakie technologie wykorzystuje wasz klub, wobec kogo?	3 Czy klub ustalił zasady zapobiegające faworyzacji dzieci, których opiekunowie są sponsorami klubu?
4 Czy zwracacie uwagę na predyspozycje kadry do pracy z dziećmi?	4 Czy partnerzy mają własną politykę ochrony dzieci? Czy pracują zgodnie z waszą polityką?	4 Czy macie stworzoną procedurę sprawdzającą ich weryfikację w rejestrach?	4 Czy brano pod uwagę różne potrzeby dzieci np. chłopców/dziewcząt?	4 Czy klub ma ustalone zasady rejestrowania i przechowywania wizerunku dzieci?	4 Czy zostały ustalone zasady upubliczniania wizerunku dzieci przez sponsorów i czy zawierają one zapisy chroniące dobro dziecka?
5 Czy występuje duża rotacja kadry?	5 Czy zachodzą zależności między klubem a partnerami? W jaki sposób są uwzględnione w waszej polityce?	5 Czy są to osoby bądź usługodawcy stale współpracujący z klubem, czy są to kontakty jednorazowe?	5 Kto realizuje te działania?	5 Czy klub ma ustalone zasady utrwalania wizerunku dzieci, aby nie naruszał on ich godności?	
6 Czy macie kadre tymczasową lub wolontariuszy?		6 Czy stworzyliście listę współpracowników i dokonaliście analizy ryzyka wynikającej z zakresu obowiązków i rodzaju ich kontaktu z dziećmi?	6 Czy polityka zawiera zapisy (szczególnie zasady bezpiecznych relacji) uwzględniające specyficzne dla klubu obszary działań (np. wyjazdy z noclegami)?	6 Czy klub posiada służbowe kanały komunikacji z dziećmi? Jeśli nie, to czy są ustalone zasady komunikacji z dziećmi przez prywatne kanały?	
7 Czy wszyscy członkowie kadry i wolontariusze przechodzą szkolenie dot. ochrony dzieci przed rozpoczęciem działań z dziećmi?					

Załącznik nr 3.

Tabela „Obszary ryzyka”

Obszary ryzyka	Zidentyfikowane czynniki ryzyka	Ocena ryzyka: niskie, średnie, wysokie	Jak zredukować ryzyko?	Działania do wdrożenia
Personel / kadra pracująca i współpracująca	1.			
	2.			
	...			
Partnerzy	1.			
	2.			
	...			
Zewnętrzni usługodawcy	1.			
	2.			
	...			
Działania klubu	1.			
	2.			
	...			
Komunikacja i wizerunek	1.			
	2.			
	...			
Sponsorzy i fundraising	1.			
	2.			

Ocena ryzyka:

- wysokie – oznacza wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia oraz znaczący wpływ na bezpieczeństwo dzieci,
- średnie – oznacza wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia lub znaczący wpływ na dzieci,
- niskie – oznacza niskie prawdopodobieństwo wystąpienia i/lub niewielki wpływ na dzieci.

Załącznik nr 4.

Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu

1. Przed zatrudnieniem osoby w klubie lub nawiązaniem współpracy w innej formie i powierzeniem jej obowiązków polegających na pracy z dzieckiem klub ustala jej kwalifikacje oraz kompetencje do pracy z dzieckiem, a także wyklucza ryzyko wystąpienia z jej strony zagrożenia dla dobra i bezpieczeństwa dziecka.
2. W każdym przypadku, niezależnie od podstawy zatrudnienia lub nawiązania współpracy, klub musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować personel oraz zweryfikować stosunek personelu do dzieci i podzielenia wartości związanych z szacunkiem wobec nich oraz przestrzegania ich praw. Nie jest dopuszczalne, aby z dziećmi pracowała osoba znana wyłącznie z imienia, przyjęta do realizacji obowiązków z uwagi na swoje dobre chęci.
3. W trakcie rekrutacji klub uzyskuje:
  - a. dane osobowe kandydata, takie jak imię (imiona) i nazwisko, datę urodzenia, dane kontaktowe, potwierdzone w razie potrzeby sprawdzeniem dokumentu tożsamości;
  - b. informacje dotyczące:
    - wykształcenia kandydata/kandydatki;
    - kwalifikacji zawodowych kandydata/kandydatki;
    - przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki.
4. W celu uzyskania dodatkowych informacji o kandydatce/kandydacie klub może wystąpić do niego/do niej o przedstawienie referencji z poprzednich miejsc zatrudnienia (od poprzedniego pracodawcy) lub wskazanie kontaktu w celu pozyskania referencji. Nieprzedłożenie ww. dokumentu nie może wywoływać negatywnych konsekwencji dla kandydata lub kandydatki.
5. Przed nawiązaniem współpracy z daną osobą, klub ma obowiązek sprawdzić czy osoba ta figuruje w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (Rejestr z dostępem ograniczonym oraz Rejestr osób w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze). Wydruk z Rejestru należy przechowywać w aktach osobowych członka personelu lub w innej dokumentacji dotyczącej personelu.
6. Kandydat/ka przedkłada klubowi informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
7. Kandydat/ka, posiadająca obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, ponadto przedkłada klubowi informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.

8. Kandydat/ka, składa klubowi oświadczenie o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa (jeśli dotyczy), oraz jednocześnie przedkłada informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.
9. Jeżeli prawo państwa, o którym mowa w pkt. 8 lub 9, nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, przedkłada się informację z rejestru karnego tego państwa.
10. W przypadku gdy prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja, o której mowa w punktach 8 lub 9, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego, kandydat/ka, składa klubowi oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
11. Fakt karalności wynikający z weryfikacji w rejestrach wymienionych w pkt. 5, 6, 8 i 9 oraz wykazanie karalności w oświadczeniu wymienionym w pkt. 10 uniemożliwia nawiązanie jakiegokolwiek stosunku prawnego z kandydatem.
12. Oświadczenia, o których mowa w punktach 9 i 11, składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
13. Ponadto osoba przyjęta na stanowisko związane z pracą z dziećmi musi bezwzględnie podpisać oświadczenie o zapoznaniu się z Polityką ochrony dzieci i zobowiązaniu do jej przestrzegania – Załącznik [nr ...];
14. Oświadczenie zostają włączone do akt osobowych personelu, a w przypadku ich braku dołączone do umowy cywilnoprawnej.
15. Brak zgody na podpisanie dokumentów wymienionych w pkt. 12 i 13 uniemożliwia nawiązanie z tą osobą jakiegokolwiek stosunku prawnego (zawarcie umowy o pracę/współpracy).

Załącznik nr 5.

Zasady bezpiecznych relacji personel–dziecko

Zasady bezpiecznych relacji personel–dziecko

1. Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez personel jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie.
2. Personel traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego godność i potrzeby.
3. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec dziecka w jakiegokolwiek formie.
4. Niedopuszczalne jest nawiązywanie z dzieckiem jakichkolwiek relacji o charakterze seksualnym czy romantycznym.
5. Personel działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych klubu oraz swoich kompetencji.
6. Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, współpracowników, stażystów i wolontariuszy, członków klubu, a także każdą dorosłą osobę mającą kontakt z dziećmi znajdującymi się pod opieką klubu, jeśli kontakt ten odbywa się za zgodą zarządu klubu i/lub na jego terenie.
7. Znajomość i zaakceptowanie zasad należy potwierdzić poprzez podpisanie oświadczenia.
8. Personel jest zobowiązany do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi i każdorazowego rozważenia, czy reakcja, komunikat bądź działanie wobec dziecka jest adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe względem innych dzieci. Wszelkie działania powinny być prowadzone w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji zachowania.

Komunikacja z dziećmi

Każdy członek personelu w komunikacji z dzieckiem:

1. Zachowuje cierpliwość i szacunek wobec dziecka.
2. Uważnie słucha dzieci i udziela im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
3. Jeśli zna imię dziecka, zwraca się do niego po imieniu (nie po nazwisku lub numerze na koszulce), chyba że dziecko wyraża potrzebę używania pseudonimu, innego imienia albo zasady danej rozgrywki przewidują komunikację jedynie przy użyciu numerów (na przykład sędzieja podczas meczu).
4. Podejmując decyzje dotyczące dziecka, informuje je o tym i stara się brać pod uwagę jego oczekiwania. Oddaje mu sprawczość i umożliwia decydowanie o swoim zaangażowaniu w sport i dalszych planach dotyczących własnego rozwoju.
5. Szanuje prawo dziecka do prywatności. Jako autorytet, któremu mogą zwierzać się dzieci, nie powinien wykorzystywać tej wiedzy i ujawniać tajemnic podopiecznych. Jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności w celu ochrony dziecka, informuje je o tym najszybciej jak to możliwe.

6. Nie ujawnia informacji wrażliwych dotyczących dziecka osobom nieuprawnionym, w tym innym dzieciom i rodzicom. Obejmuje to zarówno kwestie wizerunku dziecka, jak i informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
7. Zapewnia dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, w obliczu konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć jemu lub wskazanej osobie i mają prawo oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.
8. Nie zawstydzia, nie upokarza, nie lekceważy, nie poniża i nie obraża dziecka.
9. Nie krzyczy. Wyjątek stanowią okrzyki sportowe zagrzewające do walki oraz sytuacje związane z bezpieczeństwem dzieci.
10. Nie zachowuje się w obecności dzieci w sposób niestosowny. Zakaz ten obejmuje używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
11. Wszystkim dzieciom zapewnia jednakowy dostęp do informacji o treningach i możliwościach rozwoju.
12. Nie komentuje wyglądu dzieci. Jeśli warunki fizyczne dziecka wymagają zmiany, przekazuje te informacje na osobności, zachowując wyczucie i odnosząc się do celów treningowych, a nie do oceny wyglądu.

Działania z dziećmi

Każdy członek personelu w działaniach z dziećmi:

1. Jest zobowiązany do przestrzegania jawności kontaktów z dziećmi. Nie ukrywa kontaktów z dzieckiem. Inne osoby dorosłe oraz inne dzieci wiedzą o treningach i pozostałych spotkaniach prowadzonych przez trenera i angażujących zawodników.
2. Swoim zachowaniem daje przykład dzieciom i jest dla nich wzorem do naśladowania. Stosuje reguły *fair play* i zachęca innych do ich przestrzegania. Jest świadomy tego, że jego relacje z pozostałymi członkami personelu i rodzicami modelują zachowania dzieci.
3. Buduje ducha zespołu, stosując zasadę „jeden za wszystkich, wszyscy za jednego”, która nie oznacza odpowiedzialności zbiorowej, lecz wspólne zaangażowanie w realizację celu i dbanie o siebie nawzajem. Nie udziela przywilejów oraz nie tworzy sztucznego podziału odpowiedzialności, a koncentruje się na wspólnym rozdzieleniu zadań w drużynie (na przykład ustaleniu, kto i kiedy sprząta po treningu, bez domniemania zasady, że zawsze jest to jedna i ta sama osoba, na przykład o niskim stażu w drużynie). Buduje ducha zespołu poprzez wzmacnianie poczucia współodpowiedzialności. Wspólnie z zawodnikami ustala zadania, zapewniając równość i wzajemne wsparcie
4. Reaguje na każdy przejaw przemocy rówieśniczej. Nie nastawia dzieci przeciwko sobie, nie plotkuje na ich temat, nie namawia do przemocowych praktyk (np. *trash talkingu*¹, „kocowania” bądź innej formy znęcania się nad młodszymi lub mniej doświadczonymi dziećmi). Odnosi się z szacunkiem do wszystkich zawodników.

---

1 Psychologiczna gra sprawiająca, że przeciwnik, który może być świetny w swojej dyscyplinie, traci równowagę i wypada z rytmu przez to, co robimy i mówimy.

5. Buduje autorytet na szacunku wynikającym z przestrzegania zasad bezpieczeństwa, wysokich umiejętności technicznych, wyrozumiałości, dotrzymywania ustaleń i obietnic, niestosowania zastraszania i kar. Dbą o to, żeby mieć dobry kontakt z dziećmi, którymi się opiekuje.
6. Docenia i szanuje wkład i wysiłek dzieci, nie koncentrując się wyłącznie na wydajności i wynikach; nie obwinia dzieci za przegraną. Nie uzależnia wartości dzieci od wyników w sporcie. Zachęca do udziału w treningach i rozgrywkach klubowych i/lub reprezentacyjnych.
7. Aktywizuje dzieci i traktuje je równo bez względu na ich warunki fizyczne, które są potrzebne do uprawiania sportu, oraz płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd. Dostosowuje treningi i stawiane wyzwania do umiejętności i możliwości dzieci.
8. Szanuje prywatność podopiecznych, w szczególności nie wchodzi do toalet, pod prysznicę i do szatni, gdy przebywają tam dzieci. Przestrzega ustalonych zasad korzystania z szatni i łazienek.
9. Szanuje czas dzieci. Nie odwołuje i nie przekłada treningów w ostatniej chwili.
10. Stawia na pierwszym miejscu bezpieczeństwo dzieci, ich dobrostan i radość z uprawiania sportu. Nie wywiera presji w celu osiągnięcia korzystnych wyników za wszelką cenę, bez zwracania uwagi na możliwe negatywne konsekwencje, w szczególności nie zachęca do treningu czy zawodów w przypadku kontuzji.
11. Raportuje zarządowi klubu wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie się dziecka członkiem personelu lub członka personelu dzieckiem. W przypadku odkrycia takiej sytuacji reaguje stanowczo i z wycuciem.
12. Dbą o to, aby być w zasięgu wzroku lub słuchu innych członków personelu, kiedy przebywa z dziećmi. W wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, kiedy musi zostać z dzieckiem sam na sam, zawsze powiadamia o tym inne osoby z personelu oraz informuje, w którym dokładnie miejscu będzie przebywać wraz z dzieckiem.
13. Nie faworyzuje dzieci i nie otacza ich osobistą opieką, której nie potrzebują.
14. Nie nawiązuje z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani nie składa mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także zabarwione seksualnym podtekstem komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.
15. Nie utrwała wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci, jeśli zarząd klubu nie został o tym poinformowany, nie wyraził na to zgody i nie uzyskał zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych dzieci.
16. Nie proponuje dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również nie używa ich w obecności dzieci.
17. Nie przyjmuje pieniędzy i prezentów ani od dziecka, ani od jego rodziców/opiekunów. Nie wchodzi w relacje jakiegokolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka, które mogłyby prowadzić do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych.

18. W przypadku sportu wyczynowego ma prawo odstąpienia od treningów z dzieckiem, jeśli nie przejawia ono predyspozycji do uprawiania sportu zawodowego. W takim przypadku komunikat i sposób rozmowy z dzieckiem powinien być dostosowany do wieku, wrażliwości dziecka oraz nigdy nie może prowadzić do jego zawstydzenia czy zniechęcania do uprawiania sportu w ogóle.
19. Nie ma prawa do angażowania z pobudek osobistych w treningi i zawody dziecka, które nie przejawia predyspozycji do uprawiania sportu profesjonalnego.

Kontakt fizyczny z dziećmi

Każde przemocowe działanie wobec dziecka jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu, bowiem jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie i jednocześnie uwzględnia jego wiek, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy oraz sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być już nieodpowiednie wobec innego. Należy zawsze kierować się swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie, korekcję postawy) i zachowując świadomość, że nawet przy dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie.

Każdy członek personelu w kontakcie fizycznym z dziećmi:

1. Wyjaśnia, co i z jakiego powodu będzie robił w sytuacji, w której musi dotknąć dziecko, aby skorygować jego postawę.
2. Jest zawsze przygotowany na wyjaśnienie swoich działań.
3. Zachowuje szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach personel powinien reagować z wyczuciem, jednak stanowczo, starając się jednocześnie pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.
4. Nie ukrywa, lecz dba o jawność i przejrzystość kontaktu fizycznego z dzieckiem. Kontakt fizyczny nie może być związany z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z wykorzystywania relacji władzy. Jeśli członek personelu jest świadkiem któregoś z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji wywołanej przez innych dorosłych bądź dzieci, zawsze powinien poinformować o tym osobę odpowiedzialną i/lub postąpić zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.
5. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka unika innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Jeśli czynności związane z pielęgnacją i opieką higieniczną nad dziećmi należą do obowiązków personelu, powinien zostać przeszkolony w tym kierunku.
6. Nie bije, nie szturcha, nie popycha, nie szarpie, nie kopie, nie klepie, nie rzuca w dziecko przedmiotami ani w jakikolwiek sposób nie narusza integralności fizycznej dziecka.
7. Nie dotyka dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.

8. Nie angażuje się w takie aktywności, jak: łaskotanie, udawane walki z dziećmi czy brutalne zabawy fizyczne.
9. Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku lub w jednym pokoju. W przypadku braku możliwości realizacji powyższego (np. ze względu na ryzyko wykluczenia dziecka z powodów ekonomicznych) należy przyjąć zasadę współpracy z organizatorem, który zapewni zakwaterowanie dzieci z dziećmi, a trenerów z trenerami, albo współpracy z rodzicami, którzy zapewnią dzieciom możliwość zakwaterowania oddzielnie od trenera. Trener/klub ma obowiązek skontaktowania się z innymi klubami oraz rodzicami i podjęcia wszystkich możliwych środków, aby zapewnić realizację tej zasady.

Korzystanie z szatni i łazienek

1. Jeśli zajęcia lub zawody odbywają się w nieznanym obiekcie, należy zdobyć informacje dotyczące tego, czy dzieci mają wydzieloną łazienkę i szatnię na wyłączność, czy nie są one dostępne publicznie albo udostępniane innym użytkownikom obiektu w tym samym czasie.
2. Dorostym nie wolno przebierać się w obecności dzieci ani znajdować się w szatni i łazience, gdy dzieci są rozebrane. Osoby dorosłe, w tym trenerzy lub opiekunowie, nie mogą korzystać z szatni i pryszniców znajdujących się w tych samych pomieszczeniach, co szatnie i prysznice przeznaczone dla dzieci. Należy zminimalizować ryzyko poprzez oddzielenie przestrzeni lub wyznaczenie godzin tylko dla dzieci. Zasada ta dotyczy także niepełnoletnich sędziów, trenerów lub innych dzieci pełniących funkcje przypisane do personelu.
3. Trener może wejść do szatni tylko w celu przeprowadzenia odprawy przed meczem. Jej godzina powinna być wcześniej zaplanowana i podana dzieciom do wiadomości, tak aby mogły przebrać się do czasu jej rozpoczęcia. Przed wejściem do szatni należy zapukać.
4. W przypadku zajęć koedukacyjnych należy zapewnić dzieciom osobne łazienki i szatnie.
5. Jeżeli dziecko czuje się niekomfortowo, przebierając się lub biorąc prysznic w otoczeniu rówieśników, nie powinno się wywierać na nim presji, aby to zrobiło. Zamiast tego należy je zachęcać do zadbania o higienę osobistą w domu.
6. Jeśli z pomieszczeń korzystają dzieci z niepełnosprawnościami, należy się upewnić, że są one dla nich dostępne, i uzgodnić z dzieckiem i jego rodzicami zakres udzielanej pomocy.
7. Klub powinien zapewnić dzieciom możliwość bezpiecznego przechowywania rzeczy osobistych oraz zadbać o komfortowe warunki przebierania się i korzystania z pryszniców (działające zamki do szatni i łazienek, parawany itd.).
8. Używanie telefonów komórkowych lub innego sprzętu z funkcją nagrywania przez trenerów lub opiekunów jest niedopuszczalne w szatniach i łazienkach. Dzieci powinny także być zniechęcane do korzystania z telefonów w szatniach. Jeśli dzieci mają pozwolenie na używanie telefonów, należy im przekazać wytyczne dotyczące bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z nich.
9. Należy reagować na zgłaszane zachowania, których celem jest ośmieszenie lub zawstydzenie (m.in. rozbieranie się dla „zabawy”, komentarze dotyczące wyglądu, wynikające np. z różnego stopnia rozwoju poszczególnych dzieci).

Kontakty poza godzinami treningów i innych aktywności klubu

1. Co do zasady kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach treningów, zawodów i innych form rozgrywek oraz dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków personelu. W wyjątkowych sytuacjach, gdy dziecko szuka pomocy u personelu, można odstąpić od tej zasady, informując innego dorosłego o kontakcie, respektując zasadę poufności i nie ujawniając zwierzeń dziecka.
2. Personelowi nie wolno zapraszać dzieci do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami treningów bez wiedzy i zgody zarządu klubu i rodziców/opiekunów dzieci. Obejmuje to także kontakty z dziećmi poprzez prywatne kanały komunikacji (np. prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).
3. Jeśli zachodzi konieczność komunikacji poza godzinami treningów, właściwą formą kontaktu z dziećmi i ich rodzicami/opiekunami są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy). Jeśli klub nie posiada telefonów służbowych, istnieje możliwość komunikacji z dzieckiem przez kanały internetowe (np. grupy w mediach społecznościowych, mailingi), jednakże z możliwości tej należy korzystać wyłącznie wtedy, gdy w gronie odbiorców jest jeszcze jedna osoba dorosła lub co najmniej dwoje dzieci. Każdorazowo musi być to kontakt jawny, a rodzice powinni być poinformowani o jego formie.
4. Jeśli zachodzi konieczność spotkania się z dziećmi poza godzinami treningów, członek personelu musi poinformować o tym zarząd klubu, a rodzice/opiekunowie prawni dzieci muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.
5. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci są osobami bliskimi wobec członka personelu) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców/opiekunów. Nie może to powodować faworyzacji tych dzieci.
6. Zabrania się towarzyszenia dziecku w podróży pod nieobecność opiekuna dziecka, jeśli ta podróż nie jest związana z wyjazdem na zgrupowanie, obóz czy zawody. Każdorazowo rodzic lub opiekun dziecka musi wyrazić na to zgodę.
7. W przypadku dodatkowych treningów indywidualnych świadczonych poza działalnością klubu konieczna jest zgoda opiekuna.

Bezpieczeństwo podczas wyjazdów lub obozów

Każdy członek personelu podczas wyjazdów z dziećmi lub obozów:

1. Dbą o bezpieczeństwo i dobre samopoczucie dzieci. Oznacza to konieczność wcześniejszego przeprowadzenia oceny ryzyka, obejmującej kwestie transportu i zakwaterowania.
2. W każdym momencie trwania wyjazdu wie, co robią dzieci i gdzie przebywają.
3. Pozostaje uważny na fizyczne i emocjonalne potrzeby dzieci oraz pomaga w ich zabezpieczeniu. Upewnia się, że dzieci wiedzą, komu mogą zgłaszać obawy lub niewłaściwe zachowania.
4. Zgłasza wszelkie obawy dotyczące bezpieczeństwa i dobrego samopoczucia dzieci zarządowi klubu lub wyznaczonej osobie, która jest odpowiedzialna za bezpieczeństwo dzieci.
5. Transport na zawody, rozgrywki, turnieje, mecze i treningi odbywające się poza miejscem działania klubu powinien być zapewniony przez klub lub organizatora wydarzenia. Jeśli ze względów ekonomicznych nie ma możliwości zorganizowania transportu zbiorowego,

- przejazdy prywatnymi samochodami pod opieką trenera lub innego dorosłego opiekuna możliwe są tylko po uzyskaniu zgody rodziców lub opiekunów prawnych dzieci.
6. Niedopuszczalne jest opuszczenie przez dziecko grupy tylko z jednym dorosłym, chyba że dotyczy to członka rodziny i zostało to wcześniej uzgodnione z rodzicem dziecka lub wymagają tego względy bezpieczeństwa.
  7. Należy zadbać o odpowiednie rozlokowanie dzieci w pokojach. Cała grupa powinna zostać zakwaterowana na jednej kondygnacji, a jeżeli to niemożliwe, co najmniej jeden opiekun powinien mieszkać na każdym piętrze zajmowanym przez dzieci. Rozlokowanie podopiecznych w pokojach powinno być dla nich komfortowe i dostosowane do etapu ich rozwoju psychofizycznego. W przypadku noclegu zbiorowego należy podzielić dzieci według płci, a jeśli nocleg odbywa się w jednej dużej sali, trzeba wyznaczyć osobne strefy, które zostaną oddzielone parawanami.
  8. Niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku lub w jednym pokoju. Jeżeli ze względu na warunki obiektu, w którym odbywają się rozgrywki, dzieci muszą spać w salach zbiorowych, dopuszczalne jest zakwaterowanie z nimi dwóch opiekunów, najlepiej tej samej płci. W takim przypadku należy zadbać o prywatność zarówno dzieci, jak i opiekunów, w szczególności nie można dopuszczać do złamania zasady intymności i prywatności przy czynnościach takich jak przebieranie się dzieci i dorosłych.
  9. Rekomendowane jest, aby osoby niepełnoletnie pełniące funkcję kadry (trenerzy, sędziowie) spały w oddzielnych pokojach (nie z dziećmi i nie z dorosłymi).
  10. Przed wejściem do pokoi zawodników opiekunowie powinni zapukać. Należy unikać sytuacji, w których członek personelu przebywa sam w pokoju z dzieckiem. Jeśli nie jest to możliwe, drzwi powinny pozostać otwarte.
  11. Podczas wyjazdów i obozów trzeba należyście zadbać o bezpieczeństwo dzieci w nich uczestniczących, w szczególności podczas korzystania ze sprzętu, oraz zagwarantować dostęp do szybkiej pomocy medycznej (apteczka pierwszej pomocy, możliwość wezwania pogotowia).

Bezpieczeństwo w kontaktach online

1. Personel powinien być świadomy cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także płynącego z własnych działań w Internecie. Dotyczy to lajkowania określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których można spotkać dzieci, z którymi prowadzi się zawodowe działania, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których się korzysta. Trzeba pamiętać o tym, że jeśli profil członka personelu jest publicznie dostępny, dzieci i ich rodzice/opiekunowie będą mieć wgląd w jego cyfrową aktywność.
2. Komunikacja działań klubu powinna być prowadzona poprzez jego oficjalne media społecznościowe. Personel może na swoim prywatnym profilu udostępniać posty klubu. Udostępniając treści lub publikując komentarze na portalach społecznościowych, kadra powinna zawsze brać pod uwagę to, czy podejmowane działania nie zagrażą dobru dziecka i nie wyrządzą mu krzywdy.

3. Personelowi nie wolno nawiązywać kontaktów z dziećmi znajdującymi się pod opieką klubu poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych.
4. Komunikacja *online* powinna odbywać się w miarę możliwości za pośrednictwem rodziców lub opiekunów. W przypadku, kiedy nie jest to możliwe, należy uzyskać zgodę ww. osób oraz dziecka, pamiętając o tym, że bezpośrednia komunikacja z dzieckiem za pośrednictwem poczty elektronicznej bądź zamkniętych grup służących komunikacji z dziećmi (np. Whatsapp, Messenger), jest możliwa wyłącznie wtedy, gdy w grupie lub gronie odbiorców jest jeszcze jedna osoba dorosła lub dwoje dzieci. Każdorazowo musi być to kontakt jawny.
5. Wiadomości powinny się ograniczać wyłącznie do komunikacji związanej bezpośrednio z uczestnictwem dziecka w treningu bądź zawodach. W szczególności nie należy przysyłać niczego, co osoba trzecia mogłaby uznać za wiadomość o charakterze seksualnym. Jeśli trener chce udzielić informacji zwrotnej dotyczącej postępów w osiąganiu celów treningowych, powinien to zrobić w bezpośrednim kontakcie z dzieckiem.
6. Bezwzględnie zabronione jest komunikowanie się z dziećmi poprzez czaty internetowe, strony z grami, komunikatory internetowe (z wyjątkiem sytuacji opisanej w pkt 4).

Załącznik nr 6.

Zasady bezpiecznych relacji rodzic–dziecko, rodzic–trener/trenerka

Zasady bezpiecznych relacji rodzic–dziecko, rodzic–trener/trenerka

Aktywność sportowa dzieci ma za zadanie służyć ich wszechstronnemu rozwojowi w drodze ku dorosłości. Zajęcia tego typu mogą przynieść liczne korzyści, m.in. poprawiają zdrowie fizyczne i psychiczne, budują pewność siebie oraz sprzyjają nawiązywaniu nowych znajomości. Środowisko sportowe powinno umożliwiać dzieciom przede wszystkim czerpanie radości ze sportu oraz kształtowanie nawyku dbania o aktywność fizyczną przez całe życie. Rola rodziców i opiekunów jest kluczowa w tym procesie, ponieważ ich zachowanie wpływa nie tylko na wyniki ich dziecka, ale także na dobre samopoczucie i bezpieczeństwo innych dzieci biorących udział w treningach oraz wydarzeniach sportowych.

1. Zasady bezpiecznych relacji rodzic–dziecko dotyczą odpowiedzialnych kontaktów pomiędzy dziećmi będącymi odbiorcami działań klubu a rodzicami, którzy są często uczestnikami wydarzeń sportowych i wchodzi w interakcje zarówno z personelem, jak i podopiecznymi klubu niebędącymi ich dziećmi.
2. Zasady bezpiecznych relacji rodzic–trener/trenerka dotyczą bezpiecznych relacji pomiędzy rodzicami dzieci będących odbiorcami działań klubu a trenerami, którzy na co dzień opiekują się ich dziećmi lub którzy mają z dziećmi kontakt podczas treningów czy rozgrywek.
3. Zarząd klubu umożliwia zapoznanie się rodziców z *Polityką* poprzez zamieszczenie jej treści na stronie internetowej klubu. W przypadku organizacji rozgrywek i innych form współzawodnictwa obowiązek zapoznania się z *Polityką* jest uwzględniany w regulaminie tego wydarzenia.
4. Zarząd klubu usuwa z wydarzeń sportowych osoby zakłócające porządek, zachowujące się w sposób wulgarny i naruszające zasady bezpiecznych relacji.

Zasady bezpiecznych relacji rodzic–dziecko

Rodzice, opiekunowie prawni i faktyczni dzieci:

1. Stawiają na pierwszym miejscu dobrostan dzieci i ich radość z uprawiania sportu.
2. Włączają dziecko w proces decydowania o jego planach sportowych i życiowych, uwzględniając jego osobiste cele.
3. Szanują godność i wartość wszystkich osób biorących udział w wydarzeniu sportowym, bez względu na ich wiek, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne, płeć, stopień sprawności, język, religię, poglądy polityczne lub inne, status majątkowy, orientację seksualną, poziom umiejętności sportowych, cechy fizyczne.
4. Traktują podmiotowo wszystkich, którzy biorą udział w treningu oraz korzystają z innych form aktywności klubu. Nie komentują w sposób obraźliwy gry innych zawodników oraz decyzji sędziów. Nie krzyczą i nie stosują agresji słownej wobec uczestników treningu/zawodów.

5. Nigdy nie stosują przemocy oraz zawsze reagują na jej wszelkie przejawy, w tym na wszystkie obraźliwe, niewłaściwe, dyskryminacyjne zachowanie lub słowa oraz inne formy zastraszania zarówno wśród dzieci, jak i dorosłych, także ze strony trenerów, sędziów oraz innych rodziców.
6. Nie nastawiają dzieci przeciwko sobie, nie namawiają do przemocowych praktyk (np. *trash talkingu*). Nie przeszkadzają zawodnikom z przeciwnej drużyny podczas aktywności wymagających skupienia (takich jak rzuty osobiste, moment skoku, serwis, rzut karny).
7. Nie umniejszają wysiłków dzieci włożonych w mecz. Doceniają i szanują wkład dzieci; unikają koncentrowania się wyłącznie na wydajności i wynikach. Nie obwiniają dzieci za przegraną.
8. Równoważą potrzebę nadzoru z prawem dzieci do prywatności, w szczególności nie wchodzą do toalet, pod prysznice i do szatni, gdy przebywają tam dzieci.
9. Nie wywierają na dzieciach presji w celu osiągnięcia korzystnych wyników za wszelką cenę, bez zwracania uwagi na możliwe negatywne konsekwencje (np. kontuzje). Pozwalają dzieciom przeżyć porażkę wewnętrznie.
10. Nie publikują zdjęć, filmów ani innych informacji o dzieciach i ich rodzinach w osobistych mediach społecznościowych, np. na Facebooku, lub na stronach internetowych bez zgody zainteresowanych dzieci i ich rodziców. Obejmuje to także zamieszczanie na portalach społecznościowych komentarzy, które mogą wyrządzić krzywdę innym.
11. Nie komentują wyglądu innych dzieci.
12. Nie krytykują sposobu gry innych zawodników.
13. Są wyczuleni na wszelkie formy zastraszania oraz zagrożenia wynikające z używania przez dzieci telefonów do robienia zdjęć i nagrywania filmów.
14. Dbają o zdrowie dziecka poprzez zapewnienie mu posiłków o właściwej wartości i kaloryczności, odpowiednio długiego czasu na regenerację (po treningach, przebytych kontuzjach), a także regularnych badań sportowych.
15. Zapewniają wyposażenie niezbędne do wykonywania treningu w bezpieczny, efektywny i adekwatny do celów dziecka sposób (buty, ubrania, okulary sportowe itd.).

Zasady bezpiecznych relacji rodzic-trener/trenerka

1. Rodzice i trenerzy swoim zachowaniem dają przykład dzieciom i są dla nich wzorem do naśladowania. Stosują reguły *fair play* i zachęcają innych do ich przestrzegania. Są świadomi, że ich relacje modelują zachowania dzieci.
2. Komunikacja między rodzicami a trenerem lub trenerką powinna być zawsze oparta na szacunku, szczerości i otwartości na wysłuchanie opinii drugiej strony.
3. Rodzic nie powinien wchodzić w rolę trenera, a trener nie powinien wchodzić w rolę rodzica. Rodzice udzielają wsparcia trenerowi lub trenerce, a ten/ta daje wsparcie rodzicom. Nie podważają swojego autorytetu w oczach dziecka. Nie stawiają go w sytuacji, w której będzie musiało wybierać między nimi. Nie rozwiązują sporów między sobą w obecności dziecka.
4. W trakcie rozgrywek rodzice nie podważają decyzji trenerów i sędziów. Wyjątkiem jest jedynie sytuacja stosowania przemocy wobec dziecka. Dorośli udzielają sobie informacji zwrotnych bez obecności dzieci, dbając o tonowanie emocji i wystrzegając się wszelkich przejawów agresji.

5. Rodzice w miarę swoich możliwości wspierają w działaniach logistycznych trenera lub trenerkę oraz pozostałe dzieci należące do klubu.
6. Rodzice mają prawo wyrażać swoje obawy dotyczące bezpieczeństwa oraz ochrony dzieci i zgłaszać je trenerowi lub trenerce, zarządowi klubu bądź innej wyznaczonej osobie. Powinni zgłaszać usterki zagrażające bezpieczeństwu dzieci, a trenerzy mają obowiązek reagowania na te obawy oraz poszukiwania rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo dzieci.
7. Rodzice zawsze mają możliwość porozmawiania z trenerem lub trenerką i wyrażenia wszelkich obaw dotyczących swojego dziecka, przy czym muszą mieć gwarancję, że wyrażone przez nich wątpliwości zostaną potraktowane poważnie, a odpowiednie procedury wdrożone w każdym przypadku, gdy sytuacja wymaga reakcji ze strony klubu.
8. Trenerzy i rodzice nie tworzą sojuszy sprzyjających faworyzacji. Potrafią rozdzielić relacje prywatne od zawodowych. Trener/trenerka, podejmując decyzje sportowe, nie kieruje się swoją sympatią wobec rodzica.
9. Rodzice szanują decyzję trenerów i dzieci dotyczące ich obecności na treningach.
10. Rodzice i trener/trenerka powinni ustalić zasady obecności na treningach, np. poprzez ustalenie harmonogramu treningów otwartych dla rodziców (na przykład raz w miesiącu).

Załącznik nr 7.

Zasady ochrony wizerunku dziecka

Zasady rejestrowania wizerunku dziecka w klubie

1. Utrwalanie wizerunku dziecka jest możliwe wyłącznie wtedy, gdy zarząd klubu został o tym poinformowany i wyraził na to zgodę, a także uzyskano zgody rodziców/opiekunów prawnych oraz ustne zgody samych dzieci.
2. Jeśli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajozobraz, impreza publiczna, wówczas zgoda rodziców/opiekunów prawnych dziecka nie jest wymagana.
3. Należy rozdzielić kwestie zgody na utrwalanie wizerunku i zgody na jego upublicznianie. Jeśli dzieci, rodzice/opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku dziecka, należy respektować ich decyzję i z wyprzedzeniem ustalić z nimi, w jaki sposób osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować dziecko, aby nie utrwałać jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych oraz grupowych. Przyjęte rozwiązanie nie może być wykluczające dla dziecka, którego wizerunek nie powinien być rejestrowany.
4. Jeśli rejestracja wydarzenia zostanie zlecona osobie zewnętrznej (wynajętemu fotografowi lub kamerzyście) lub dzieci uczestniczą w zawodach, rozgrywkach rejestrowanych przez media, należy zadbać o bezpieczeństwo dzieci poprzez:
  - a. zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do przestrzegania niniejszych wytycznych;
  - b. zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do noszenia identyfikatora w czasie trwania wydarzenia;
  - c. niedopuszczenie do sytuacji, w której osoba/firma rejestrująca będzie przebywała z dziećmi bez nadzoru personelu klubu;
  - d. poinformowanie rodziców/opiekunów prawnych oraz dzieci, że osoba/firma rejestrująca wydarzenie będzie obecna podczas wydarzenia, oraz upewnienie się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci.
5. Jeśli przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba będą chcieli zarejestrować organizowane przez klub wydarzenie i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej i uzyskać zgodę zarządu klubu. W takiej sytuacji zarząd upewnia się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci. Ponadto należy pozyskać:
  - a. podstawowe dane: imię, nazwisko i adres osoby lub redakcji występującej o zgodę;
  - b. uzasadnienie potrzeby rejestrowania wydarzenia oraz informację, w jaki sposób i w jakim kontekście zostanie wykorzystany zebrany materiał;
  - c. podpisaną deklarację o zgodności podanych informacji ze stanem faktycznym.
6. Personelowi klubu nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów i osobom nieupoważnionym utrwalania wizerunku dziecka znajdującego się pod opieką klubu bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna prawnego dziecka oraz bez zgody zarządu klubu.

7. Personel klubu nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi, nie przekazuje mediom kontaktu do rodziców lub opiekunów prawnych dzieci i nie wypowiada się w kontaktach z mediami o sprawach dziecka, a także jego rodzica bądź opiekuna prawnego. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy członek personelu jest przekonany, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana. W szczególnych i uzasadnionych przypadkach zarząd klubu może podjąć decyzję o skontaktowaniu się z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka w celu ustalenia procedury wyrażenia przez nich zgody na kontakt z mediami.
8. W celu umożliwienia realizacji nagrania dla mediów zarząd klubu może podjąć decyzję o udostępnieniu wybranych pomieszczeń w siedzibie klubu. Zarząd klubu, podejmując taką decyzję, poleca przygotowanie pomieszczenia w taki sposób, aby uniemożliwić rejestrowanie przebywających na terenie podmiotu dzieci.

Upublicznianie wizerunku dziecka przez klub

1. Każdorazowo, publikując wizerunek dziecka, należy dołożyć wszelkich starań, by nie był to wizerunek upokarzający czy stawiający dziecko w niekorzystnym świetle.
2. Upublicznienie przez członka personelu wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody opiekuna dziecka oraz ustnej zgody dziecka na użycie jego wizerunku w określonym kontekście.
3. Pisemna zgoda, o której mowa w ust. 1., powinna zawierać informacje, kto, gdzie i w jakim celu zamieści zarejestrowany wizerunek (np. na stronie youtube.com w celach promocyjnych).

Przechowywanie przez klub materiałów zawierających wizerunek dziecka

1. Materiały zawierające wizerunek dziecka należy przechowywać w sposób zgodny z prawem i zapewniający ochronę dzieci.
2. Nośniki analogowe ze zdjęciami i nagraniami należy przechowywać w zamkniętej na klucz szafce, a nośniki elektroniczne w folderze chronionym. Dostęp do zabezpieczonych zdjęć i nagrań mogą mieć wyłącznie osoby upoważnione do tego przez kierownictwo klubu¹.
3. Nośniki analogowe i elektroniczne należy przechowywać przez okres wymagany przepisami prawa dotyczącymi archiwizacji i/lub okres ustalony przez klub w polityce ochrony danych osobowych.
4. Zabronione jest przechowywanie materiałów elektronicznych zawierających wizerunki dzieci na nośnikach nieszyfrowanych oraz mobilnych, takich jak telefony komórkowe i urządzenia z pamięcią przenośną.
5. Wizerunek dzieci należy rejestrować przy pomocy służbowych urządzeń rejestrujących (tj. telefonów komórkowych, aparatów fotograficznych, kamer). W przypadku gdy klub nie posiada służbowych urządzeń, dopuszcza się możliwość używania przez personel

---

1 W przypadku sporządzonych przed 15 lutego 2024 r. kronik i innych wydawnictw dokumentujących działanie klubu, które udostępniane są np. w jego siedzibie, należy zadbać o to, aby zdjęcia w nich publikowane nie naruszały godności dzieci i – w miarę możliwości – uzyskać zgodę dziecka. Jeżeli kronika została sporządzona po 15 lutego 2024 r., odnoszą się do niej zapisy zawarte w *Zasadach ochrony wizerunku dziecka* (część: *Upublicznianie wizerunku dziecka przez klub*).

sprzętu prywatnego. Każdorazowo taki materiał powinien być usuwany z nośnika prywatnego od razu po umieszczeniu go w wyznaczonych przez podmiot nośnikach analogowych lub elektronicznych.

Rejestrowanie wizerunków dzieci do prywatnego użytku

1. W sytuacjach, w których rodzice/opiekunowie lub uczestnicy organizowanych przez klub wydarzeń rejestrują wizerunki dzieci do prywatnego użytku, należy na początku każdego z tych wydarzeń poinformować ich o tym, że:
  - a. wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki dzieci i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, w przypadku dzieci – przez ich rodziców/opiekunów prawnych;
  - b. zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki dzieci nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych ani w serwisach otwartych, chyba że rodzice/opiekunowie prawni tych dzieci wyrażą na to zgodę;
  - c. przed publikacją zdjęcia/nagrania *online* zawsze warto sprawdzić ustawienia prywatności, aby upewnić się, kto będzie mógł uzyskać dostęp do wizerunku dziecka.

Załącznik nr 8.

Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby trzecie

(np. wolontariusze, pracownicy organizacji/institucji oraz inne osoby, które mają kontakt z dzieckiem)

Podejrzewasz, że dziecko:

doświadcza **przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu¹, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie**

- zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;
- zawiadom policję pod nr 112².

jest pokrzywdzone **innymi typami przestępstw**

- zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;
- poinformuj na piśmie policję lub prokuraturę, składając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa³.

doświadcza jednorazowo **innej przemocy fizycznej** (np. klapsy, popychanie, szturchanie) lub **przemocy psychicznej** (np. poniżanie, dyskryminacja, ośmieszanie)

- zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;
- zakończ współpracę/rozwiąż umowę z osobą krzywdzącą dziecko.

doświadcza **innych niepokojących zachowań** (tj. krzyk, niestosowne komentarze)

- zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;
- przeprowadź rozmowę dyscyplinującą, a w przypadku braku poprawy zakończ współpracę.

Więcej informacji na stronie: standardy.fdds.pl

1 Przemoc z uszczerbkiem na zdrowiu oznacza spowodowanie choroby lub uszkodzenia ciała (np. złamanie, zasinienie, wybite zęba, zranienie), a także m.in. pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, wywołanie innego ciężkiego kalectwa, trwałej choroby psychicznej, zniekształcenia ciała itp.

2 W rozmowie z konsultantem podaj swoje dane osobowe, dane dziecka, dane osoby podejrzanej o krzywdzenie oraz wszelkie znane Ci fakty w sprawie.

3 Zawiadomienie możesz zaadresować do najbliższej dla Ciebie jednostki. W zawiadomieniu podaj swoje dane osobowe, dane dziecka i dane osoby podejrzanej o krzywdzenie oraz wszelkie znane Ci fakty w sprawie – opisz, co dokładnie się zdarzyło i kto może mieć o tym wiedzę. Zawiadomienie możesz też złożyć anonimowo, ale podanie przez Ciebie danych umożliwi organowi szybsze uzyskanie potrzebnych informacji.

Załącznik nr 9.

Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osobę nieletnią, czyli taką, która nie ukończyła 17. roku życia

(przemoc rówieśnicza)

Podejrzewasz, że dziecko:

doświadcza ze strony innego dziecka **przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu¹, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie**

- zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;
- przeprowadź rozmowę z rodzicami/opiekunami dzieci uwikłanych w przemoc;
- równolegle powiadom najbliższy sąd rodzinny lub policję wysyłając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa² lub dzwoniąc na numer 112.

doświadcza ze strony innego dziecka **jednorazowo innej przemocy fizycznej** (np. popychanie, szturchanie), **przemocy psychicznej** (np. poniżanie, dyskryminacja, ośmieszanie) lub **innych niepokojących zachowań** (tj. krzyk, niestosowne komentarze)

- zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;
- przeprowadź rozmowę osobno z rodzicami dziecka krzywdzącego i krzywdzonego oraz opracuj działania naprawcze;
- w przypadku powtarzającej się przemocy powiadom lokalny sąd rodzinny, wysyłając wniosek o wgląd w sytuację rodziny³.

Więcej informacji na stronie:
standardy.fdds.pl

1 Przemoc z uszczerbkiem na zdrowiu oznacza spowodowanie choroby lub uszkodzenia ciała (np. złamanie, zasinienie, wybite zęba, zranienie), a także m.in. pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, wywołanie innego ciężkiego kalectwa, trwałej choroby psychicznej, zniekształcenia ciała itp.

2 Zawiadomienie możesz zaadresować do najbliższej dla Ciebie jednostki. W zawiadomieniu podaj swoje dane osobowe, dane dziecka i dane osoby podejrzanej o krzywdzenie oraz wszelkie znane Ci fakty w sprawie – opisz, co dokładnie się zdarzyło i kto może mieć o tym wiedzę. Zawiadomienie możesz też złożyć anonimowo, ale podanie przez Ciebie danych umożliwi organowi szybsze uzyskanie potrzebnych informacji.

3 Wniosek złoż na piśmie do sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka. We wniosku podaj wszystkie znane Ci dane dziecka (imię i nazwisko, adres zamieszkania, imiona i nazwiska rodziców) oraz wszystkie okoliczności, które mogą być istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (opisz, co niepokojącego dzieje się w rodzinie, co zaobserwowałeś/eś).

Załącznik nr 10.

Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez rodzica lub opiekuna

Podejrzewasz, że dziecko:

doświadcza **przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu¹, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie**

- zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od rodzica/opiekuna podejrzanego o krzywdzenie;
- zawiadom policję pod nr 112².

doświadcza **zaniedbania** lub **rodzic/opiekun dziecka jest niewydolny wychowawczo** (np. dziecko chodzi w nieadekwatnych do pogody ubraniach, opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej)

- zadbaj o bezpieczeństwo dziecka;
- porozmawiaj z rodzicem/opiekunem;
- powiadom o możliwości wsparcia psychologicznego i/lub materialnego;
- w przypadku braku współpracy rodzica/opiekuna powiadom właściwy ośrodek pomocy społecznej.

jest pokrzywdzone **innymi typami przestępstw**

- poinformuj na piśmie policję lub prokuraturę, wysyłając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa³.

doświadcza **jednorazowo innej przemocy fizycznej** (np. klapsy, popychanie, szturchanie), **przemocy psychicznej** (np. poniżanie, dyskryminacja, ośmieszanie) lub **innych niepokojących zachowań** (tj. krzyk, niestosowne komentarze)

- zadbaj o bezpieczeństwo dziecka;
- przeprowadź rozmowę z rodzicem/opiekunem podejrzanym o krzywdzenie;
- powiadom o możliwości wsparcia psychologicznego;
- w przypadku braku współpracy rodzica/opiekuna lub powtarzającej się przemocy powiadom właściwy ośrodek pomocy społecznej⁴;
- równoległe złóż do sądu rodzinnego wniosek o wgląd w sytuację rodziny⁵.

Więcej informacji na stronie: standardy.fdds.pl

- 1 Przemoc z uszczerbkiem na zdrowiu oznacza spowodowanie choroby lub uszkodzenia ciała (np. złamanie, zasinienie, wybite zęba, zranienie), a także m.in. pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, wywołanie innego ciężkiego kalectwa, trwałej choroby psychicznej, zniekształcenia ciała itp.
- 2 W rozmowie z konsultantem podaj swoje dane osobowe, dane dziecka, dane osoby podejrzwanej o krzywdzenie oraz wszelkie znane Ci fakty w sprawie.
- 3 Zawiadomienie możesz zaadresować do najbliższej dla Ciebie jednostki. W zawiadomieniu podaj swoje dane osobowe, dane dziecka i dane osoby podejrzwanej o krzywdzenie oraz wszelkie znane Ci fakty w sprawie – opis, co dokładnie się zdarzyło i kto może mieć o tym wiedzę. Zawiadomienie możesz też złożyć anonimowo, ale podanie przez Ciebie danych umożliwi organowi szybsze uzyskanie potrzebnych informacji.
- 4 Ośrodek powiadom na piśmie lub mailowo. Pamiętaj o podaniu wszystkich znanych Ci danych dziecka (imię i nazwisko, adres zamieszkania, imiona i nazwiska rodziców), opis wszystkich niepokojących okoliczności występujących w rodzinie i wszystkie znane Ci fakty.
- 5 Wniosek złóż na piśmie do sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka. We wniosku podaj wszystkie znane Ci dane dziecka (imię i nazwisko, adres zamieszkania, imiona i nazwiska rodziców) oraz wszystkie okoliczności, które mogą być istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (opisz, co niepokojącego dzieje się w rodzinie, co zaobserwowałaś/eś).

Załącznik nr 11.

Wzór karty interwencji

Karta interwencji

1. Imię i nazwisko dziecka

2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)

3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia

4. Opis podjętych działań, innych niż interwencja (np. rozmowa dyscyplinująca, zwrócenie uwagi, obserwacja)

Data

Działanie

5. Spotkania z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka

Data

Działanie

6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)

- zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny,

inny rodzaj interwencji. Jaki?

7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji

5. Spotkania z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka

Data

Działanie

Załącznik nr 12.

Monitoring polityki – kwestionariusz potrzeb personelu

Część I. Monitoring *Polityki*

1. Czy zapoznałeś/zapoznałaś się z zapisami dokumentu *Polityka Ochrony Dzieci* klubu?
 Tak   Nie   Częściowo
2. W jaki sposób zapoznałeś/zapoznałaś się z zapisami *Polityki*?
 Przeczytałam/przeczytałem cały dokument
 Przeczytałam/przeczytałem części dokumentu, dotyczące mojej roli w klubie
 Wzięłam/wziąłem udział w szkoleniu
 Główne wątki streścili mi koledzy/koleżanki/przełożony
 Zapoznałam/zapoznałem się ze skrótem *Polityki*
 Inne, jakie? .....
3. Czy stosujesz w swojej pracy *Politykę*?
 Tak   Nie   Częściowo
4. Czy w Twoim klubie, według Twojej oceny, przestrzegana jest *Polityka*?
 Tak   Nie   Częściowo
5. Czy zaobserwowałeś/łaś naruszenie *Polityki* w swoim klubie?
 Tak   Nie (przejdź do punktu 7)
6. Jakich sytuacji dotyczyło naruszenie *Polityki*?
.....
.....
.....
7. Jaki punkt/zagadnienie należałoby włączyć do *Polityki*? Dlaczego? Jakie regulacje proponujesz?
.....
.....
.....

8. Czy jakiś punkt/zagadnienie należałoby usunąć? Jaki? Dlaczego?

.....

.....

.....

9. Czy jakiś punkt/zagadnienie należałoby zmienić? Jaki? Dlaczego? W jaki sposób?

.....

.....

.....

10. Czy masz jakieś postulaty dotyczące funkcjonowania *Polityki* w klubie? Jeśli tak, jakie?

.....

.....

.....

Część II. Kwestionariusz potrzeb personelu

1. Czy w swojej pracy w klubie w ciągu ostatnich 24 miesięcy słyszałeś lub byłeś bezpośrednim świadkiem przemocy:

- Fizycznej (np. kopanie, rzucanie przedmiotami w dziecko, szarpanie, popychanie)
 Tak   Nie
- Emocjonalnej/ psychicznej (np. zmuszanie do ćwiczeń ponad możliwości dziecka, krzyczenie, szantażowanie, faworyzowanie, wyzywanie)
 Tak   Nie
- Seksualnej (np. stroje seksualizujące dzieci, dotyk nie będący niezbędnym do poprawienia pozycji zawodnika, ale wynikający z innych pobudek, szowinizm, seksualne komentarze dotyczące wyglądu zawodnika)
 Tak   Nie
- Zaniedbania (np. brak badań sportowych, brak sprzętu sportowego, posiłki nieadekwatne do zapotrzebowania kalorycznego, zbyt szybki powrót do treningów po odbytej kontuzji)
 Tak   Nie
- Rówieśniczej (np. cyberprzemoc, nadmierna rywalizacja między zawodnikami, nastawianie zawodników przeciwko sobie, wykluczanie)
 Tak   Nie

2. Jak dużym problemem, Twoim zdaniem, jest stosowanie przemocy rówieśniczej w klubie:

1 - nie ma takiego problemu, 5 - bardzo duży problem

- Fizycznej	1	2	3	4	5
- Emocjonalnej (psychicznej)	1	2	3	4	5
- Seksualnej	1	2	3	4	5
- Zaniedbania	1	2	3	4	5
- Rówieśniczej	1	2	3	4	5

3. Jak dużym problemem, Twoim zdaniem, jest stosowanie przemocy wobec dzieci ze strony rodziców:

1 - nie ma takiego problemu, 5 - bardzo duży problem

- Fizycznej	1	2	3	4	5
- Emocjonalnej (psychicznej)	1	2	3	4	5
- Seksualnej	1	2	3	4	5
- Zaniedbania	1	2	3	4	5
- Rówieśniczej	1	2	3	4	5

4. Jak dużym problemem, Twoim zdaniem, jest stosowanie przemocy wobec dzieci ze strony personelu:

1 - nie ma takiego problemu, 5 - bardzo duży problem

- Fizycznej	1	2	3	4	5
- Emocjonalnej (psychicznej)	1	2	3	4	5
- Seksualnej	1	2	3	4	5
- Zaniedbania	1	2	3	4	5
- Rówieśniczej	1	2	3	4	5

5. Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?

Tak Nie

6. Czy w ciągu ostatnich 24 miesięcy podejmowałeś/podejmowałaś interwencję lub zgłaszałeś/zgłaszałaś podejrzenie krzywdzenia osobie odpowiedzialnej za interwencję?

Tak Nie

7. Czy znasz procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka ze strony personelu klubu, osób bliskich (rodziców) i rówieśników?

Tak

Gdzie się znajdują? Gdzie można się z nimi zapoznać? .....

.....
 Nie

8. Czy wiesz komu zgłosić podejrzenie, że dziecko jest krzywdzone przez rodzica/ opiekuna lub członka personelu?

Tak

Komu (wpisz funkcję tej osoby) .....

Nie

9. Czy w klubie istnieją spisane zasady bezpiecznych relacji personel–dziecko?

Tak   Nie   Nie wiem

10. Czy w klubie istnieją spisane zasady bezpiecznych relacji dziecko–dziecko?

Tak   Nie   Nie wiem

11. Czy w klubie istnieją spisane zasady bezpiecznych relacji rodzic–dziecko?

Tak   Nie   Nie wiem

12. Czy w klubie istnieją spisane zasady bezpiecznych relacji rodzic–trener?

Tak   Nie   Nie wiem

13. Gdzie Twoim zdaniem może występować najwięcej przemocy wobec dzieci w sporcie:

W szatniach

W łazienkach

Na treningach

Na zawodach/rozgrywkach

W innym miejscu/okolicznościach (jakich?): .....

14. Wybierz maksymalnie 3 potrzeby, które są dla Ciebie najważniejsze w kontekście Twojego zaangażowania w ochronę dzieci przed przemocą w sporcie:

Umiejętność rozpoznawania krzywdzenia

Wiedza na temat tego jak interweniować w przypadku przemocy

Edukacja i praca z rodzicami

Wiedza dotycząca rozwoju psychofizycznego dzieci

Profilaktyka przemocy rówieśniczej

15. Jakie jeszcze widzisz potrzeby w kontekście Twojego zaangażowania w ochronę dzieci przed przemocą w klubie:

.....
.....

16. Co Twoim zdaniem powinno znaleźć się w materiałach edukacyjnych udostępnianych przez klub?

.....

.....

.....

17. Czy w ciągu ostatnich 24 miesięcy uczestniczyłeś/uczestniczyłaś w szkoleniu z zakresu bezpieczeństwa dzieci?

- Nie
- Tak

Jeśli tak:

podaj temat szkolenia: .....

.....

Napisz kto był organizatorem szkolenia (klub, związek, inna organizacja – jaka?):

.....

18. Gdyby w ciągu najbliższych miesięcy w klubie odbywały się szkolenia dla personelu, jaki temat wybrałbyś/wybrałabyś w pierwszej kolejności:

- Rozpoznawanie krzywdzenia** (podstawowa wiedza dotycząca identyfikacji krzywdzenia dzieci).
- Analiza ryzyka** (identyfikacja wszystkich zagrożeń występujących przy wykonywanej pracy z dziećmi. Rozstrzygnięcie czy ryzyko jest odpowiednio kontrolowane i czy można je uznać za akceptowalne. Jeżeli w wyniku dokonanej oceny ryzyko jest zbyt wysokie, to jednym z efektów szacowania ryzyka powinno być wskazanie środków zaradczych, profilaktycznych, jak należy je zastosować i kiedy. Ocena ryzyka dostarcza niezbędnych informacji do podejmowania działań).
- Procedury interwencji** (sposoby rozmowy z dzieckiem pokrzywdzonym, możliwe ścieżki i algorytmy procedur interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka. Trzy różne ścieżki – w zależności od tego, czy sprawcą jest personel klubu, ktoś ze środowiska rodzinnego lub rówieśnik)
- Tworzenie zasad bezpiecznych relacji personel – dziecko** (kodeksy postępowania określają oczekiwane zachowania. Kodeks jest wspólnym zestawem uzgodnionych i akceptowalnych zachowań, które pomagają tworzyć i utrzymywać pozytywne, przyjazne i bezpieczne środowisko dla dzieci. Akceptując kodeks postępowania trener oświadcza, że nie ma żadnych powodów do obawy dotyczącej angażowania się w aktywność dzieci, co obejmuje brak stosowania nadużyć wobec dzieci.)
- Tworzenie zasad bezpiecznych relacji rodzice–dziecko, rodzice–trener** (Rodzic/opiekun prawny zobowiązuje się przyczyniać do rozwoju bezpiecznej i przyjemnej atmosfery

dla dzieci do uprawiania sportu. Rodziców/opiekunów prawnych dzieci warto angażować w życie społeczności klubowej czy związkowej, a zarazem edukować i motywować, żeby działając razem z trenerami i opiekunami wspólnie przyczyniali się do tworzenia komfortowych warunków dla dzieci do uprawiania sportu i aktywności fizycznej).

- Jak wdrażać standardy ochrony małoletnich** (przygotowanie do wdrożenia standardów ochrony dzieci oraz wyposażenie w umiejętności z zakresu tworzenia Polityki ochrony dzieci, a także przekazanie wiedzy na temat roli podmiotu w przeciwdziałaniu krzywdzeniu dzieci – działań profilaktycznych oraz reagowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia dziecka)
- Ochrona wizerunku dziecka** (zasady utrwalania i udostępniania wizerunku dziecka w mediach, w tym społecznościowych, godność i podmiotowość dziecka w kontekście strojów sportowych).

19. Czy są szkolenia, w których wzięłybyś/wzięłabyś udział, ale nie pojawiły się w propozycjach wyżej?

- Nie
- Tak (jakie?) .....

20. Tutaj możesz podzielić się z nami swoimi przemyśleniami, potrzebami, spostrzeżeniami dotyczącymi ochrony dzieci przed przemocą w sporcie. Może masz jakieś wskazówki dla klubu, które byłyby pomocne przy planowaniu działań edukacyjnych dla personelu?

.....

.....

.....

.....

Załącznik nr 13.

Monitoring *Polityki* – ankieta dla dzieci

Ja i mój klub

Jesteśmy dumni, że rozwijasz swój talent w naszym klubie. Chcemy, żeby każdy czuł się tutaj dobrze i miał wsparcie, którego potrzebuje, aby bezpiecznie rozwijać swoje cele sportowe.

Z tego powodu stworzyliśmy specjalny dokument *Polityka ochrony dzieci*. To zbiór zasad i działań, które mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży, zarówno fizycznego, jak i emocjonalnego. W naszym klubie oznacza to, że robimy wszystko, abyś czuł/a się bezpiecznie i komfortowo. Obejmuje to m.in. dbanie o to, by wszystkie osoby, z którymi masz kontakt, traktowały Cię z szacunkiem, były odpowiednio przeszkolone i wiedziały, jak reagować w trudnych sytuacjach. Chodzi o to, byś zawsze miał/a pewność, że w klubie jesteś w dobrych rękach, a wszelkie Twoje prawa są respektowane.

Ty najlepiej wiesz, jak wygląda codzienność w naszym klubie i co można by ewentualnie poprawić. Ankieta jest całkowicie anonimowa, więc możesz szczerze odpowiedzieć na pytania. Twoje uwagi pomogą nam stworzyć jeszcze lepsze miejsce do trenowania i rozwijania swoich pasji. Dziękujemy za Twój czas i szczerą odpowiedź!

1. **Czy wiesz jak i do kogo możesz zgłosić przemoc w klubie? Chodzi o sytuację, w której skrzywdzi Cię kolega/koleżanka z drużyny, trener/ka, rodzic, lub jeśli jesteś świadkiem takiej sytuacji?**

- Nie
 Tak

Jeśli tak, napisz jak możesz to zrobić: .....

2. **Czy w miejscu, w którym odbywasz treningi, w widocznym miejscu i/lub na stronie internetowej klubu, są informacje na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży?**

- Nie
 Tak

3. Czy wiesz, że w Twoim klubie została wprowadzona Polityka ochrony dzieci? Nie Tak

Jeśli tak, w jaki sposób się o niej dowiedziałaś/eś? (możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):

 ze strony internetowej klubu z plakatu w miejscu, w którym odbywają się treningi trener/ka lub inny przedstawiciel klubu rozmawiał ze mną na ten temat inaczej (jak?) .....**4. Czy treść Polityki ochrony dzieci jest napisana językiem zrozumiałym dla Ciebie?** Nie Tak Nie wiem, bo nie miałem/am okazji się z nią zapoznać**5. Oceń w skali od 1 do 5 (1 – oznacza niskie, 5 – oznacza wysokie) swoje poczucie bezpieczeństwa w następujących sytuacjach**

Podczas treningów	1	2	3	4	5	
Podczas obozów i zimowisk sportowych	1	2	3	4	5	Nie uczestniczyłem/am w obozach/zimowiskach
Podczas rozgrywek i turniejów	1	2	3	4	5	Nie uczestniczyłem/am w rozgrywkach/turniejach

6. Jak oceniasz swoje relacje (1 – oznacza bardzo źle, 5 – oznacza bardzo dobrze)

Z trenerami/trenerkami	1	2	3	4	5	
Z innymi zawodnikami/zawodniczkami z klubu	1	2	3	4	5	Nie uczestniczyłem/am w obozach/zimowiskach
Z innymi zawodnikami/zawodniczkami, którzy nie trenują z Tobą, ale spotykasz ich na wydarzeniach takich jak turnieje, rozgrywki	1	2	3	4	5	Nie uczestniczyłem/am w rozgrywkach/turniejach

7. Czy Twój trener/ka, lub inny przedstawiciel klubu podejmował/a w rozmowach z Wami następujące tematy (zaznacz kółkiem lub krzyżykiem):

Waszych praw	TAK	NIE
Bezpiecznych relacji między kadrą a zawodnikami/zawodniczkami	TAK	NIE
Bezpiecznych relacji pomiędzy zawodnikami/zawodniczkami	TAK	NIE
Bezpiecznych relacji między rodzicami a zawodnikami/zawodniczkami	TAK	NIE
Miejsc, w których można uzyskać pomoc	TAK	NIE
Co zrobić w trudnej sytuacji bezpieczeństwa w internecie	TAK	NIE
Ochrony wizerunku i danych osobowych	TAK	NIE

8. Czy zdarzyło Ci się być świadkiem nieprzyjemnych sytuacji, które sprawiły, że nie czułeś/aś się bezpiecznie podczas treningu? Możesz napisać co się wtedy wydarzyło i co zrobiłeś/aś. Nie podawaj nazwisk, zadbaj o anonimowość osób, których dotyczyła sytuacja. Pamiętaj, że jeśli potrzebujesz wsparcia możesz zadzwonić pod numer telefonu zaufania 116 111.

.....

.....

.....

9. Czy zdarzyło Ci się być świadkiem nieprzyjemnych sytuacji, które sprawiły, że nie czułeś/aś się bezpiecznie podczas rozgrywek, turniejów? Możesz napisać co się wtedy wydarzyło i co zrobiłeś/aś. Nie podawaj nazwisk, zadbaj o anonimowość osób, których dotyczyła sytuacja. Pamiętaj, że jeśli potrzebujesz wsparcia możesz zadzwonić pod telefon zaufania 116 111.

.....

.....

.....

10. To jest miejsce dla Ciebie. Napisz o wszystkim co wydaje Ci się ważne, żeby czuć się w klubie bezpiecznie.

.....

.....

.....

.....

.....

Fundacja Dajemy Dzieciom Się

ul. Walecznych 59
03-926 Warszawa
tel. (22) 616 02 68

fdds@fdds.pl
www.fdds.pl

KRS 0000 20 44 26

Numer konta
Bank PEKAO SA

47 1240 6218 1111 0010 2833 9365

IBAN PL 47 1240 6218 1111 0010 2833 9365

SWIFT PKOPPLPW

